

T.C.
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANAOKULUNA DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN
EBEVEYNLERİ İLE İLİŞKİLERİNİN ÇOCUKLARIN
OYUN DAVRANIŞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

SİBEL VATANSEVER

YAZARI

İzmir
2019

AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI ANABİLİM DALI
AİLE EĞİTİMİ VE DANIŞMANLIĞI PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

ANAOKULUNA DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN
EBEVEYNLERİ İLE İLİŞKİLERİNİN ÇOCUKLARIN
OYUN DAVRANIŞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

SİBEL VATANSEVER

İzmir

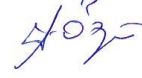
2019

ETİK İLKE VE KURALLARA UYGUNLUK BEYANNAMESİ

Yüksek lisans tezi olarak sunduğum “Anaokuluna Devam Eden Çocukların Ebeveynleri ile İlişkilerinin Çocukların Oyun Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi” adlı çalışmanın içerdiği fikri izinsiz başka bir yerden almadığımı; çalışmamın hazırlık, veri toplama, analiz ve bilgilerin sunumu olmak üzere tüm aşamalarında ve bölümlerinin yazımında bilimsel etik ilke ve kurallara uygun davrandığımı, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırlanan bu çalışmada kullanılan her türlü kaynağa eksiksiz atıf yaptığımı ve bu kaynaklara kaynakçada yer verdiğimi, ayrıca bu çalışmanın Dokuz Eylül Üniversitesi tarafından kullanılan bilimsel intihal tespit programıyla tarandığını ve *intihal içermediğini* beyan ederim. Herhangi bir zamanda aksinin ortaya çıkması durumunda her türlü yasal sonuca razı olduğumu bildiririm.

29.07.2019

Sibel VATANSEVER

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ EĞİTİM BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
YÜKSEK LİSANS/DOKTORA TEZ ÇALIŞMASI ORJİNALLİK RAPORU

Tarih: 05 / 08 / 2019

Tez Başlığı:

Anaokuluna Devam Eden Çocukların Ebeveynleri ile İlişkilerinin Çocukların Oyun Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi

Yukarıda başlığı belirtilen tez çalışmamın a) Kapak sayfası, b) Giriş, c) Ana bölümler ve d) Sonuç kısımlarından oluşan toplam 78 sayfalık kısmına ilişkin, 05 / 08 / 2019 tarihinde **tez danışmanım tarafından** Dokuz Eylül Üniversitesi Kütüphane ve Dokümantasyon Daire Başkanlığı'nın sağladığı İntihal Tespit Programından (Turnitin-Tez İntihal Analiz Programı) aşağıda belirtilen **filtreleme tiplerinden biri** (uygun olanı işaretleyiniz) uygulanarak alınmış olan orijinallik raporuna göre, tezin **benzerlik oranı % 28'dir**.

- <http://www.kutuphane.deu.edu.tr/turnitin-tez-intihal-analiz-programi/> adresindeki Tez İntihal Analiz Programı Kullanım Kılavuzunu okudum ☒

Filtreleme Tipi 1(Maksimum %15) ☐

Filtreleme Tipi 2(Maksimum %30) ☒

- ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- ☐ Kaynakça hariç,
- ☐ Alıntılar dâhil,
- ☐ Altı (6) kelimeden daha az örtüşme içeren metin kısımları hariç.

- ☐ Kabul/Onay ve Bildirim sayfaları hariç,
- ☐ Kaynakça dâhil,
- ☐ Alıntılar dâhil.

EK 1- İntihal Tespit Programı Raporu İLK SAYFA Çıktısı. ☒
EK 2- İntihal Tespit Programı Raporu (Tümü) Cd İçinde. ☐

Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Tez Çalışması Orijinallik Raporu Uygulama Esasları'nı inceledim ve yukarıda belirtilen azami benzerlik oranlarına göre tez çalışmamın herhangi bir intihal içermediğini; aksinin tespit edileceği muhtemel durumda doğabilecek her türlü hukuki sorumluluğu kabul ettiğimi ve yukarıda vermiş olduğum bilgilerin doğru olduğunu beyan ederim.

Gereğini saygılarımla arz ederim.

Adı Soyadı : Sibel Vatansever
Öğrenci No : 2015950168
Anabilim Dalı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Programı : Aile Eğitimi ve Danışmanlığı
Statüsü : Yüksek Lisans ☒ Doktora ☐

ÖĞRENCİ

Sibel Vatansever
05/08/2019

DANIŞMAN

Doç. Dr. Tolga Günvar
05/08/2019

Açıklamalar

1: Bu formu teslim etmeden önce sizden istenen bilgileri uygun kutucuğu (□) işaretleyerek doldurunuz.

Kullanıcı şifre vb. konusunda sorun yaşanması durumunda Üniversitemiz Merkez Kütüphanesinde bulunan Turnitin yetkilisine (Ali Taş Tel: +90 (232) 3018026 veya ali.tas@deu.edu.tr) başvurunuz.

2: Yüksek Lisans/Doktora Tez Çalışması Orijinallik Raporu" formu tezin ciltlenmiş ve elektronik nüshalarının içerisinde ekler kısmında yer alır.

3: Tez savunmasında düzeltme alınması durumunda bu form güncellenerek yeniden hazırlanır.

4: Turnitin-Tez İntihal Analiz Programına yükleme yapılırken Dosya Başlığı (document title) olarak **tez başlığının tamamı**, Yazar Adı (author's first name) olarak **öğrencinin adı**, Yazar Soyadı (author's last name) olarak **öğrencinin soyadı** bilgisini yazınız.

YÜKSEK LİSANS TEZİ SINAV SONUÇ FORMU

Sibel VATANSEVER tarafından Doç.Dr.Tolga GÜNDAR yönetiminde hazırlanan “Anaokuluna Devam Eden Çocukların Ebeveynleri İle İlişkilerinin Çocukların Oyun Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi” başlıklı tez tarafımızdan okunmuş, kapsamı ve niteliği açısından “Yüksek Lisans Tezi” olarak kabul edilmiştir.

Doç.Dr.Tolga GÜNDAR

Danışman

Prof.Dr.Azize Dilek GÜLDAL

Jüri Üyesi

Prof.Dr.Okay BAŞAK

Jüri Üyesi

Prof. Dr. Süha YILMAZ
Enstitü Müdürü V.

TEŞEKKÜR

Yüksek lisans tez çalışmamın oluşturulmasında bana yol gösteren ilk tez danışmanım Prof. Dr. Özlem Gencer KIDAK'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Tez danışmanım Doç.Dr. Tolga GÜNVAR'a son dakikada danışmanım olmayı kabul ettiği, gösterdiği destek ve sabır için sonsuz teşekkürlerimi sunuyorum.

Benim için tezin en bilinmez en zor kısmı olan istatistikte her konuda desteğini esirgemeyen, çalışmayı bitirmem konusunda bana güç veren değerli hocam Prof.Dr. Bülent KILIÇ'a teşekkürlerimi sunuyorum.

Yüksek lisansa başladığım ilk günden itibaren, tez çalışmamın her aşamasında ilerleyemediğim, zorlandığım anlarda nezaketi ve tüm yapıcı, cesaret veren tutumuyla bana verdiği destekten dolayı değerli hocam Dr.Öğr.Üyesi Hadiye KÜÇÜKKARAGÖZ'e teşekkür ederim.

Çalışma arkadaşım, dostum, beni her konuda çok iyi anladığımı bildiğim ve her konuda fikirlerine güvendiğim Çocuk Gelişimci Firdevs ÇAĞLAYAN'a her ihtiyacım olduğunda yanımda olduğu için çok teşekkür ederim.

Ve son olarak benim yaşam enerjim, en değerlilerim eşime, çocuklarıma , babama ve tabii ki en çok da, her ders çalışmam gerekiyor dediğimde benim bütün sorumluluklarımı sorgusuzca üzerimden alan, bana en konforlu ortamı koşulsuz sunan anneme, kararımı destekledikleri ve onlardan aldığım zamanı hoş gördükleri için sonsuz teşekkür ederim.

İzmir, 2019

Sibel VATANSEVER

İÇİNDEKİLER

ÖZET	vi
ABSTRACT	viii
BÖLÜM I.....	1
GİRİŞ	1
1.1. Problem Durumu	1
1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi	2
1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problem Cümleleri	2
1.4. Araştırmanın Sınırlılıklar	4
1.5. Araştırmanın Varsayımları.....	4
1.6. Tanımlar	4
BÖLÜM II	6
ARAŞTIRMANINKURAMSAL ÇERÇEVESİ	6
2.1. Aile Kavramı.....	6
2.2. Çocuk ve Oyun	9
2.2.1. Çocukta Oyun Gelişimi	12
2.2.1.1. 0-2 Yaş Döneminde Çocukta Oyun Gelişimi	14
2.2.1.2. 2-4 Yaş Döneminde Çocukta Oyun Gelişimi	15
2.2.1.3. 4-6 Yaş Döneminde Çocukta Oyun Gelişimi	17
2.2.2. Oyunun Gelişim Alanlarına Etkisi	17
2.2.2.1. Oyunun Dil-Bilişsel Gelişime Etkisi	18
2.2.2.2. Oyunun Sosyal- Duygusal Gelişime Etkisi	19
2.2.2.3. Oyunun Fiziksel- Psikomotor Gelişime Etkisi	20
2.3. Çocuk Oyunlarında Ebeveynlerin Rolü	21
2.4. Okul Öncesi Eğitim.....	24
2.5. Eşlerarası İlişkinin Çocukla Kurulan İlişkiye Etkisi	26
BÖLÜM III.....	29
YÖNTEM	29
3.1. Araştırmanın Modeli	29
3.2. Çalışma Grubunun Oluşturulması	29
3.3. Verilerin Toplanması ve Araçları.....	29
3.3.1. Aile Sosyodemografik Bilgi Formu	29
3.3.2. Çocuk Anababa İlişki Ölçeği	30
3.3.3. 36-71 Aylık Çocuklarda Oyun Davranış Ölçeği	31
3.3.4. Brichnell Eş Değerlendirme Ölçeği	33
3.4. Verilerin Analizi.....	34

BÖLÜM IV.....	35
BULGULAR.....	35
4.1. Verilerin Dağılımı	38
4.2. Annelerin Anaokuluna Devam Eden Çocuklarıyla Olan İlişkilerine Ait Bulgular	39
4.2.1. Anne Çocuk İlişkisinin Çocunun Yaşına Göre Dağılımı	40
4.2.2. Anne Çocuk İlişkisinin Çocuğun Cinsiyetine Göre Dağılımı	40
4.2.3. Anne Çocuk İlişkisinin Ailenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı..	41
4.2.4. Anne Çocuk İlişkisinin Çocuğun Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğuna Göre Dağılımı	Hata! Yer işareti tanımlanmamış. 41
4.2.5. Anne Çocuk İlişkisinin Anne Yaşına Göre Dağılımı	42
4.2.6. Anne Çocuk İlişkisinin Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı	43
4.2.7. Anne Çocuk İlişkisinin Annenin Çalışma Durumuna Göre Dağılımı	43
4.2.8. Anne Çocuk İlişkisinin Ailenin Sosyoekonomik Durumuna İlişkin Algısına Göre Dağılımı	44
4.3. Anaokuluna Devam Eden Çocukların Oyun Davranışlarına Ait Bulgular	44
4.3.1 Çocukların Oyun Davranışlarının Çocuğun Yaşına Göre Dağılımı	45
4.3.2. Çocukların Oyun Davranışlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre Dağılımı	46
4.3.3. Çocukların Oyun Davranışlarının Ailenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı	47
4.3.4. Çocukların Oyun Davranışlarının Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduklarına Göre Dağılımı	48
4.3.5. Çocukların Oyun Davranışlarının Annenin Yaşına Göre Dağılımı	49
4.3.6. Çocukların Oyun Davranışlarının Annenin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı...	50
4.3.7. Çocukların Oyun Davranışlarının Annenin Çalışma Durumuna Göre Dağılımı	51
4.3.8. Çocukların Oyun Davranışlarının Babanın Yaşına Göre Dağılımı	51
4.3.9. Çocukların Oyun Davranışlarının Babanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı ...	52
4.3.10. Çocukların Oyun Davranışlarının Babanın Çalışma Durumuna Göre Dağılımı	53
4.3.11.Çocukların Oyun Davranışlarının Ailenin Sosyoekonomik Düzeylerine Yönelik Algılarına Göre Dağılımı	54
4.4. Anne Çocuk İlişkisi ve Eşlerin Birbirlerine Yönelik Algıları İle Çocukların Oyun Davranışları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular.....	55
BÖLÜM V.....	60
TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	60
5.1. Tartışma.....	60
5.2. Sonuç ve Öneriler.....	73
KAYNAKÇA.....	75
EK 1 Veli İzin Formu	80

EK 2 Aile Sosyodemografik Bilgi Formu.	82
EK 3 Çocuk Anababa İlişki Ölçeği	84
EK 4 36-71 Aylık Çocuklarda Oyun Davranış Ölçeği	86
EK 5 Brichnell Eş Değerlendirme Ölçeği (Kadın Formu / Erkek Formu).	88
EK 6 Ölçek Kullanım İzinleri.....	94
EK 7 Ölçek Puanlarının Dağılımlarına ait Histogramlar	95
EK 8 Öğrencinin Akademik Özgeçmişi.	197

TABLOLAR LİSTESİ

Tablo 1. Çocuklara İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları	35
Tablo 2. Çocukların Annelerine İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları	36
Tablo 3. Çocukların Babalarına İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları	37
Tablo 4. Ebeveynlerin Ailenin Sosyoekonomik Durumunu Algılarına İlişkin Sonuçlar	38
Tablo 5. Ölçek Puanlarının Dağılımı	38
Tablo 6. Çocukların Yaşına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları	40
Tablo 7. Çocukların Cinsiyetine Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları	40
Tablo 8. Ailedeki Toplam Çocuk Sayısına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları	41
Tablo 9. Kaçınıcı Çocuk Olmasına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları.....	42
Tablo 10. Annenin Yaşına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları	42
Tablo 11. Annenin Eğitim Durumuna Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları	43
Tablo 12. Annenin Çalışma Durumuna Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları	43
Tablo 13. Ailenin Sosyoekonomik Düzey Algılarına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamalar	44
Tablo 14. Çocuğun Yaşına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	45
Tablo 15. Çocuğun Cinsiyetine Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları.....	46
Tablo 16. Ailenin Sahip Olduğu Toplam Çocuk Sayısına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	47
Tablo 17. Kaçınıcı Çocuk Olmasına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	48
Tablo 18. Annenin Yaşına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	59
Tablo 19. Annenin Eğitim Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	50
Tablo 20. Annenin Çalışma Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	51
Tablo 21. Babanın Yaşına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	52
Tablo 22. Babanın Eğitim Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	52
Tablo 23. Babanın Çalışma Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları ...	54
Tablo 24. Ebeveynlerin Ailenin Sosyoekonomik Durumlarını Algısına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları	55
Tablo 25. Değişkenler Arası Korelasyon Sonuçları	56

ÖZET

ANAOKULUNA DEVAM EDEN ÇOCUKLARIN EBEVEYNLERİ İLE İLİŞKİLERİNİN ÇOCUKLARIN OYUN DAVRANIŞINA ETKİSİNİN İNCELENMESİ

VATANSEVER, Sibel

Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı/Yüksek Lisans Tezi

Doç. Dr. Tolga GÜNVAR

Bu araştırma anaokuluna devam eden çocukların ebeveynleri ile ilişkilerinin çocuğun oyun davranışlarına etkisinin incelenmek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın evrenini İzmir İlinde okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 4-6 yaş grubu çocuklar ve aileleri oluşturmaktadır. Örneklem grubu İzmir ili, Balçova İlçesinde hizmet veren özel bir okul öncesi eğitim kurumunda 2018-2019 eğitim öğretim yılında eğitim gören 4-6 yaş grubu çocuklar ve ailelerinden oluşmaktadır. Araştırmada Ölçme aracı olarak Yeşilyaprak ve Akgün (2010) tarafından Türkçe'ye uyarlanan "Çocuk Anababa İlişki Ölçeği", Aslan (2016) tarafından geliştirilen "36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranışları Ölçeği" ve Kabakçı, Tuğrul, Öztan (1993) tarafından geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılan "Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği" kullanılarak ebeveynler arası ilişkinin annelerin çocuklarıyla kurdukları ilişkiye ve çocukların oyun davranışlarına yansımaları irdelenmiştir.

Yapılan tüm uygulamalar sonucu elde edilen veriler analiz edilmek üzere bir araya getirilmiş ve SPSS (Statistical Package for Social Studies) istatistik paket programı kullanılarak değerlendirilmiştir.

Araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre; annelerin çocukları ile kurdukları ilişki, annelerin yaşlarına, eğitim düzeylerine, çalışma durumlarına, ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin algılarına, çocukların yaşlarına, cinsiyetlerine, ailenin sahip olduğu çocuk sayısına, araştırmaya katılan çocuğun ailenin kaçınıcı çocuğu olduğuna göre farklılaşmadığı görülmüştür. Ancak eşler arası

ilişkilerde kadının eşiyle ilişkisinin güvenilir olmasının çocukla kurduğu olumsuz ilişki ile ters yönde korelasyon gösterdiği, yine kadının eşiyle kurduğu ilişkide kopuk, kontrolcü ve bağımlı olmasıyla çocukla olumsuz ilişki kurması arasında pozitif yönde bir korelasyon olduğu görülmüştür. Ayrıca bu araştırma verilerinden elde edilen sonuçlara göre, çocukların oyun davranışları ile ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkileri arasında bağlantıya rastlanmamıştır.

Anahtar Kelimeler: Ebeveyn Çocuk İlişkileri, Okul Öncesi Dönem, Çocuk ve Oyun, Eşler Arası İlişkisi

ABSTRACT**THE EXAMINATION OF THE RELATION AMONG THE CHILDREN AND
THEIR PARENTS AND ITS EFFECTS ON THE PLAYING BEHAVIOURS
OF THE CHILDREN ATTENDING KINDERDARTEN**

VATANSEVER, Sibel

Department of Family Education and Counseling / Master's Thesis

Assoc. Dr. Tolga GÜNVAR

The aim of this study was to investigate the relationship of the kindergarten children with their parents to the children's play behaviors. The population of the study consists of 4-6 years old children and their families attending preschool education institutions in İzmir. The sample group consisted of children and their families aged 4-6 years who were educated in a special preschool education institution in Balçova District of İzmir Province in the 2018-2019 academic year. “Child-Parent Relationship Scale” which was adapted to Turkish by Yeşilyaprak and Akgün (2010) as a measurement tool in the study, “Play Behavior Scale for 36-71 Months Preschool Children” developed by Aslan (2016) and validity by Kabakçı, Tuğrul, Öztan (1993) and “Birtchnell Spousal Assessment Scale” which is a reliable and reliable study, was carried out to determine the relationship between parents and their relationship with their children and their children's play behaviors.

The data obtained from all applications were gathered for analysis and evaluated using SPSS (Statistical Package for Social Studies) statistical package program.

According to the results obtained from the research data; mothers' relationship with their children, mothers' age, education level, working status, perceptions of the family's socioeconomic status, the age of children, gender, the number of children in the family, the number of children participating in the study did not differ according to the family.

However, it was seen that the relationship between the spouses and the relationship between the spouse and the spouse had a negative correlation with the negative relationship with the child and there was a positive correlation between the disconnection, control and dependence of the woman with the spouse and the negative relationship with the child. In addition, according to the results obtained from these research data, no relationship was found between the play behaviors of children and the parents' relationship with their children.

Key Words: Parent-child relations, Preschool period, Child and Play, Relationship between spouses

BÖLÜM I

GİRİŞ

Çalışmanın bu bölümünde, araştırmanın problem durumuna, amacına, önemine, problem ve alt problem cümlesine, sayıtlarına, sınırlılıklarına, tanımlarına ve kısıtlamalarına yer verilmiştir.

1.1. Problem Durumu

Aile, doğumdan önce başlayan ve ilk gelişim yıllarından itibaren tüm yaşam boyunca insan üzerinde etkisini sürdüren bir kurumdur. Bunun yanı sıra aile, sadece fizyolojik değil ekonomik ve toplumsal yönleriyle de kişinin gelişimine ve davranışlarına şekil verir (Koptagel, 1981 Akt.Yavuzer, 1996).

Aile temel olarak kuşaklar arasında toplumun kültür değerlerini aktarmakla sorumlu olmasına karşın, özellikle okul öncesi dönemde çocuğun toplumsallaşması konusunda yaşamındaki en etkin kurumdur. Aile üyeleri ile olan ilişkileri, çocuğun yaşamının her alanında ve her anında sergileyeceği tutumunun temelini oluşturacaktır (Yavuzer, 1996).

3-6 yaş döneminde çocuk için en önemli uğraşı oyundur. Yetişkinlerin sadece oyun olarak gördükleri bu süreç, çocuklar için çok daha ciddi bir iş ve gereksinimdir. Oyunla duygularını ortaya koyan çocuk aynı zamanda oyunla becerilerini geliştirir, öğrenir, öğrendiklerini oyunla pekiştirir ve böylece kendine bir dünya yaratır. Oyun içinde annesinin, babasının ve diğer yetişkinlerin kimliklerine bürünerek dünyasını genişleten çocuk aynı zamanda sergilediği kurgularla hayatındaki büyüklerin davranış şekillerini yansıtır ve kaygılarını, isteklerini, korkularını oyun yoluyla yansıtmış olur. Çocuklar doğumlarından itibaren ebeveynlerine birer ayna olarak gözlemlerini yansıtır. Bu nedenle ebeveynlerini gözlemleyerek model alan çocuğun sağlıklı gelişimi için mutlu bir aile ortamının varlığı şarttır. Anne ve babanın iletişim yetersizlikleri kendilerini yalnız, sevilmiyor ve anlaşılmıyor hissetmeleri çocuğun da aynı duygularla büyümesine neden olacaktır. Düzensiz ve çatışmaların yaşandığı aile yapısı çocukların sosyal –duygusal ve bilişsel gelişimleri ve ruh sağlıkları üzerinde olumsuz etkiler yaratırken, çocuğun bu alanlarda sağlıklı

gelişebilmesi aile üyelerinin, özellikle ebeveynlerin birbirleriyle ve çocukla sağlıklı ilişki kurabilmelerine bağlıdır (Semerci, 2009).

Okul öncesi dönemde sağlıklı ve uygun bir ebeveyn ilişkisi ve iletişiminin oluşmaması çocuğun bu yaşlarda katıldığı sosyal ortamlardan biri olan okul ortamındaki davranışlarına da yansımaktadır. Oluşabilecek olumsuz bir yansıma okul öncesi dönemde edinilmesi beklenen sosyal becerilerin kazanılmasının önüne geçebileceği gibi, çocuğun gelecekteki davranışlarına da olumsuz şekilde yansıyabilmektedir. Çocuğun anne babasıyla kurduğu olumlu, kabul gördüğü ve kendini rahat hissettiği bir ilişki akranlarıyla ilişkilerini, oyun davranışlarını ve kazanımlarını olumlu yönde etkileyerek yetişkin yaşamındaki sosyal becerilerine de aynı şekilde yansıyacaktır.

Tüm bu bilgilerin ışığında bu araştırmanın problem durumu: “Anaokuluna devam eden çocukların ebeveynleri ile ilişkilerinin çocukların oyun davranışına etkisinin olup olmadığı” olarak belirlenmiştir.

1.2. Araştırmanın Amacı ve Önemi

Bu araştırmada, okul öncesi dönemde okula devam eden 4-6 yaş grubu çocukların anne ile kurdukları ilişkinin oyun davranışlarına etkisinin olup olmadığının incelenmesi amaçlanmaktadır.

Çocukların içinde bulundukları gelişim döneminden beklenen oyun davranışının oluşması veya oluşmamasının nedenleri konusunda ebeveynleri ile kurulan ilişkinin etkisinin incelenmesinin, okul öncesi dönemde çocuğu olan ebeveynlerle yürütülen çalışmalarda ailenin doğru yönlendirilmesini destekleyebileceği ve uygun tutum geliştirebilmesi konusunda ailede farkındalık oluşturmaya katkı koyabileceği düşünülmüştür.

1.3. Araştırmanın Problem Cümlesi ve Alt Problem Cümleleri

Yukarıda belirtilen amaç doğrultusunda araştırmanın problem cümlesi: “Anaokuluna devam eden çocukların ebeveynleri ile ilişkilerinin çocukların oyun davranışlarıyla ilişkisi var mıdır?” şeklinde oluşturulmuştur.

Araştırmada belirlenen alt problemler ise şu şekilde sıralanmaktadır;

1. a. Anne-babanın çocukla kurdukları ilişki, ailenin sosyodemografik özelliklerinden etkilenmekte midir?

2. a. Ebeveynlerin çocukları ile kurduğu ilişki ile çocukların serbest oyunda sessiz davranış sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

b. Ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu ilişki ile çocukların serbest oyunda tek başına oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

c. Ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu ilişki ile çocukların serbest oyunda paralel oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

d. Ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu ilişki ile çocukların serbest oyunda sosyal oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

e. Ebeveynlerin çocuklarıyla kurduğu ilişki ile çocukların serbest oyunda itişli kakışlı oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

3. a. Ebeveynlerin birbirleriyle bağımlı ilişki kurmalarının çocuklarıyla kurdukları ilişki arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

b. Ebeveynlerin birbirleriyle kopuk ilişki kurmalarının çocuklarıyla kurdukları ilişki arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

c. Ebeveynlerin birbirleriyle kontrolcü ilişki kurmalarının çocuklarıyla kurdukları ilişki arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

d. Ebeveynlerin birbirleriyle Güvenilebilir İlişki kurmalarının çocuklarıyla kurdukları ilişki arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

4. a. Ebeveynlerin birbirlerini nasıl değerlendirdiği ile çocuğun serbest oyunda sessiz oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

b. Ebeveynlerin birbirlerini nasıl değerlendirdiği ile çocuğun serbest oyunda tek başına oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

c. Ebeveynlerin birbirlerini nasıl değerlendirdiği ile çocuğun serbest oyunda paralel oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

d. Ebeveynlerin birbirlerini nasıl değerlendirdiği ile çocuğun serbest oyunda sosyal oyun davranış sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

e. Ebeveynlerin birbirlerini nasıl değerlendirdiği ile çocuğun serbest oyunda itişli kakışlı oyun davranışı sergilemesi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

1.4. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma İzmir İli, Balçova İlçesinde hizmet veren bir özel okul öncesi eğitim kurumunun 2018-2019 öğretim yılında eğitim gören 4-6 yaş grubundaki öğrencileri ve ebeveynlerini kapsamaktadır.
- Bu araştırmada incelenen değişkenler “Çocuk Anababa İlişki Ölçeği” , “ 36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği” ve “Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği”nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Varsayımları

Bu araştırmanın sayıltıları şunlardır:

- a) Araştırma kapsamındaki katılımcı annelerin Çocuk Anababa İlişki Ölçeğini içtenlikle yanıtladıkları düşünülmektedir.
- b) Araştırmada çocuğun oyun davranışları 36-71 Aylık Çocuklarda Oyun Davranış Ölçeği kullanılarak araştırma için gerekli düzeyde gözlemlendiği düşünülmektedir.
- c) Araştırmada kullanılan Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği’ne ebeveynlerin içtenlikle yanıt verdikleri düşünülmektedir.
- d) Araştırmada kullanılan veri toplama araçları, ölçmek üzere hazırlandığı özellikleri ölçebilme gücüne sahiptir.

1.6. Tanımlar

Ebeveyn Çocuk İlişkisi: Okul öncesi dönemde çocuğun sağlıklı gelişimi için anne babanın çocukla ilişkisinin niteliği çok önemlidir. Anne babanın çocuğa karşı dengeli, kararlı, tutarlı tutumları, sağlıklı bir özdeşim modeli olmaları ve çocuktan beklentilerinin onun gelişim özelliklerine uygun olması gerekmektedir. Anne babanın çocukla kuracağı sağlıklı iletişim, çocuğa kendini ifade etme olanağı sağlar. Çocuğun gelişimini destekleyen ebeveynler çocuğa; fikirlerine değer verilen, gelişimi için gerekli fiziksel ve duygusal koşulları sağlanan, güven verici, hoşgörülü ve gerekli durumlarda sınırlamanın getirildiği bir ortam sağlamaktadırlar (Kandır-Kaplan, 2008).

Okul Öncesi Dönem: Okul öncesi dönem çocukta kişilik gelişiminin olduğu, temel bilgi ve becerilerin kazanıldığı dönem olması nedeniyle yaşamın en önemli yıllarıdır. Bu dönemde çocuğun sağlıklı gelişimi için ihtiyaç duyduğu öğrenme

ortamının ve deneyim fırsatlarının sağlanması gerekmektedir (Ersoy Quadir, 2009 Akt. Kandır-Başaran, 2006). Ailenin en etkili olduğu dönemlerden biri kuşkusuz hem sosyal hem de duygusal gelişimin önemli ölçüde şekillendiği okul öncesi dönemdir (Kandır- Kaplan, 2008).

Çocuk ve Oyun: Einon,(2010): Oyunun eğlenceli olmasına ve çocuğun doğal, rahat ve kendine en uygun biçimde öğrenmesine olanak sağlamasına atfta bulunarak oyunun çocuk için anlamını tanımlamıştır. Oyun çocuğun yaşamının doğal bir parçası olmasının yanında, gelişimi için de en önemli etmenlerden biridir. Oyun esnasında objeleri kullanmaya başlayan ve beden kontrolü artan çocuk, bilişsel ve sözel ifadelerindeki ilerlemelerle iletişim becerilerini oluşturmaya başlar. Ancak oyunu çocuk için en eğlenceli ve verimli kılan şey kullanılan araçlardan çok ebeveynlerinin oyuna katılımı ve oyun esnasında kendisiyle kurdukları olumlu iletişimidir (Jones, 2000).

BÖLÜM II

ARAŞTIRMANIN KURAMSAL ÇERÇEVESİ

2.1. Aile Kavramı

TDK Güncel Türkçe Sözlükte Aile; “Evlilik ve kan bağına dayanan, karı, koca, çocuklar, kardeşler arasındaki ilişkilerin oluşturduğu toplum içindeki en küçük birlik” olarak tanımlanmıştır.

Aile evrensel bir kurum olmasına karşın her toplumun kendine özgü bir aile biçimi bulunmaktadır. Aile en basit haliyle birbirine kan bağıyla bağlı bireylerin oluşturdukları bir grup olarak tanımlanabilir (Özkalp, 1993). Murdock aileyi; “ortak konut, ekonomik iş birliği ve üreme ile karakterize bir sosyal grup” olarak tanımlamıştır. Aile yapısında meydana gelen değişikliklere ve yaşanan çok çeşitli sıkıntılara rağmen, ailenin çocukların yetiştirilmesi ve hayatlarındaki önemi değişmemektedir. Aile, bireyin yetişmesinde en büyük güce ve etkiye sahiptir. Toplum içerisinde hiçbir yapı birey için ailesinin yerini tutamaz. Yaşamının her alanında seçme şansı bulunan insanoğlu sadece aile konusunda bu hakkını kullanamamaktadır. Aile bireyleri ile olan ilişkileri, çocuğun yaşamı boyunca karşılaşacağı her durum ve kişiye karşı sergileyeceği tutumun temelini oluşturur. Ailenin sosyal yapısı, aile üyeleri ile olan ilişkisi de çocuğun gelişiminde etkin rol oynar. Özellikle ilk yıllarda aile üyeleri çocuklar üzerinde daha etkilidir. Çocukluk döneminde anne ve babası ile sağlıklı bir ilişki ve iletişim kurabilen çocuk, ergenlik döneminde kişisel sorunlarını kolayca çözebilir. Büyüme aşamalarında başarılı olan çocuklar, anne ve babasından yeterince sevgi ve ilgi görmüş, güven duygusu ile iyi aile ilişkileri içerisinde yetiştirilmiş kişilerdir. Vergani, çocuğun kişiliğinin ruhsal ve psikososyal alandaki oluşum döneminde en ağır sorumluluğu aileye yüklemektedir. Yakın çevrenin çocuğa yeterince sevgi göstermemesi ya da aşırı sevgi göstermesi, toplumun kabul ettiği kuralları gereği gibi değerlendirememesi, kişi üzerinde olumsuz etki yapan durumlar olarak kabul edilmektedir. Sapmış ya da sapma eğilimi gösteren çocukların aileleri ile inceleme yapmış olan Menasce, ailenin çocuğun uyumsuzluğunu belirleyen en önemli etken olduğu sonucuna varmıştır (Yavuzer, 1996).

Çok önemli bir toplumsal yapı olan aile, çocuk yetiştirmedeki en ideal ortamdır. Aile ebeveynlerden çok çocuklar için bir gerekliliktir. Bir kadın ya da erkek birlikte veya yalnız mutlu bir şekilde yaşamını sürdürebilirken; çocuğun güven ve hoşgörü ortamında bir aile yaşantısına ihtiyacı vardır (Salk, 1993). Aile kendi içinde düzeneği olmuş bir sistemdir. Bu sistemi oluşturan üyelerin her birinin farklı farklı rolleri vardır. Soyut anlamda ele alındığında sistem bir dizi birim arasındaki ilişkileri, belirli kurallar çerçevesinde tanımlayan, düzene verilen addır. Aile sistemi kavramı ise aileyi oluşturan bireylerin etkileşim şekillerini ve bunları düzenleyen kuralların tümünü tanımlar. Aile bireylerinin her biri, kendine özgü bir kişilik ve davranış yapısı ile bütünü oluşturur. Bu kişilik ve davranış türleri kişileri uyumlu veya uyumsuz kılar. Bazı bilim adamları, bireyin aile içinde istenen, değer verilen bir varlık olup olmadığıyla ilgili bilinçaltı kayıtlarının daha anne karnında oluşturmaya başladığını ifade etmektedir. Doğumla beraber ise aile sisteminin bir üyesi olur. Çocuk bu aile sistemi içerisinde her bir üye ile ilişki kurar ve kendi benlik bilincini ve kişiliğini yapılandırır (Cüceloğlu, 1998).

Bebek dünyaya geldiği andan itibaren ilk bilgilerini ve algılarını özellikle annesinden alır. Annenin çocuğuna olan tutumu, çocuun annesi ile kuracağı ilişki onun tüm yaşamını etkiler ve hayatı boyunca insanlarla kuracağı ilişkilerin belirleyicisi olur. Babalar ise çocuklara doğru yolu gösteren otorite ve koruyucu kişi rolündedir. Baba çocuğa dünyaya açılan yolu gösteren, toplumsal sorunlarla nasıl başa çıkabileceği konusunda rehber olan figürdür. Kişiliğin şekillenmesinde en büyük rolü, bireyin yetiştiği aile ortamı ve ilişki içinde olduğu aile bireylerinin oynadığı yadsınamaz bir gerçektir. Ailenin her bir ferdi sergilediği birbirinden farklı davranış kalıplarıyla bireyi etkiler ve birey farkında olarak veya olmayarak özellikle anne ve babasının davranışlarından etkilenererek onların bir karması halini alır. Çocukların yetiştirilme süreçlerinde annesinden ve babasından ayrı ayrı edineceği bilgi ve beceriler vardır. Anne ve babalar çocuklarının farklı farklı ihtiyaçlarına yanıt verirler. Annenin şevkatli tutumu, babanın da sevgi ile birlikte yönetici tutumu çocuğun duygusal ihtiyaçlarını büyük ölçüde karşılar. Çocuklar ebeveynlerinin yetkin, sağlam duruşunu hissetmeye ihtiyaç duyarlar. Bu duruş çocuğun adalet

duygusunu ve bireysel sınırlarını dikkate aldığı sürece işlevsel hale gelir (Çiftçi, 1991).

Ailenin, çocuğun gelişimine en etkin katkıları şöyle sıralanabilir;

-Aile, çocuğa aşıladığı güven duygusuyla topluluk içinde dengeli bir birey olmasını sağlar.

- Sağladığı ortamla çocuğun toplumsal yaşamda kabul gören bir birey olabilmesi yolunda destek olur.

- Ebeveynin sergilediği, toplum tarafından kabul görmüş her davranış çocuğun toplumsallaşmayı öğrenmesinde önemli bir modeldir.

- Sosyal olarak kabul görecekt davranışların gelişimine rehberlik eder.

-Çocuğun çeşitli ortamlarda yaşadığı uyum sorunlarının çözümüne yardımcı olur.

- Uyum sağlamak için gerekli sözel ve davranışsal alışkanlıkların kazanılmasını destekler.

- Çocuğun yeteneklerini keşfedip, onların gelişimini destekleyerek okul ve sosyal yaşamda başarılı birer birey olmasının temelini oluşturur.

- Çocuğun ilgi ve yeteneklerini keşfetmesine ve bunların gelişimine yardım eder (Yavuzer, 1996).

Şekli ve niteliği tarih boyunca değişse de aile, eşler arası ilişkilerin düzenlenmesi, insan türünün devamının sağlanması, çocukların büyütölüp yetiştirilmesi, doğal ve sosyal tehlikelere, maddi ve manevi zararlara karşı kişilerin korunması, sosyalleşme, sevgi ve doyum ihtiyaçlarının karşılanması gibi işlevleri nedeniyle her dönemde önemini korumuş ve var olmuştur (Aile Araştırmaları Kurumu,1998; ASAGEM, 2011).

Aileler işlevlerini yerine getirdikleri ölçüde sağlıklı ya da sağlıksız olarak tanımlanabilir. Sağlıklı bir ailede bireyler birbirlerine ilgi ve sevgiyle yaklaşırlar, bağlılık hissederler, birbirlerini oldukları gibi kabul ederler ve takdir ederler, birlikte

zaman geçirirler, ortak zevklere sahiptirler, çatışmaları başarıyla çözerler ve duygularını birbirlerine rahatça ifade ederler. Bireyler o ailenin bir parçası oldukları için mutludurlar ve doğal gereksinimleri karşılanmaktadır. Aile fertleri bağımsız yapılarına rağmen, birbirlerine isteyerek keyifle yardım ederler. Anne baba da dahil herkes sürekli bir gelişim içindedir. Toplumsal gereklilikleri başarıyla yerine getirmelerine karşın bireysel duruşlarını kaybetmezler. Sağlıksız ailede ise aile üyelerinin gereksinimleri yeterince karşılanamaz ve iletişim kurmakta zorlanan aile üyeleri birbirlerine yoğun öfke ve kırgınlık duyarlar, aralarındaki çatışmaları çözmekte zorlanırlar, aile üyeleri birbirlerine şefkatle yaklaşmaz ve merhamet göstermez, bu olumsuz duygular aile içinde şiddet ve istismar gibi durumlara kadar gidebilir (Canel, 2012; Cüceloğlu, 1998).

2.2. Çocuk ve Oyun

“Oyun, çocuğa hiç kimsenin öğretemeyeceği konuları, kendi deneyimleriyle öğrenme yöntemidir” (Yavuzer, 2007). Dewey oyunu “Haz ve mutluluk verici, kendi adına yapılmış olan ve zihinlerde belirli bir sonuca varmak amacı bulundurmada yapılan aktiviteler” olarak tanımlamıştır (Dewey, 1913 akt. Tüfekçioğlu vd, 2011). Tanımlamalar farklılık gösterse de her bir düşünür kendi anlayışına göre oyunun önemini vurgulamış, çocuğun gelişim ve öğrenmesine oyunun getirebileceği katkıyı desteklemiştir. Moyle “oyunun bir süreç olduğunu ve içeriğinde çeşitli davranışların, motivasyonların, fırsatların, uygulamaların, becerilerin ve kavrayışların birlikte var olabileceğini” ifade etmiştir. Çocukların oynadığı oyun spontane ve haz verici olup, belirli bir amaç içermemektedir. Ancak Vygotsky, oyunda çocuğa haz verici olmayan şeylerin de olabileceğini ileri sürmüştür. Vygotsky’e göre oyunun temel özellikleri şunlardır;

- Hayali durumların yer alması,
- Çocukların kuralları kendilerinin belirlemesi ve buna uygun davranmaları,
- Dış koşulların dayatmalarına değil kendi isteklerine göre kurgulanmaları,
- Rollerin tanımlanması (Tüfekçioğlu vd, 2011).

Piaget’e göre oyun bir uyumdur. Oyunda çocuk kendi deneyimleriyle öğrenir ve toplumsal olguları kavrar, benimser, pekiştirir. Çocuğu sağlıklı ruhsal gelişimi

için gerekli temel unsurlar “ sevmek ve oynamak” olarak tanımlanabilir. Bir çocuk için gerçek sevgiden sonraki en önemli ruhsal gereksinimi oyuncak ve oyundur. Özellikle okul öncesi dönemde oyun çocuğun birincil işi ve en ciddi uğraşıdır. Bu dönemde oyuncak olmasa da her nesne çocuk için gün boyu oyun oynama aracıdır. Çevresini oyun ortamıyla tanıyan ve tanımlayan çocuk için oyun ortamı onun deney odasıdır. Tüm duyularını geliştirdiği bu ortamda her şeyi dener, çevresindeki karmaşık olayları sadeleştirip, somutlaştırıp kavramasını sağlar. Başka bir deyişle çocuk oyun içinde kişilik özelliklerini pekiştirir (Yörükoğlu, 1989). Yetişkinler pek önemsemese de oyun da çocukların işidir, hatta bir anlamda yaşamıdır. Oyun, çocuğun tüm gelişim alanlarını etkilediği gibi, duygularını, erişkinleri nasıl algıladıklarını anlamak için de oldukça önemlidir (Semerci, 2009).

Oyun aynı zamanda çocuğun toplumsallaşma yolundaki en büyük aracıdır. İki çocuğun yan yana geldiğinde yaptığı ilk şey oyun kurgulamaktır. Zaman zaman sorunlar yaşamalarına rağmen kurdukları oyunlar çocukların paylaşımı ve toplumsallaşması için çok önemlidir (Semerci, 2009).

Çocuk 3 yaşına geldiğinde oyun aracılığıyla yaşlılarıyla arkadaşlık kurarak, küser, barışır, alır verir ve böylelikle toplumsallaşma yolunda ilk adımı atmıştır. Bu toplumsallaşma çabalarında çocuk hakkını korumayı, paylaşmayı, başkalarının hakkına saygılı olmayı ve işbirliğini öğrenir (Yörükoğlu, 1989).

Çocuğun özgürlüğü olan oyun, öğrenmeyi kamçılayan, zihinsel yeteneklerini ve yaratıcılığını uyandıran önemli bir etkidir. Oyunun çocuk gelişimindeki öneminin sanıldığından çok daha fazla olduğunu ilk kavrayan kişilerin başında anaokullarının kurucusu Freobel gelir. Bu nedenle anaokullarını sadece ebeveynleri çalışan çocukların bırakıldığı bir yer olarak düşünmek yanlış olacağı gibi, bu kurumlar ebeveynleri çalışan ya da çalışmayan tüm çocukların gönderilmesi gereken bir yer olarak düşünülmelidir. Öğretim yeri olarak kurulmadığı halde öğretime en uygun hazırlığın verildiği okul öncesi kurumlar 3 yaşını dolduran çocuklar için düşünülmüş en uygun yerlerdir. Okul öncesi dönemde yeterli zihinsel uyarılma ve öğrenmeye karşı ilginin uyandırıldığı okul öncesi eğitim kurumlarından toplumun her kesiminden çocukların yararlanması, okul dönemine eşit koşullarda başlamayı

sağlayacağından eğitimde fırsat eşitliğini de beraberinde getirmektedir (Yörükoğlu, 1989).

Eğitim bilim açısından ilk çocukluk yılları çok önemlidir. Dışarıdaki dünyanın algılanması ve buna paralel davranış örüntülerinin geliştirilmesi adınha oyun çok etkin bir yöntemdir. Hem bir ihtiyaç hem de bir uğraş olarak çocuk gelişiminde oyun çok merkezi bir rol oynamaktadır (MEB, 2013).

Yetişkinlerin gözünde çocuğun eğlenmesine ve oyalanmasına yarayan oyun, çocuğun deneyiminden gücü alan ve yeri doldurulamaz bir öğrenme aracıdır.. Oyunda çocuk herhangi bir amaca ulaşmaktan çok zevk almak ile ilgilenir ve gün boyunca hiç dinlenmeden oynayabilir. Oyun oynamak hem çocuğun gelişimine katkı sağlar hem de çocuk üzerinde eğitici ve tedavi edici özelliğe sahiptir. Oyun, çocuğu özgürleştirerek, öğrenmeye hazır hale getirir. Oyun çocuğun hayal dünyasıyla gerçek dünyayı bir araya getirdiği eşsiz bir uğraşıdır (Yavuzer, 2003, 2007, Yörükoğlu, 2004).

Çocuk oyun oynayarak nasıl öğreneceğini ve küçük küçük denemelerle hayatının kontrolünü nasıl eline alabileceğini öğrenir. Oyunun faydaları şöyle özetlenebilir;

- Öğrenme becerisi kazandırır, çocuğun kendisini tanımasına, becerilerini açığa çıkarmasına yardımcı olur ve kendi kendine yeterli bir öğrenme süreci sağlar,
- Yaratıcılık ve hayal gücünü, problem çözme becerilerini geliştirir,
- Kavrama ve mantıklı düşünme yetisini, akıl yürütme becerilerini geliştirir, doğayı ve dış dünyayı keşfetmesine yardımcı olur, merak duygusunu giderir,
- Çocuğun ileriki hayatının provasıdır, diğer insanlar ile ilişkilerini yapılandırır, farklılıkları olduğu gibi kabullenmeyi, paylaşma, işbirliği yapma, kendi haklarını savunma ve başkalarının haklarına saygılı olmayı öğretir,
- Karar verme yeteneğini geliştirir,
- Neşe verir, dil gelişimini destekler,
- Dünyaya güvenmesini sağlar,
- Oyun sadece çocuğun sosyal ve duygusal gelişimini değil, içerdiği hareketlerle, çocukların vücut sistemlerinin düzenli çalışmasını sağlayarak

fiziksel gelişimlerine katkı sağlar (İşmen Gazioğlu, 2013; ASAGEM, 2005; MEB, 2013).

Serbest şekilde oynanan oyunlarda çocuklar oyunun kurucusu ve kuralların belirleyicisi olduğu için kontrolü ellerinde tutarlar. Bu durum onların olumlu benlik algısı ve bireysel gelişimlerini önemli ölçüde destekler. Oyunun sınırlarını kendisi belirleyen çocuk kendisini daha özgür ve bağımsız hisseder. Çocuk ile iletişim kurmanın en doğal ve kolay yolu oyundur. Çocuklar oyunda gerçek duygularını, düşüncelerini, anlatamadıkları kaygı ve üzüntülerini dışı vurarak rahatlarlar (MEB, EBADER).

2.2.1. Çocukta Oyun Gelişimi

Okul öncesi dönemde her yaş grubunun kendine ait birbirinden farklı oyun özellikleri gösterirler. Bebekler, doğumlarından itibaren annelerinin kokusuna, anne ve babalarının sesine, ani gürültülere heyecansal tepkilerde bulunurlar. Kendi kendine hiçbir şey yapamayan ve ihtiyaçlarının giderilmesinde yetişkiye bağımlı olan bebekler, etraflarındaki nesnelerin ve bu nesnelerin şekil ve renklerinin farkına varmaya başlarlar. Büyüdükçe el ve kollarına daha fazla hakim olmaya başlayan bebek, çevresindeki nesneleri yakalayarak, ağzına götürüp yalayarak, vurarak basit oyunlar oynamaya başlar. Bu dönemde taklit, çocuğun oyununun temelini oluşturur. Giderek hareketlenen ve bağımsızlaşmaya başlayan çocuk, 1-2 yaşları arasında tek başına oynamayı tercih eder. Başka çocuklarla aynı ortamda iken kendi oyununu devam ettirir, oyuncaklarını paylaşmak istemez, grup içinde yapılan etkinliklere katılmaz, çevresinde oynanan oyunlardan ziyade kendi oyunuyla meşkuldür ve bağımsız davranarak oyununa devam eder. Dönemin sonuna doğru artık yavaş yavaş diğer çocukların oyunlarını izlemeye başlayacaktır. Aynı ortamda, aynı oyuncakları kullanarak oynamaya başlarlar fakat bir oyuncağı istemek, düşüncelerini söylemek gibi durumlarda kısa süre etkileşime girerler. Çocukların birbirleriyle oyun oynamaları yaklaşık üç yaşında başlar. Aynı oyunda yer alır, aynı oyuncakları kullanır, oyuncak alış-verişi yapabilir, birbirlerinin fikirlerinden yararlanabilirler. Ancak aynı oyunu oynamak yerine kendi oyunlarına devam ederler 2 yaşından sonra hayal gücüne dayanan oyunlardan hoşlanırlar. Oyuncaklar ile konuşur, sever ya da kızarlar. Yeni oyunlar yaratıp oynarlar. Canlandırma oyunlarını çok severler. 4-6 yaş

döneminde işbirliğine dayanan oyunlar oynamaya başlarlar. Bu işbirliği duygusu sosyal etkileşimini ilk adımlarındandır ve onları ortak karar almaya ve aldıkları kararları uygulamaya sevkeder. Ayrıca oyuncaklarda oyunun amacına uygun olarak kullanılır. Üç dört çocuk uzun süre, hatta bir günden diğer güne devam eden oyunlar oynayabilirler. 5-6 yaş grubu çocuklar eşli eğlenceli oyunlardan, masa oyunlarından, yapı-inşa oyunlarından hoşlanırlar. Boyama, kesme-yapıştırma, yap-boz tamamlama gibi etkinliklerle daha uzun süre ilgilenirler (ASAGEM, 2006; MEB, EBADER).

Oyun türleri ile ilgili pek çok yaklaşım olsada Piaget'in savunduğu yaklaşım genelde ana çatı olarak kabul edilmiştir. Daha sonra pek çok araştırmacı bu yaklaşımdan yola çıkarak oyun tipleriyle ilgili daha geniş kategoriler ileri sürmüşlerdir (Deniz, 2018). Piaget, oyun gelişimi ile bilişsel gelişim arasında yakın bir ilişki olduğunu savunur ve oyun gelişimini üç farklı evrede ele alır;

- Alıştırırmalı oyun: 0-2 yaş döneminde görülen motor faaliyet ve yinelemeler alıştırırmalı oyunun en belirgin özellikleridir.
- Sembolik oyun döneminde çocuk, temsili bir sistem geliştirir ya da ileri düzeyde zihinsel planlama ile birbirine ilişkin üniteler oluşturur.
- Kurallı oyun daha ileri bir zihinsel düzeyi gerektirir ve 7-12 yaşlarında görülür (Yavuzer, 2007).

Çocuklar bir araya geldiklerinde hemen iletişim kurarak bir oyun kurmak isterler. Çocukların daha fazla özgür olabildikleri serbest oyunlarda Bruce'a göre 12 özellik bulunmaktadır.

- Serbest oyun sonuç ürünü hedeflenmeyen aktif bir süreçtir.
- Çocuklarda içten gelen bir motivasyon vardır.
- Oyuna dışarıdan dayatılan kural, amaç veya görev gibi öğeler ile ve yön verilmez.
- Düşünsel işlev olarak oyuncular en üst seviyede bir hayali düşünce düzeyine yükselirler.
- Oyunu oynayanlar dikkatlerini tamamen fikirler duygular ve ilişkiler içerisinde oyun oynamaya verirler.
- Aktif bir biçimde ilk elden deneyimler kullanılır.

- Belli bir sürekliliği vardır ve gerçek yaşamda yapılabilecekleri önceden işlemeye yardımcı olur.
- Daha önceden geliştirilen üstün beceriler, en iyi öğrenilenler ve yeterlilikler kullanılabilir.
- Oyun yetişkin tarafından başlatılıyor ise üçüncü, beşinci ve onbirinci özelliklere mutlaka dikkat edilmesi gerekir.
- Oyun yalnız başına oynanabildiği gibi yetişkin ve/veya çocuk olmak üzere diğerleri ile birlikte de oynanabilir
- Burada her şeyi birleştirip bütünleştiren bir mekanizma öğrenilmektedir.

Bruce'a göre bu özellikler kurallı oyunla serbest oyunu birbirinden ayırmaya yarar ve serbest oyunlar çocukların özgün düşüncelerine, hayal etmelerine, düşsel yaratıcılıklarına ve pratik alana aktarmadaki mucit yaratıcılıklarına katkı sağlar (Tüfekçioğlu vd, 2011).

2.2.1.1. 0-2 Yaş Döneminde Çocukta Oyun Gelişimi

Piaget tarafından alıştırıcı oyun dönemi olarak nitelendirilen 0-2 yaş döneminde oyun daha çok fiziksel aktiviteye dayalıdır ve keşfetmek amaçlıdır. Çocuk bu dönemde çevresini keşfederken yaptığı davranışları tekrarlar ve kendi başardıklarından mutluluk duyar. Büyüdükçe hareketlenen çocuğa bir süre sonra çevresi yetmemeye başlar. Bu dönemde çocuk oyuncaklar gereksinim duyar ve onları amaçları paralelinde kullanır. Elle tutabileceği, gözle görebileceği tüm oyuncaklar çocuklar için önemli uyarıcılardır. Bu dönemin sonlarına doğru artık daha uzun süre oyuncaklarla oynayabilir. Kalem avcunun içi ile tutarak rastgele çizgiler çizebilir. Bu dönemde çocuklar oyuncaklarını işlevini göz önüne alarak anlamlı bir şekilde kullanır. Örneğin oyuncak bebeğini biberonuyla besler, yatağına yatırır. Zamanla bu işlevin gerçek nesnelere olan gereksinimi de ortadan kalkacak ve tamamen hayali olacaktır (Dururalp ve Aral, 2011; Tüfekçioğlu vd, 2011). Çocuklar bu dönemde genellikle oyunlarında tek başınadır. Başka çocuklarla aynı ortamda olsalar bile kendi oyunlarını oynamaya devam ederler. Motor, bilişsel, sosyal ve dil gelişimi yeterli olgunlukta olmadığından çocuk diğer bireyler ile ilişki kurmaktan kaçınır ancak zaman zaman iletişim kurmadan başkalarının oyunlarını izlerler. Önceleri

diğer oyunları seyreden çocuk zamanla akranlarıyla yakınlaşmaya başlayacaktır (Seyrek ve Sun; Durualp ve Aral, 2011).

Alıştırma oyunları döneminde çocuğun çevresine egemen olma ve onu kontrol etme isteği çok güçlüdür. Çocuk duyuları ileetrafını araştırır. Bu araştırma sürecinde haz aldığı davranışları tekrarlar ve oyun haline getirir. Örneğin bir nesnenin sallandığı zaman ses çıkardığınırastlantı eseri fark ederse onu sallamaya devam eder. Alıştırma oyunları gelişimi Piaget tarafından içi bileşen ile açıklanmıştır;

- Pratik Alıştırma Aşaması: Bazı işlevsel davranışların yer aldığı bağlam dışı alıştırmanın tekrarlandığı ve yaşamın ilk 18 ayında süregelen uzanma, yakalama, vurma, nesneleri atma gibi davranışlardan haz alınan aşamadır. Zihinsel olarak bu oyunlardan alınan doyun öğrenmeye ve tekrar denemeye verilen tepkilerden oluşmaktadır ve çocuğun zihinsel fonksiyonlarının gelişmesi için gereklidir. Bu aşamada çocuk çevresindeki objelerle ilişki kurarken sözle olmayan zekası gelişir.
- Tesadüfen Keşfedilen Yeni Şemalarla Var Olan Şemaların Bileşeni: Çocuğun keşfettiği yeni şemaları sahip olduklarıyla birleştirme aşamasıdır. Örneğin yerde yuvarladığı tahta makarayı oyuncak arabaya benzetebilmesi, bir ipi yılan benzetebilmesi gibi.
- Amaçlı Şema Bileşenleri: Genellikle yapıt ve inşa oyunlarının görüldüğü, çocuğun hareketleri, sözcükleri veya nesneleri amaçlı bir şekilde birleştirdiği aşamadır. Örneğin hamur, blok ve lego gibi nesneler köprü, tünel, ev, kule vb yapmak için kullanılır (Duman, 2015).

2.2.1.2. 2-4 Yaş Döneminde Çocukta Oyun Gelişimi

Bu dönemde çocuklar artık küçük grup içinde diğer çocuklarla etkileşime girerler. Sürekli büyüklerin yanında olma istekleri azalır. Dışarıda oynamak isterler. Tercih ettikleri oyunlar arasında yapı oyunları ve sosyodramatik oyunlarsayılabılır. Evde ise yerde veya masa üzerinde oynarlar. 2-3 yaş döneminde oyun yalnız oyunla başkalarını seyretmek arasında bir özellik taşıt. Benmerkezci çocuk neyin ben, neyin

ben olmadığı arasındaki farkı kavrayamadığından oyuncak ve yetişkinlerin ilgisini paylaşmakta güçlük çeker. Çocuk çevresindeki kişilerin onun ne gördüğünü, ne hissettiğini, neye gereksinim duyduğunu ve niyetlerini olduğu gibi bilebileceklerini sanır. Zamanla yaşadığı deneyimler çocuğun bu bakış açısını değiştirmesine neden olur. 3 yaşından sonra artık sosyalleşme ve arkadaş edinme eğilimi artan çocuk daha farklı oyunlara da yönelecektir (Tüfekçioğlu vd, 2011; Durualp ve Aral, 2011).

Bu dönemde çocuk gerçek karşılaştığı olay ve nesneleri taklit ederek onlara oyunlarının içinde yer verir. Taklit oyunları varsayılan bir durumun eğlenceli olarak güncel bir olayın üzerine yapılandırılmasıdır ve tıpkı dil gibi tüm kültürlerde kendiliğinden gelişen, öğretilmeyen aktivitelerden biridir. Çocuklar kendileri için özmedikleri şemaları başkalarında kullandıkları gibi, başkalarında gördükleri davranış şemalarını taklit yoluyla uygulayabilir veya bir nesneyi ya da kendi bedenini bir başka nesne yerine kullanabilir. Sembolik oyun olarak adlandırılan bu oyunlarda;

- Çocukların gerçekleri tamamıyla değiştirdikleri veya hayali kişileri kattıkları basit bileşimli oyunlar,
- Çocukların gerçek durumu, var olmayan veya yasak olan davranışları da katarak değiştirdikleri telafi edici bileşimli oyunlar,
- Duygu yüklü olayların korku, şiddet, keder gibi öğeleri dışlanarak olması istenen şekilde farklılaştırıldığı dengeleyici bileşimli oyunlar,
- Hayali kişilerin kurallara karşı gelmesi ve cezalandırılmasını içeren geleceğe dönük olaylar bileşimli oyunlar görülebilir (Duman, 2015).

Gerçek yaşamda karşılaşılan olay ve nesnelerin oyuna taşındığı sembolik oyunlarda çocuk gerçeğine ulaşamadığı nesneyi zihninde canlandırabilir ve onun yerine başka bir nesneyi koyabilir. Örneğin at olarak bir sopayı, iğne olarak bir kalemi kullanabilir (Deniz, 2018).

2.2.1.3. 4-6 Yaş Döneminde Çocukta Oyun Gelişimi

Bu dönemde sembolik oyunlar artık sosyal bir nitelik kazanmaya başlar, oyunlarda gerçeğe uygun ayrıntılara yer verilir. Ayrıntılı olarak hazırlanan sosyal canlandırma oyunlarında roller gerçeğe uygundur ve hazırlanan senaryoya uygun bir şekilde canlandırılır. Oyunlarda hangi rolün kim tarafından alınacağı önceden oyunun temasına göre belirlenir. Örneğin evcilik oyununda anne, baba, çocuk, kardeş vb. rollere yer verilirken hastanecilik oyununda doktor, hemşire, hasta, ambulans şoförü gibi roller yer alır. Genelde bu rollere içlerinden çıkan bir lider tarafından karar verilir. Tartışma-uzlaşma sonucunda roller kesinleşir. Bu dönemde çocuğun çok engin ve renkli hayal gücü ve iç dünyasına bağlı olarak gerçek ve kurguyu ayırt etmek kolay değildir. Piaget 4-6 yaş grubundaki dramatik oyunların üç özelliğinden bahseder: Düzenlilik, gerçeğin tam taklidi ve farklı rollerin uyumu ile bir tema temsil etme. Çocuk ayrıntılı hayali oyunların yanı sıra gelişmiş açık hava oyunlarına da ilgi duymaya başlar. Çocuk artık kurallı takım oyunları oynamaya hazırdır. Bne merkezlikten uzaklaşan çocuk arkadaşlarına karşı duyarlıdır, yardım etmeyi ve kendinden küçük çocuklara rehberlik etmeyi sever (Duman,2015; Tüfekçioğlu vd, 2011; Durualp ve Aral, 2011).

Küçük kas gelişiminin hızlı olduğu bu dönemde el becerileri güçlüdür, çocuğun resimleri daha anlaşılabilir hale gelir. Kesme, yapıştırma, boyama, yapı inşa oyunları gibi oyunlar artar. Oyunlar daha düzenli, bilinçli ve dengelidir. Grup oyunlarında çocuk sayısı giderek artar. Oyunlar genellikle uzun sürer. Süresi bittiği halde bitirilemez, kimi kez aynı oyun ertesi gün de oynanır. Rekabet içeren oyunlara ilgi artar. Hareket kabiliyeti artan çocuk ip atlama, salıncakta sallanma, merdivenden koşarak çıkma gibi bedensel etkinliklere yönelir (Seyrek ve Sun).

2.2.2. Oyunun Gelişim Alanlarına Etkisi

Tüm yaşamı boyunca öğrenme süreci sona ermeyen insanoğlu özellikle okul öncesi dönemde sürekli kendisini yenileme ve geliştirme çabası içerisinde. Bu bölümde oyunun çocuğun gelişim alanlarına etkileri ayrı ayrı ele alınacaktır.

2.2.2.1. Oyunun Dil-Bilişsel Gelişime Etkisi

Oyun sırasında çocuk bilişsel gelişimi ve dil gelişimi açısından da gelişir. Örneğin çocuk oyun sırasında yeni sözcükler öğrenir. Öğrendiği sözcüklerle yeni cümlele kurara. Nesnelerin adlarını ve işlevlerini öğrenir. İşlevini öğrendiği nesneyi oyuna davet eder. Sözcük dağarcığı zenginleşir ve konuşma hızlanır. Çocuklar oyun sırasında soru sormayı, yeni bilgiler edinmeyi ve bilgilerini başkalarına aktarmayı öğrenirler. Düşünme, algılama, kavrama, hayal gücü gibi soyut yetenekler yönünden gelişirler (Seyrek ve Sun).

Oyun oynayan çocukların duyuları çok iyi çalışır. Çocuklar gerçek olguları ifade eden ussal sembolleri, olgu ve olayları kelimeler ile ifade edebilmeyi öğrenirler. Çok basit bir seviyede akıl yürütme yetisi kazanırlar. Oyunla çocuklar karşılaştıkları sorunlara farklı çözümler üretebilmeyi, neden sonuç bağlantısı kurabilmeyi ve farklı düşünme tarzları geliştirebilmeyi keşvederler: Okul öncesi dönemde oyun akademik yetenekler kazanma ve okuma yazma ön becerilerini arttırma için önemlidir. Çocuklar üstlendikleri roller aracılığı ile dili akademik olarak kullanmayı ve ifade etme becerilerini bütünleştirmeyi öğrenirler. Etkin dinleme ve duygularını ifadesi bağlamında da oyun, çocuklara önemli katkılar sunar. Oyun çocuğun gözlem, taklit, keşif yapma ve inşa etme modellerini öğrenmesinde bir araçtır. Gelişim ve oyun teorisyenleri oyun ve etkinliklerin tamamının çocuğun gelişimi için gerekli olduğunu belirtir (Duman, 2015; MEB, EBADER). Karar verme, problem çözme, yaratıcı düşünce, mekânsal akıl yürütme gibi pek çok bilişsel yeteneğin yanı sıra oyun, belleğin geliştirilmesi strateji ve gözlem yapma yetisi gibi önemli kazanımlara aracılık eder. Bebekler ve küçük çocuklarda hayal gücü, sosyal ve motor yetenekler oyunlar sayesinde gelişir. Yaratıcı oyunlar oynayan çocukların bilişsel düzeylerinde önemli bir gelişme olduğu kanıtlanmıştır. Çocuk oyun ortamında kavramlar, nesneler, sayılar, yeni kelimeler gibi pek çok şeyi öğrenir ve bu öğrenme zihinde bilgi birikimini ve zihnin çalışmasını geliştirir. Örneğin değişik boyut ve renkteki küplerle, su, kum ya da parmak boya ile yaratıcı oyun etkinliği oynayan çocuk el göz koordinasyonunu geliştirir. Kavramlar hakkında bilgi edinir, dikkatini yoğunlaştırır, kendini kontrol etmeyi öğrenir ve sonunda da başarı duygusu yaşar (Erduran ve Yılmaz, 2018; Yavuzer, 2003).

Piaget, çocuğun oyun sırasında deneyim, bilgi ve kavrayışını bütünleştirdiğini ifade eder. Oyun çocuk için zihinsel unsurları kontrol etmenin başlıca yoludur. Bunu yaparken sahip olduğu şemaları kullanarak bir dengeleme süreci yaşar. Oyun gelişimi ile çocuğun zihinsel gelişimi doğru orantılıdır. Piaget'e göre oyunun evrimi içerisindeki sistemler, duyu-devinim, işlem öncesi ve somut işlem zekalarının bire bir karşılıklarıdır (Piaget 1969 akt. Duman 2015).

2.2.2.2 Oyunun Sosyal- Duygusal Gelişime Etkisi

Duygular ve heyecanlar uyum sağlama sürecinde başarı ve başarısızlığın önemli belirleyicileri arasındadır. Okul öncesi dönemde çocuğun duygusal gelişimini ve kişiliğini en çok çevresindeki önemli kişilerle olan ilişkileri etkiler. Oyun ortamında çocuk yetişkinler ve arkadaşları ile sosyal ilişkiler kurarak gerçeklerle tanışır (Seyrek ve Sun). Çocuklar dışarıdan bir zorlama ile değil içeriden gelen bir itki ile oyun oynarlar. Oyun, çocuğun aldığı doyumdan köken alan bir iç motivasyonun sonucudur. Diğer güdüler, sosyal talepler veya temel ihtiyaçlar bu süreçte söz sahibi değildir. Çocuk bir talep doğrultusunda veya gerektiği için oynuyorsa bu bir oyun sayılamaz. Çocuğun oyundan aldığı doyum mutlak olmakla birlikte her zaman net bir şekilde görülemeyebilir. Çocuklar oyun ile yeni bir nesne veya arkadaş yapabileceklerini araştırma olanağı bulurlar. Var olan oyun kurallarını oyuncular koymuştur ve istedikleri an değiştirebilirler. Oyuncuların davranışları spontanedir. Bu tür sosyal oyunlar duyarlılık ister, herhangi bir anda değişen kurallara uyum becerisi ister ya da kabul edilebilir katkıların getirilmesi istenir. Tüm bunları yapabilme ve düşsel yaratılanların paylaşımı önemli bir başarıdır. Oyun içinde çocuklar korku ve endişeleri ile boğuşurlar. Bunları ifade etme ve üstesinden gelme fırsatları bulurlar. Sorunları çözmeyi, iletişim kurmayı, sosyal yaşamın kurallarını öğrenirler (Tüfekçioğlu vd, 2011). Cinsel kimlik, aile bireylerinin rolleri ve sorumlulukları, meslek grupları ve rolleri hep oyun sırasında deneyimlenerek kavranan olgulardır. Oyun oynarken çocuğun aklına hiçbir sıkıntı ya da üzüntü gelmez. Kısa bir süreliğine de olsa sıkıntılarından uzaklaşan çocuk için oyunun psikolojik yararları vardır. Çocuk arkadaşlarıyla oyun oynarken, farklı görüşlere sahip olabileceğini, başka insanların da fikirlerine önem vermeyi ve saygılı olmayı öğrenir. Sıra bekler, sorumluluk alır, arkadaşlarıyla nasıl geçinmesi gerektiğini

keşfeder. Özellikle evcilik, hayali ve taklit oyunları, çeşitli meslekleri dramatize etme oyunları sosyal gelişim yönünden önemli katkılar sağlar (Erduran ve Yılmaz, 2018). Oyun çocuğa kazandırdığı toplumsal becerilerin yanı sıra ona duygusal olarak doyum sağlar. Çocuk oyun sırasında özgürdür. Normalde yapamayacağı ancak arzu ettiği şeyleri oyun aracılığı ile gerçekleştirebilir. Örneğin oyundaki nesneler (bebekler) üzerinden kardeşini veya bir arkadaşını uzun bir seyahate gönderebilir.. Oyun, biriken enerjinin boşaltılması açısından da toplumsal açıdan kabul edilen bir yoldur (Yavuzer, 2003). Duygusal tepkilerin kontrolü, grupta bir lider veya üye olabilmek, kazanmak ve kaybetmek oyun aracılığı ile deneyimlenir ve öğrenilir. Bu sırada çocuk hem kendine olan güvenini pekiştirir hem de yetişkin ilgisine olan gereksinimi azalır. (Seyrek ve Sun).

Freud çocukların altı yaşlarına kadar olan kişilik gelişimi süreçlerindeki olumsuz duygularını ve kaygılarını oyun ortamında doğrudan doğruya yaşayabileceklerini ifade etmiştir. Oyun yoluyla çocuk gerçek dünyada kabul edilmeyen ve saldırgan davranışları kabul edilebilir bir ortamda gerçekleştirir, beceri kazanır ve zorlukların üstesinden gelmeyi öğrenir. Oyun içerisinde tekrarlanan davranışlar çocuğun kaygılarını hafifletir ve çocuğu duruma hakim kılar. Erikson ise oyunun çocuğun kültürel kurumları öğrenmesi ve psikoseksüel evreleri başarıyla atlatması için bir araç olduğunu ifade etmiştir. Erikson oyunun, yaşanmış, yaşanmakta olan ve yaşanabilecek durumların oluşumu ile çocuğun gereksinimlerini karşıladığını ileri sürmektedir. Bandura'ya göre ise oyunda çocuk sosyal iletişim içerisinde çocuk gözlemleri ve tekrar ettiği davranışları ile yeni davranışlar kazanır (Duman, 2015).

2.2.2.3. Oyunun Fiziksel-Psikomotor Gelişime Etkisi

Tüm insanlar yaşamak, sağlıklı olmak, yaşamı sürdürmek, kendilerinin geliştirebilmek ve mutlu olmak için pek çok faaliyette bulunurlar. Çocuklar da benzer bir biçimde yaşayabilmek ve keşfedebilmek için pek çok işler yaparlar. Doğumdan itibaren çocuklar uyku dışındaki tüm uyanık saatlerinde az ya da çok hareket ederler. Bu hareketler araştırma ve öğrenme içgüdüsüyle yapılmaktadır.

Oyun, haz ve mutluluk verici aktiviteler olarak tanımlanmakla birlikte öğrenmenin temeli olarak kabul edilmektedir (Tüfekçioğlu vd, 2011).

Çocuk doğduğu zaman sahip olduğu yedi psikomotor yeteneğini (güç, tepkiye hazır olma, hız, durgun dikkat, dinamik dikkat, koordinasyon ve esneklik) en iyi ve sağlıklı şekilde oyun ortamında geliştirir. Oyun çocuğun tüm bedeninin hareket etmesini sağlar. Aynı hareketleri tekrarlayan ve ardışık hareketler içeren oyunlar çocukların fiziksel performansını artırır. Hareketli bir oyunu oynarken çocuk hem bilişsel olarak öğrenir hem de oyunun gerektirdiği hareketleri her seferinde biraz daha pekiştirir. Aynı oyun tekrar tekrar oynandıkça kas belleği oluşur ve bir süre sonra çocuk zihnini fazla kullanmadan hareketleri kolayca yapabilir hale gelir. Örneğin bisiklete ilk kez binen bir çocuk, dengede durabilmek ve ayaklarını kullanabilmek için çabalar ve bazen başarıp bazen başaramazken, tekrarlayan çabalar ile öğrendikten sonra düşünmeden ve kendiliğinden pedalları rahatlıkla çevirebilecektir. Böylece öğrenilen hareket kasların gelişimini hızlandıracaktır. Ayrıca açık havada oynanan oyunlar ile çocuklar güneş ve temiz havadan daha fazla yararlanırken solunum, sindirim, dolaşım ve boşaltım gibi vücut sistemleri daha iyi bir çalışma düzeni kazanır. Açık havada oyun, bedensel gelişim için gerekli olan öğelerin kendiliğinden ve doğal bir şekilde edinilmesini sağlar. Ayrıca terleme yoluyla bedendeki zehirli atıklar atılır. Fazla enerji harcayan çocuk akşam dinlenmeye hazırdır. Hareketli oyunlar ince ve kaba motor beceri gelişimi ve kas koordinasyonu kazanımında anahtar role sahiptir. Güneş ve açık hava, temiz hava, oksijen ve D vitamini demektir. Oyun yoluyla durgun ve etkin dikkat becerileri geliştirilir. Ayrıca bedensel esneklik kazanarak tepki yeteneklerini geliştiren çocuklar daha hızlı hareket etmeyi öğrenirler (Seyrek ve Sun; MEB EBADER).

2.3. Çocuk Oyunlarında Ebeveynlerin Rolü

Çocuk, başta ebeveynleri olmak üzere öncelikle aile bireyleri ile etkileşime girer. Bu süreç çocuğun kişilik yapısının oluşmasında ayrı bir yere ve öneme sahiptir. Bebeklik dönemi temel güven duygusunun gelişmesi açısından yeri doldurulamaz bir dönemdir. Bu gelişim sürecinin merkezinde anne – bebek ilişkisi yer alır. Anne tarafından bebeğin temel gereksinimlerinin karşılanması, korunup kollanması, ona

sevgi, şefkat ve ilgi gösterilmesi bebeğin anneye sağlıklı bir şekilde bağlanmasını ve temel güven duygusunun gelişmesini sağlar. Temel güven duygusunun özü bu ilişkideki tutarlılık, süreklilik ve aynılıktır. Temel güven duygusuna sahip bir çocuk ileride kendine güvenen ve başa çıkma yeteneğine sahip bir birey olmaya doğru ilerleyebilir ve geleceğine umutla bakabilir. Ancak anne bebek ilişkisi olumsuz ise bebeğin ihtiyaçları zamanında ve gereğince karşılanmıyorsa bu bağ sağlıklı bir şekilde kurulamaz. Böylece çocuk güvensizlik ve yetersizlik duyguları içinde bocalayan bir erişkin olma riski altına girer. Araştırmalara göre anneleri ile sağlıklı bir bağ ve bunun sonucunda temel güven duygusu geliştirememiş bireylerin her tür olumsuz duygulanım ve buna bağlı sorunlar açısından büyük risk altında olduğunu göstermektedir. Bireyin ömürboyu hissettiği ve sunduğu ilgi ve sevgi bebeklik döneminde başta sevgi olmak üzere temel gereksinimlerinin karşılanmasına bağlıdır. Çocuk büyüdükçe anne babadan aldığı sevgi oranında çevresine ilgi ve sevgi göstermeye başlar. Çocukların oyunlarına yetişkin katılımıyla ilgili eğitimciler iki ayrı görüşe sahiptirler. Bir grup oyunun yetişkinler tarafından kurulması ve yönlendirilmesi gerektiğini savunurken diğer bir grup da yetişkinlerin oyunun değerini anlamak, kendi oyunlarını nasıl kontrol ettiklerini anlamak ve bunu desteklemek konusunda eğitilmeleri gerektiğini savunmaktadır. Motivasyon kuramcılarının çoğu en iyi öğrenmenin, içsel motivasyon ile sağlandığını ifade etmektedirler. Her ne kadar özgürce seçim ve egemenliğin çocukta olması oyunun temel ilkelerinden biriye de bazen erişkinlerin bu özgürlük ve egemenliğe müdahale etmeden çocukların oyunlarına katılması, oyunu zenginleştirebilir. Eğer çocuklar oyun sırasında canlandırmakta güçlük çekiyorsa kısa bir süre için oyuna bir yetişkinin katılımı sağlanabilir. Ayrıca çocukların oyunu, oyuna katılmadan, dışarıdan soru sorarak da geliştirilebilir ya da oyuna davet edilmeyen bir çocuğun oyuna katılması konusunda yardım edilebilir (Tüfekçioğlu vd, 2011).

2.4. Okul Öncesi Eğitim

Özellikle okul öncesi dönem olmak üzere, erken çocukluk dönemi, çocuğun gösterdiği hızlı gelişim ile ileriki yaşamın temelini oluşturan önemli bir yaşam evresidir. Bu evrede kişilik gelişimi ve bazı bilgi, beceri ve alışkanlıkların temelleri atılır. Bu nedenle okul öncesi dönemde çocuğa verilen her türlü eğitim gelecekteki

yaşantısına yön verir ve dolayısıyla bu dönemin en iyi ve en kaliteli deneyimlerle geçirilmesi önemlidir (MEB, 2013; Durualp ve Aral, 2011).

Bu dönemdeki öğrenme deneyimleri çocukların toplum ve sosyal yaşantılarla nasıl etkileştiklerinin onlara nasıl tepki verdiklerinin önemli bir belirleyicisidir. Bu deneyimler, çocuğa verilen fırsatlar, çocuğun motivasyonu ve yetişkinlerin rehberliği çerçevesinde yaşanacaktır (Yavuzer, 2007). Günümüzde birçok etmene bağlı olarak, küçük yaşlardaki çocukların sosyalleşme süreci denildiğinde akla, okul öncesi eğitim kurumları ve buralarda edinecekleri tecrübeler gelmektedir. Bu kurumlarda çocuklar, akranları ile beraber olarak kişiliğini keşfetmekte, paylaşmayı, işbirliğini, sıra beklemeyi, sorumluluk almayı, planlamayı öğrenebilmekte ve ebeveynlerinin bulunmadığı bir ortamın da güvenilir olabileceğinden deneyimleyerek özgüven kazanabilmektedir (İşmen Gazioğlu, 2013). Çocuğun aile ve çevresi ile ilgili koşulları ne kadar iyi olursa olsun, okul öncesi eğitim kurumlarında çocuklar toplumsal kuralları, birlikte çalışmayı öğrendikleri gibi varolan yeteneklerinin gelişeceği, ilkokula hazırlanacakları, örgütlü oyun oynayacakları fırsatlara da erişmiş olurlar (Yavuzer, 2007).

Elimizdeki veriler, okul öncesi eğitim alan çocukların zihinsel, psiko-motor ve sosyal gelişimlerinin ve örgün eğitimdeki akademik başarılarının daha iyi olduğunu göstermektedir. Türkiye’de “5 Ocak 1961 ve 222 sayılı İlköğretim ve Eğitim Kanunu’nun Bazı Maddelerinin Değiştirilmesi, Bazı Maddelerinin Kaldırılması, Bu Kanuna Bazı Maddeler Eklenmesine Dair 2917 Sayılı Kanun” değişik 21. Maddesinde okul öncesi eğitim kurumları isteğe bağlı ilköğretim kurumları arasına alınmıştır. Aynı kanunun 13. Maddesinde de okul öncesi eğitim kurumlarında zorunlu eğitim çağına gelmemiş çocukların eğitileceği, bu kurumların gerçek ve tüzel kişilerle belediyeler, özel idareler ve devlet tarafından açılabileceği belirtilmiştir (Yılmaz, 1991). Türkiye’de 4-5 yaş döneminde okul öncesi eğitimde net okullaşma oranı 2012 yılında %44,04, 2013 yılında % 37,36, 2014 yılında %37,46 olarak gerçekleşmiştir (MEB, 2015).

Okul öncesi eğitimin amaç ve görevleri, Milli Eğitimin genel amaçlarına ve temel ilkelerine uygun olarak,

- Çocukların beden, zihin ve duygu gelişmesini ve iyi alışkanlıklar kazanmasını sağlamak,
- Onları ilköğretime hazırlamak,
- Şartları elverişsiz çevrelerden ve ailelerden gelen çocuklar için ortak bir yetiştirme ortamı yaratmak,
- Çocukların Türkçe'yi güzel ve doğru konuşmalarını sağlamak olarak belirlenmiştir (MEB, 2013).

MEB (2006) okul öncesi eğitimi yaşamın temeli olarak tanımlamıştır. Yine MEB tarafından okul öncesi eğitimin dayandığı bazı temel ilkeler şu şekilde sıralanmıştır;

- Okul öncesi eğitim çocuğun gereksinimlerine ve bireysel özelliklerine uygun olmalıdır,
- Okul öncesi eğitim çocuğun psikomotor, sosyal-duygusal, dil ve bilişsel gelişimini desteklemeli, özbakım becerilerini kazandırmalı ve onu ilköğretime hazır duruma getirmelidir,
- Okul öncesi eğitim kurumlarında çocukların gereksinimlerini karşılamak amacı ile demokratik eğitim anlayışına uygun eğitim ortamları hazırlanmalıdır,
- Etkinlikler düzenlenirken çocukların ilgi ve gereksinimlerinin yanısıra çevrenin ve okulun olanakları da göz önünde bulundurulmalıdır,
- Eğitim sürecinde çocuğun bildiklerinden başlanmalı ve deneyerek öğrenmesine olanak tanınmalıdır,
- Çocukların Türkçeyi doğru ve güzel konuşmalarına gereken önem verilmelidir,
- Okul öncesi dönemde verilen eğitim ile çocukların sevgi, saygı, işbirliği, sorumluluk, hoşgörü, yardımlaşma, dayanışma ve paylaşma duygu ve davranışları geliştirilmelidir,
- Eğitim, çocuğun kendine güven ve saygı duymasını sağlamalı, ona öz denetim kazandırmalıdır,
- Oyun bu yaş grubundaki çocuklar için en uygun öğrenme yöntemidir. Tüm etkinlikler oyun temelli düzenlenmelidir,

- Çocuklarla iletişimde, onların kişiliğini zedeleyici şekilde davranılmamalı, baskı ve kısıtlamalara yer verilmemelidir,
- Çocukların bağımsız davranışlar geliştirmesi desteklenmeli, yardıma gereksinim duyduklarında yetişkin desteği, rehberliği ve güven verici yakınlığı sağlanmalıdır,
- Çocukların kendilerinin ve başkalarının duygularını fark etmesi desteklenmelidir,
- Çocukların hayal güçleri, yaratıcı ve eleştirel düşünme becerileri, iletişim kurma ve duygularını anlatabilme davranışları geliştirilmelidir,
- Programlar hazırlanırken aile ve içinde bulunulan çevrenin özellikleri dikkate alınmalıdır,
- Eğitim sürecine çocuğun ve ailenin etkin katılımı sağlanmalıdır,
- Okul öncesi eğitimde çocuğun gelişimi ve okul öncesi eğitim programı düzenli olarak değerlendirilmelidir,
- Okul öncesi eğitimde değerlendirme sonuçları çocukların, öğretmenin ve programın geliştirilmesi amacı ile etkin olarak kullanılmalıdır.

Sosyalleşme dönemi başlayan 3 yaş çocuğunun bu dönemde bir okul öncesi eğitim kurumuna başlaması, kendi yaşlılarıyla sosyal becerilerini geliştirirken anne babadan ayrılmayı sağlıklı bir şekilde öğrenmesi gereklidir. Toplumdaki en büyük yanlış, annesi çalışmayan çocukların kreşe gitme yaşı gelmesine rağmen evde kalmalarının onları daha çok mutlu edeceği ve onlar için daha sağlıklı olacağı düşüncesidir. Çünkü kreş sadece annesi çalışan çocuklara bakım verilen bir yer değil, çocuklarda eğitimin başlangıç noktasıdır. Kreşe gitmenin çocuğun gelişim dönemi ihtiyacından kaynaklandığını kabul eden yetişkinlerin ilk yıl yaşanabilecek hastalıklara karşı daha akılcı yaklaştıkları, bunu sosyalleşmenin bir parçası olarak kabul ettikleri görülmektedir (Semerci, 2009).

Çocuk akranları ile aynı ortamı paylaşmayı 2 ile 6 yaş arasındaki erken çocukluk döneminde öğrenir. Bu dönemde çocuk, kuracağı pekçok farklı ilişki ile sosyal becerilerini arttıracaktır. Bu nedenle anaokuluna devam eden çocukların, anaokuluna devam etmeyip ilişki deneyimleri yakın çevresiyle sınırlı kalmış olan çocuklara oranla sosyal uyumlarının daha iyi olduğu görülmektedir (Yavuzer, 2007).

Okul öncesi eğitim kurumları, sağladıkları oyun/eğitim ortamı ile çocuğun yaşlıları ile ilişkiye girmesine, işbirliğini geliştirmesine, kendi hakkını korumayı, paylaşmayı ve başkalarının sınırlarına saygı duymayı öğrenmesine olanak veren ve bu gereksinimi en iyi karşılayan toplumsal kurumlardır. (Yavuzer, 2007)

2.5. Eşlerarası İlişkinin Çocukla Kurulan İlişkiye Etkisi

Aile içindeki duygusal etkileşim, çocuğun heyecan dünyasını doğrudan etkiler (Yavuzer,2007). Eşler arası ilişki çocuğa karşı takınılan tavrın belirlenmesinde büyük bir öneme sahiptir. Mutsuz bir ilişkisi olan anne çocuğunun üzerine aşırı düşüp sevgi ve ilgisi ile onu boğabileceği gibi ilişkideki doyumsuzluğun yarattığı öfkeyi çocuklarına yönelterek saldırgan bir tutum da benimseyebilir.

Olumlu aile ilişkileri içinde yetişmiş çocuklar yaşamlarının her dönemini başarıyla tamamlayabilmektedir. Aile içinde yaşanan olumlu ilişkiler çocukların mutlu, iletişim becerileri güçlü, yapıcı bireyler olarak yetişmelerini sağlar. Başarısız bir anne – baba – çocuk ilişkisi ise genellikle önemli uyum sorunlarına yol açar. (Yavuzer, 2007).

Yaşamın olağan bir parçası olan tartışmalar aynı zamanda anlaşmazlığın çözümü için harcanan bir çabadır. Çocuğun ebeveynlerini tartışırken görmesi, sonrasında ise yine ebeveynlerinin birbirlerine sevgi ve sıcaklıkla yaklaştıklarına tanıklık etmesi tartışmayı çocuk için yararlı hale getirir. Anne babasının birbirleriyle tartıştığını hiç görmeyen bir çocuk için hissettiği kızgınlık veya dargınlık onda suçluluk hissi oluştururken, anne babasının tartışmasına ardından da birbirlerine sevgi duygularını göstermelerine tanıklık eden bir çocuk için bu durum onun kendi kızgınlık ve hırçınlıklarını kabul edip bu duygularla daha kolay baş etmesine yardımcı olacaktır. Ancak tartışmanın sözel ve fiziksel şiddet boyutuna ulaşması çocuğun ruhsal dengesini bozabildiği gibi, ilerleyen zamanlarda öfke kontrolü için olumsuz bir örnek teşkil edebilir. Anne babasının kontrollerini kaybetmişcesine ettikleri kavgalar çocukta onlara karşı duyduğu güveni zedelediği gibi kaygı düzeyinin de artmasına neden olur. Ebeveynler kendi aralarındaki anlaşmazlığı çocuktan gizleyebilirler ancak bu anlaşmazlığın yarattığı gerginlikten çocuğu korumaları çok zordur. Tartışmalarına çocuklarının tanıklık etmemesi için kapalı

kapılar ardında tartışmalarını sürdürmeye çalışan anne babalar, çocuklarının tartışmalardan haberdar olmadığını düşünürler. Ancak tartışmanın kendisine tanıklık etmeyen çocuk tartışma sonrası ebeveynlerin davranışlarına yansıyan soğukluk ve sert tutumlardan tartışmanın yoğunluğu hakkında fikir sahibi olur. Bunun sonucunda gerilimin nedeni ile ilgili fikir sahibi olmayan çocuk konu ile ilgili bazen olduğundan çok daha kötü şeyler hayal edebilir. Çocuğun, hissettiği gerçeğe, anne babanın oluşturmak istediği izlenim arasında fark olduğunu görmesi çocukta ikilem oluşturacaktır. Çocuğun bu ikilemi yaşamasındansa anne babanın tartışmasına tanıklık etmesi daha yerinde olacaktır (Salk,1993).

Eşler arası anlaşmazlıkların artması halinde çocuğun mutlu ebeveynler ve uyumlu aile yaşantısı sürdürme ihtiyacı karşılanamaz. Mutsuz bir çiftin çocuklarına en büyük zararı kendi sorunlarıyla uğraşmaktan iyi bir anne baba olmaya zamanlarının ve enerjilerinin kalmamasıdır. Mutsuz evliliklerde çocuktaki davranış bozuklukları eşler arası yaşanan sorunlardan ziyade bu aşamada çocuğun duygusal ve fiziksel ihtiyaçlarının yeterince karşılanmamasından kaynaklanmaktadır (Salk, 1993).

Çocuğun deneyimlediği ilk sosyal ortam ailesidir. Sosyal davranışların temeli, özellikle ebeveynler rol model alınarak, aile bireyleri yaşanan etkileşimler aracılığı ile atılır. Çocuğun sağlıklı gelişip büyümesinde hem annenin hem de babanın rolü büyüktür. Anne ile geliştirilen sağlıklı bir bağ çocuğun kişilik gelişiminde vazgeçilmez bir öneme sahipken, babaların sağladığı uyaranlar çocuk için oldukça önemlidir. Ebeveynler çocukların sosyal ve duygusal gelişimini destekleyebilmek için onlarla kaliteli ve yeterli zaman geçirmeli, etkin bir şekilde dinlemeli, onlar için sorun çözmek yerine onların sorun çözme becerilerini desteklemeli ve hoşgörülü bir tutum çerçevesinde gerektiğinde sınırlamalar getirebilmelidirler (Kandır ve Alpan, 2008).

Aile çocukların beslenme, bakılma, korunma, sevilme, eğitilme gereksinimlerini karşılamasını yanında doğru ile yanlış ayırt etmelerini, cinsel kimlik ve rollerin kazanılmasını sağlar. Çocuk ebeveynlerinin kendisiyle, birbirleriyle, ailenin diğer üyeleri ve çevreleriyle olan ilişkilerini sürekli olarak

gözlemler, değerlendirir ve model alır. Bu nedenle ana-babanın tutumları ve birbirleriyle ilişkileri evin genel havasını belirler. Uyumlu ve sıcak ilişkiler, ebeveynlerden çocuklara doğru yayılır (Yörükoğlu, 2004).

Araştırmalar babanın, çocuğun davranışları, akademik başarısı ve psikolojik durumu üzerinde önemli bir etkiye sahip olduğunu ortaya koymuştur. Geleneksel aile yapısında ailenin gelir kaynağı ve otorite figürü olarak görülen babalar, değişen sosyal koşullar ve annelerin artan istihdam şartları nedeni ile çocuklarının bakımı ve eğitimi konusunda daha fazla sorumluluk almaya başlamışlardır (Şahin ve Özbey, 2007).

BÖLÜM III

YÖNTEM

3.1 Araştırma Tipi

Bu çalışma kesitsel ve analitik bir çalışmadır. Veri toplama aracı olarak Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocuk Anababa İlişki Ölçeği(ÇAIÖ), Oyun Davranış Ölçeği (ÇİODÖ) ve Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği (BEDÖ) kullanılmıştır. Elde edilen veriler istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

3.2. Çalışma Grubunun Oluşması

Araştırmanın çalışma grubu İzmir ili, Balçova İlçesinde faaliyet gösteren özel bir okul öncesi eğitim kurumunda, 2018-2019 eğitim yılında eğitim gören, 36-48 aylık: (50 çocuk), 49-60 aylık; (54 çocuk), 61-71 aylık; (37 çocuk) olmak üzere , toplam 141 (57 kız ve 84 erkek) çocuk ve araştırmaya katılan çocukların ebeveynlerinden (141 anne ve 141 baba) oluşmaktadır.

3.3. Veri Toplama Araçları

Ölçek uygulamaları için ilk olarak öğrenci velilerine “Onam Formu” (Ek 1) ile araştırmanın amacı ve içeriği hakkında bilgi verilmiştir. Velilerden kendileri ve çocuklarının araştırmaya katılmalarına izin almak için ad, soyad, ve imzalarının bulunduğu bölümü doldurmaları istenmiştir. Verilerin toplanması için 4-6 yaş grubu çocuklara “36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği”(Ek 4), annelerine “Çocuk Anababa İlişki Ölçeği”(Ek 3), her iki ebeveyne de “Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği”(Ek 5) uygulanmış, eşlerden herhangi birinin de “Aile Demografik Bilgi Formu”nu (Ek 2) doldurmaları istenmiştir. Araştırmada kullanılan ölçekler için, çalışmaya başlamadan önce, ölçeğin uyarlama çalışmasını yapan araştırmacılardan izin alınmıştır.

3.3.1. Aile Demografik Bilgi Formu

Aile Demografik Bilgi Formu çocukların yaşına, cinsiyetine, ebeveynlerin sahip oldukları çocuk sayısına, ebeveynlerin yaşlarına, ebeveynlerin eğitim durumlarına, ebeveynlerin ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin algısına ve

ebeveynlerin çalışma durumlarına yönelik sorular içermektedir. Ebeveynler tarafından doldurulan bu formla ölçeklerde yer alan bağımlı değişkenleri etkileyen bağımsız değişkenlerin tespiti amaçlanmaktadır.

3.3.2. Çocuk Anababa İlişki Ölçeği

Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAİÖ)(Child Parent Relationship Scale, CPRS) Robert C. Pianta tarafından 1992 yılında anne baba çocuk ilişkisini anlamak amacı ile geliştirilmiştir. Ölçeğin maddeleri, anne-çocuk etkileşimine yönelik literatürden, bağlanma kuramından ve “Bağlanma Q-Set Ölçeği”nden yararlanılarak hazırlanmıştır.

Ölçeğin orjinal hali üç alt boyuttan oluşmaktadır. Bu alt boyutlar; “çatışma”, “bağlanma” ve “olumlu ilişki” şeklindedir. Ölçek toplam 30 maddeden oluşmakta olup, bu maddelerden 14’ü “çatışma” alt boyutuna, 6’sı “bağlanma” alt boyutuna ve 10’u “olumlu ilişki” alt boyutuna aittir. Ölçeğin Türkçeye uyarlanan versiyonu 2 faktörlüdür. Faktörlerin isimleri ölçeğin orijinali de dikkate alındığında 1. Faktör Çatışma ve 2. Faktör Olumlu İlişki Boyutu olarak ifade edilebilir. “Çocuk Anababa İlişki Ölçeği” 5’li Likert tipi bir ölçektir. Ölçekteki sorular “(1) Kesinlikle uygun değil”, “(2) Pek uygun değil”, “(3) Kararsızım”, “(4) Oldukça uygun”, “(5) Kesinlikle çok uygun” şeklindeki ifadelerle yanıtlanmaktadır.

Ölçeğin normları 4,5-5,5 yaş aralığında çocukları olan 714 anne babadan elde edilmiştir. Sonuçlara göre her bir alt boyut için Cronbach Alpha katsayıları sırasıyla; “çatışma” .83, “olumlu ilişki” .72 ve “bağlanma” .50’dir. Ulusal Çocuk Sağlığı ve İnsan Gelişimi Entstitüsü (National Institute of Child Health and Human Development) kapsamında yapılan çalışmada bu ölçek kullanılmıştır. Çalışmada farklı eyaletlerde yer alan okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden 1364 çocuğun ebeveynine ölçek uygulanmış ve 1 yıl sonra ölçek tekrar uygulanarak ölçeğin geçerlik ve güvenirlik açısından yeterli olduğuna karar verilmiştir (Pianta, 1992).

Ölçeğin Türk kültürüne uyarlaması Akgün ve Yeşilbayrak (2010) tarafından yapılmıştır. Ölçeğin iç tutarlık katsayıları (Cronbach Alpha) Çatışma boyutu alt ölçeği için .85; Olumlu boyut alt ölçeği için .73 ve toplam için .73 olarak bulunmuştur. Spearman Brown düzeltmesinden sonra testin iki yarısı arası korelasyonu ise aynı sırayla .84, .73 ve .72’dir. Bulunan değerler ölçeğin güvenirliği için yeterli düzeyde

görülmektedir. Ölçeğin kapsam geçerliği çalışmaları on uzmanın görüşlerine başvurularak pilot uygulama çalışmalarıyla sağlanmıştır. Ölçeğin yapı geçerliği için Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) değerine bakılmıştır. KMO değerinin .79 şeklinde bulunduğu ifade edilmektedir. 4-6 yaş arasındaki 234 çocukla yürütülen çalışma sonucunda, ölçeğin 2 alt boyutunun Türk kültüründe işlevsel olduğu görülmüştür. Bu alt boyutlar; 14 maddeden oluşan “çatışma” ve 10 maddeden oluşan “olumlu ilişki” şeklindedir. Ölçeğin orijinal formunda yer alan “bağlanma” boyutuna ait 6 madde ölçekten çıkarılmıştır. Ölçeğin alt boyutlarından olan “çatışma” alt boyutunun altındaki 14 madde olumsuz ifadeler içermekte ve ölçek puanlanırken ters madde olarak puanlanmaktadır. Ölçekten yüksek puan alma olumsuz ilişkiyi, düşük puan alma olumlu ilişkiyi göstermektedir. Toplam puan en yüksek 120 ve en düşük 24 arasındadır. Yapılan geçerlik ve güvenirlik analizleri sonucunda, ölçeğin geçerli ve güvenilir ölçümler yaptığı sonucuna ulaşılmıştır (Akgün ve Yeşilyaprak, 2010).

Bu çalışma sonucunda “Çocuk Anababa Ölçeği”ne ait Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.80 olarak hesaplanmıştır. Ölçeğin çatışma alt boyutuna ait Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayısı 0.79, olumlu ilişki alt boyutuna ait Cronbach Alpha iç tutarlılık güvenirlik katsayısı da 0.63 olarak hesaplanmıştır.

3.3.3. Oyun Davranış Ölçeği

Aslan, Metin Ö. (2016) tarafından geliştirilen ölçek 36-71 aylık çocukların oyun davranışlarını değerlendirmektedir. Ölçek geliştirme aşamasında çalışmaya katılan çocukların oyun davranışları gözlem yöntemi ile kaydedilmiş, ilgili alan yazını ve alanda kullanılan ölçme araçları incelenerek madde havuzu oluşturulmuş ve daha sonra geçerlik ve güvenirlik çalışmalarına yer verilmiştir. Ölçeğin geliştirilmesi aşamasında açımlayıcı faktör analizi için 220, doğrulayıcı faktör analizi için 224 olmak üzere toplam 444 çocuktan alınan veriler kullanılmıştır. Geçerlik çalışmasına ilişkin kapsam geçerliği ve yapı geçerliğinden yararlanılmıştır. Kapsam geçerliğini belirlemek amacıyla uzman görüşüne başvurulmuş, yapı geçerliğini sınamak amacıyla ise açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Güvenirlik çalışması kapsamında ise Cronbach Alpha değerleri incelenmiştir. Gerçekleştirilen geçerlik ve güvenirlik çalışmaları sonucunda, ölçeğin 5 boyut altında toplam 21

maddeden oluştuğu belirlenmiştir. 36-71 aylık çocuklar için oyun davranışları ölçeğinin bu yaş grubundaki çocukların oyun davranışlarının tespit edilmesinde geçerli ve güvenilir bir ölçme aracı olduğu tespit edilmiştir.

İlk aşamada 36-71 aylık çocuklar için oyun davranış ölçeği geliştirmeden önce alan yazınında sıklıkla kullanılan oyun davranış ölçeklerinden; Okul Öncesi Oyun Davranışı Ölçeği (Preschool Play Behavior Scale, Coplan ve Rubin, 1998) Penn Etkileşimli Oyun Ölçeği (The Penn Interactive Peer Play Scale, Fantuzzo, J. W., Sutton-Smith, B., Coolahan, K. C., & Manz, P. H., 1995) ve Rubin (2001) tarafından geliştirilen Oyun Gözlem Ölçeği (Play Observation Scale, Rubin, 2001) incelenmiştir. Ayrıca yabancı alan yazında da yer alan oyun tanımlarından ölçeğin maddelerinin yazılmasında yararlanılmıştır. Bununla beraber Metin Aslan (2013) yaptığı araştırmada gözlemlenen oyun davranışları öncelikle anektod gözlem tekniği ile kayıt altına alınmış sonrasında davranışlar maddeler halinde yazılmaya çalışılmıştır. Gözlemlerden elde edilen bulgular, alanda kullanılan ölçekler ve alan yazınında yer alan oyun tanımları bir araya getirilerek ölçek maddeleri oluşturulmaya çalışılmıştır. İkinci aşamada ise bir araya gelen maddelerden 36-71 aylık çocukların oyun davranışları kapsamında gösterebilecekleri oyun türleri yani ölçeğin alt boyutları tespit edilmiştir. Çalışmada bu ölçekler ve diğer kuramsal bilgilerden yola çıkarak araştırmacı tarafından 39 maddeden oluşan bir madde havuzu oluşturulmuştur. Hazırlanan havuzdan seçilen maddelerle oluşturulan taslak form kapsam geçerliğini, dil ve ifade açısından anlaşılabilirliğini değerlendirmek üzere alan uzmanı olan toplam üç öğretim üyesi ve doktoraşını almış iki öğretim görevlisinin görüşleri alınmıştır. Alan uzmanlarından gelen görüşler doğrultusunda gerekli düzeltmeler yapılmıştır. Bu aşamada toplam beş madde havuzdan çıkartılmıştır. Daha sonra bir deneme formu oluşturularak anlaşılabilirlik ve amaca uygunluk özellikleri açısından değerlendirmek üzere 37 anasınıfı öğretmenin görüşleri alınmıştır. Öğretmenlerden gelen öneriler doğrultusunda ölçeğe son hali vererek uygulamaya hazır duruma getirilmiştir. Ölçekte yer alması düşünülen alt boyutlar suskun davranış, tek başına oyun, paralel oyun, sosyal oyun, lokomotor oyun ve itiş kakışlı oyun olarak belirlenmiştir. Ölçeğin ilk boyutu olması düşünülen amaçsız ve izleyen davranışları kapsayan suskun davranış; amaçsızca boş bir şekilde

sınıf için dolaşılması ve oyun oynayan arkadaşlarına eşlik etmeden onları izlemesi olarak tanımlanmıştır. İkinci boyut ise; tek başına oyundur. Bu oyun türünde çocuk yakın çevresinde akranları olmasına rağmen tek başına oynamayı tercih eder. Paralel oyunda ise; çocuk kendi oyunu ile meşgulken, diğer çocukların arasında olabilir ve alanı paylaştığı diğer çocuklarla aynı oyuncaklara sahip olabilir fakat oyunsal amaçları birbirlerinden farklıdır. Dördüncü alt boyut olan sosyal oyunda çocuk akranlarıyla birlikte ortak bir amaç belirleyerek oyun oynar. Lokomotor oyunda çocuklar büyük kas becerilerinin ortaya koyduğu; koşma, kaydıraktan kayma, tırmanma, bisiklete binme gibi davranışlar sergilerler. Son olarak itiş kakış oyunda ise çocuklar akranlarıyla boğuşmaca oyunları, kovalamaca oyunları oynar, bazen de dövüşüyormuş gibi oyun oynadığı görülür. Araştırmacı tarafından oluşturulan lokomotor oyunla ilişkili maddelerin okulların fiziksel şartları ve öğretmenin sağladığı fırsatlarla (bisiklete binilmesi, dış veya iç mekan oyun bahçesinin olması ve bahçenin materyal uygunluğu gibi) ilişkili olduğu ölçeğin geliştirme sürecinde öğretmenler tarafından belirtilmiş ve bu alt boyutta yer alan beş maddenin uygun ortam olmadığından dolayı davranış ölçümü yapılamadığı için boş bırakıldığı tespit edilmiştir. Bu sebeple ölçeğin geliştirme aşamasında bu alt boyuta ait maddeler analize dahil edilmemiştir. Ölçek; “Asla”, “Nadiren”, “Bazen”, “Sık Sık”, “Her Zaman” biçimde yapılmış ve puanlanmış, beşli dereceli likert formatında cevaplanacak biçimde düzenlenmiştir. Lokomotor oyun davranışlarını ölçen beş madde öğretmenlerin görüşleri doğrultusunda ölçekten çıkartılmış ve açıklayıcı ve doğrulayıcı faktör analizinde yer verilmemiştir. Faktör analizi toplamda 29 madde üzerinden yapılmıştır.

3.3.4. Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği

Birtchnell (1988) tarafından geliştirilen Eş Değerlendirme Ölçeği eşlerin evlilik ilişkisi içinde, birbirlerini nasıl değerlendirdiklerini ölçmeye yönelik bir ölçüm aracıdır. Kabakçı, Tuğrul, Öztan (1993) tarafından geçerlik ve güvenilirlik çalışması yapılan ölçek kadın ve erkek formlarından oluşmaktadır. Geçerlik ve Güvenilirlik çalışması sonrası kadınlar için düzenlenen ölçek 78, erkekler için düzenlenen form 72 sorudan oluşmaktadır. Formdaki maddeler dört boyutla ilgilidir. Bu boyutlar; bağımlılık, kopukluk, kontrolçülük ve güvenilebilirlik şeklinde adlandırılmaktadır.

3.4. Verilerin Analizi

Araştırmada veri toplama araçları ile elde edilen bilgilerin çözümlenmesinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 22.0 paket program kullanılmıştır. İstatistiksel işlemlerde anlamlılık düzeyleri irdelenmiştir. Gruplar arası farklılıklar dağılımın normal dağılıma uymaması(Kolmogorov-Smirnov testi) ve nonparametrik veriler elde edilmiş olması nedeniyle iki grup arasında Mann Whitney U ve ikiden fazla grup olduğunda Kruskal Wallis testiyle yapılmıştır. Ayrıca Ölçek puanları ve Ölçek alt başlıklarına göre aralarındaki korelasyon durumuna da (Spearman korelasyon) bakılmıştır. Korelasyonlar katsayıları şöyle değerlendirilmiştir:

- 0.00-0.04: korelasyon yok
- 0.05-0.29: önemsiz korelasyon
- 0.30-0.39: düşük korelasyon
- 0.40-0.59: orta korelasyon
- 0.60-0.69: iyi korelasyon
- 0.70-0.74: çok iyi korelasyon
- 0.75-1.00: mükemmel korelasyon

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde, toplanan verilerin analizleri ile elde edilen bulgular araştırmanın alt problemlerine göre düzenlenerek yorumlanmıştır. “Çocuk Anababa İlişki Ölçeği”ni çocukların anneleri (n=141) doldurmuştur. “Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği”ni hem anneler (n=141) hem de babalar (n=141) doldurmuştur. Buna göre, çalışmaya katılan çocukların cinsiyet, yaş, kardeş sayısı, kaçınıcı çocuk olduklarına ilişkin bilgiler Tablo 1’de; Annenin yaş, eğitim durumu ve çalışma durumuna ilişkin betimsel istatistikleri, Tablo 2’de; Babaların yaş, eğitim durumu ve çalışma durumuna ilişkin betimsel istatistikleri Tablo 3’te; Anne ve babaların ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin algılarına göre belirlenmiş betimsel istatistikleri Tablo 4’te yer almaktadır.

Tablo 1.Çocuklara İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları

Yaş	n	%
36-48 Ay	50	% 35.5
49-60 Ay	54	% 38.3
61-71 Ay	37	% 26.2
Cinsiyet	n	%
Kız	57	% 40.4
Erkek	84	% 59.6
Ailenin Toplam Çocuk Sayısı	n	%
1 Çocuk	84	% 59.6
2 Çocuk	44	% 31.2
3 Çocuk	13	% 9.2

Kaçıncı Çocuk	n	%
1.Çocuk	108	% 76.6
2.Çocuk	20	% 14.2
3.Çocuk	3	% 2.1
İkiz Çocuk	10	% 7.1
TOPLAM	141	%100

Tablo 1'e bakıldığında örnekleimde yer alan çocukların %35.5'inin 36-48 aylık, %38.3'ünün 49-60 aylık, %26.2'sinin 61-71 aylık olduğu; çocukların 40.4'ünün kız, %59.6'sının erkek olduğu görülmüştür. Ailelerin toplam çocuk sayısına bakıldığında %59.6'sının 1 çocuklu, %31.2'sinin 2 çocuklu, %9.2'sinin 3 çocuklu oldukları görülmüştür. Çalışmaya katılan çocukların %76.6'sının 1.çocuk, %14.2'sinin 2.çocuk, %2.1'inin 3.çocuk ve %7.1'inin ikiz çocuk olduğu anlaşılmıştır.

Tablo 2. *Çocukların Annelerine İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları*

Yaş	n	%
25-35 yaş	65	% 46.1
36-45 yaş	76	% 53.9
Eğitim Durumu	n	%
Lise ve Altı	27	% 19.1
Üniversite Mezunu	81	% 57.4
Lisansüstü	33	% 23.4

Çalışma Durumu	n	%
Çalışan anne	90	% 63.8
Çalışmayan anne	51	% 36.2
Toplam	141	100.0

Tablo 2'ye bakıldığında, örneklemde yer alan çocukların annelerinin %46.1'inin 25-35 yaş aralığında, %53.9'unun ise 36-45 yaş aralığında yer aldığı görülmektedir. Annelerin eğitim durumlarına bakıldığında, %19.1'inin lise ve altı, %57.4'ünün üniversite mezunu, %23.4'ünün ise lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca annelerin çalışma durumlarına bakıldığında, %63.8'inin çalıştığı, %36.2'sinin ise çalışmadığı görülmektedir.

Tablo 3. *Çocukların Babalarına İlişkin Betimleyici İstatistik Sonuçları*

Yaş	n	%
25-35 yaş	44	% 31.2
36-45 yaş	97	% 68.8
Eğitim Durumu	n	%
Lise ve Altı	31	% 22.0
Üniversite Mezunu	73	% 51.8
Lisansüstü	37	% 26.2
Çalışma Durumu	n	%
Çalışan baba	133	% 94.3
Çalışmayan baba	8	% 5.7

Toplam	141	100.0
---------------	------------	--------------

Tablo 3'te görüldüğü gibi, araştırma örnekleminde yer alan çocukların babaların %31.2'sinin 25-35 yaş aralığında, %68.8'inin 36-45 yaş aralığında yer aldığı görülmektedir. Babaların eğitim durumlarına bakıldığında, %22.0'sinin lise ve altı, %51.8'inin üniversite, %26.2'sinin lisansüstü eğitim mezunu olduğu görülmektedir. Ayrıca babaların çalışma durumlarına bakıldığında, %94.3'ünün çalıştığı, %5.7'sinin ise çalışmadığı görülmektedir.

Tablo 4. *Ebeveynlerin Ailenin Sosyoekonomik Durumunu Algılarına İlişkin Sonuçlar*

Sosyo-Ekonomik Duruma İlişkin Algı	n	%
Orta sosyo-ekonomik algı	122	% 86.5
Üst sosyo-ekonomik algı	19	% 13.5

Tablo 4'te görüldüğü gibi, araştırmaya katılan çocukların ebeveynlerinin ailenin sosyo-ekonomik durumuna ilişkin algıları incelendiğinde; ebeveynlerin %86.5'inin kendilerini orta sosyo-ekonomik durumda algıladıkları, %13.5'inin ise kendilerini üst sosyo-ekonomik durumda algıladıkları görülmektedir.

4.1.Verilerin Dağılımı

Yapılan Kolmogorov Simirnov testi sonucunda ölçek puanlarının hiç birinin normal dağılıma uymadığı saptanmıştır. Bu nedenle bundan sonraki analizler nonparametrik testlerle yapılmıştır. Verilerin dağılımını gösteren çizelge Tablo 5'te görülmektedir.

Tablo 5. *Ölçek Puanlarının Dağılımları*

	Sayı	Ortalama	Ortanca	Std. Sapma	Skewness	Kurtosis	p*
ÇAİÖ	141	16.55	16.0	4.0	.641	.302	.002

Olumlu ÇAIÖ Çatışma ÇAIÖ Toplam							
Kadın G	141	30.59	29.0	8.1	.534	.272	.002
Kadın KN	141	47.13	45.0	10.3	.723	.611	.000
Kadın KP	141	63.11	65.0	5.7	-1.4	1.7	.000
Kadın B	141	29.59	27.0	7.0	1.1	-.642	.000
Erkek G	141	22.65	22.0	5.2	.636	-.522	.000
Erkek KN	141	24.36	24.0	4.4	.632	.242	.002
Erkek KP	141	50.91	52.0	3.4	-.678	.872	.000
Erkek B	141	44.96	44.0	5.3	.896	.321	.000
Sessiz Oyun Tek Başına Oyun Paralel Oyun Sosyal Oyun İtiş Kakışlı Oyun	139	17.32	17.0	2.1	-.313	.290	.000
	141	29.72	30.0	2.7	-.062	-.294	.010
	139	5.73	5.0	1.7	4.0	21.0	.000
	139	7.53	7.0	3.2	.676	.328	.000
	139	13.76	13.0	6.9	.260	-1.342	.000
	139	20.37	21.0	4.5	-.790	-.164	.000
	139	2.95	2.0	1.7	2.0	3.477	.000

*Kolmogorov- Simirnov

Yapılan Kolmogorov-Smirnov testlerinde p değerlerinin 0.05'ten küçük çıkması nedeniyle dağılımların normal dağılıma uymadığı saptanmıştır. Dağılımlarla ilgili Histogramlar Ekte sunulmuştur.

4.2. Annelerin Anaokuluna Devam Eden Çocuklarıyla Olan İlişkilerine Ait Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan annelerin (n=141) anaokuluna devam eden çocuklarıyla olan ilişkilerinin ailenin sosyodemografik özelliklerine (Çocuk yaşı,

çocuk cinsiyeti, toplam çocuk sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, annenin yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin algılarına) göre ele alınarak incelenmiş olup, ilgili bulgular Tablo 6-7-8-9-10-11-12-13’de verilmiştir.

4.2.1. Anne Çocuk İlişkisinin Çocuğun Yaşına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocukların yaşına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAIÖ) ortalama puanları arasındaki farklılık Kruskal Wallis Testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 6’da yer almaktadır.

Tablo 6. *Çocukların Yaşına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

	Grup	n	$\bar{x}$	ss	p*
Çocuk Yaşı	36-48 Ay	50	46.86	9.6	0.881
	49-60 Ay	54	46.65	9.9	
	61-71 Ay	37	48.22	11.9	

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 6’da yer alan sonuçlara göre, çocukların yaş gruplarıyla, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.2.2. Anne Çocuk İlişkisinin Çocuğun Cinsiyetine Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocukların cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAIÖ) ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-Testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 7’de yer almaktadır.

Tablo 7. *Çocukların Cinsiyetine Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

	Grup	n	$\bar{x}$	ss	p*
Çocuk	Kız	57	47	10.17	0.875

Cinsiyet	Erkek	84	47.23	10.46
-----------------	-------	----	-------	-------

*Mann Whitney U-Testi

Tablo 7’de yer alan sonuçlara göre, çocukların cinsiyetiyle, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.2.3. Anne Çocuk İlişkisinin Ailenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin ailenin sahip olduğu toplam çocuk sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 8’de yer almaktadır.

Tablo 8. *Ailedeki Toplam Çocuk Sayısına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

	Grup	n	$\bar{x}$	ss	p*
Çocuk Sayısı	1. Çocuk	84	46.15	9.4	0.06
	2. Çocuk	44	50.59	11	
	3. Çocuk	13	41.77	10.8	

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 8’de yer alan sonuçlara göre, sahip oldukları çocuk sayısı ile, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.2.4. Anne Çocuk İlişkisinin Çocuğun Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olduğuna Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çalışmaya katılan çocuğun ailenin kaçınıcı çocuğu olduğuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 9’da yer almaktadır.

Tablo 9. *Kaçıncı Çocuk Olmasına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

	Grup	n	$\bar{x}$	Ss	p*
Kaçıncı	1. Çocuk	108	47.40	10.1	0.204
Çocuk	2. Çocuk	20	43.65	10.2	
	3.Çocuk	3	44.33	10.9	
İkiz Çocuk		10	52.10	11.4	

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 9’da yer alan sonuçlara göre, çalışmaya katılan çocukların kardeşleri arasındaki doğum sıralamasıyla, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.2.5. Anne Çocuk İlişkisinin Anne Yaşına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin annenin yaşına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için annelerin yaşı ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAIÖ) ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 10’da yer almaktadır.

Tablo 10. *Annenin Yaşına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

	Grup	n	$\bar{x}$	ss	p*
Anne	25-35 Yaş	65	46.98	9.7	0.891
Yaşı	36-45 Yaş	76	47.26	10.8	

*Mann Whitney U-Testi

Tablo 10’da yer alan sonuçlara göre, annelerin yaş gruplarıyla, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.2.6. Anne Çocuk İlişkisinin Anne Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 11’de verilmiştir.

Tablo 11. *Annenin Eğitim Durumuna Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

	Grup	n	$\bar{x}$	ss	p*
Anne Eğitim	Lise ve Altı	27	47.78	11.2	0.900
	Lisans	81	46.72	9.5	
	Lisansüstü	33	47.64	11.6	

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 11’de yer alan sonuçlara göre, annelerin yaş gruplarıyla, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.2.7. Anne Çocuk İlişkisinin Annenin Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin annenin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için annelerin çalışma durumu ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAIÖ) ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 12’de yer almaktadır.

Tablo 12. *Annenin Çalışma Durumuna Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

	Grup	n	$\bar{x}$	ss	p*
Anne Çalışma Durumu	Çalışan Anne	90	46.53	10.5	0.284
	Çalışmayan Anne	51	48.20	10	

*Mann Whitney U-Testi

Tablo 12’de yer alan sonuçlara göre, annelerin çalışma durumlarıyla, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.2.8. Anne Çocuk İlişkisinin Ailenin Sosyoekonomik Durumuna İlişkin Algısına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin ailenin sosyoekonomik durumlarını algılarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için ebeveynlerin sosyoekonomik algıları ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAİÖ) ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 13’te yer almaktadır.

Tablo 13. *Ailenin sosyoekonomik Düzey Algılarına Göre ÇAIÖ Toplam Puan Ortalamaları*

Grup	n	$\bar{x}$	ss	p*
Sosyo Orta	122	46.88	10	0.552
Ekonomik Üst	19	48.79	12.1	
Düzey				

*Mann Whitney U-Testi

Tablo 13’te yer alan sonuçlara göre, ebeveynlerin ailenin sosyoekonomik düzeyine ilişkin algılarıyla, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3. Anaokuluna Devam Eden Çocukların Oyun Davranışlarına Ait Bulgular

Bu bölümde çalışmaya katılan ana okuluna devam eden çocukların oyun davranışları, ailenin sosyodemografik özelliklerine (Çocuk yaşı, çocuk cinsiyeti, toplam çocuk sayısı, kaçınıcı çocuk olduğu, annenin yaşı, eğitim durumu, çalışma durumu, ailenin sosyoekonomik durumuna ilişkin algılarına) göre ele alınarak

incelenmiş olup, ilgili bulgular Tablo 14-15-16-17-18-19-20-21-22-23-24'te verilmiştir.

4.3.1. Çocukların Oyun Davranışlarının Çocuğun Yaşına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının çocuğun yaşına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 14'te verilmiştir.

Tablo 14. *Çocuğun Yaşına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları*

Çocuğun Yaşı		Sessiz Oyun	Tek Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	İtiş Kakışlı Oyun
36-48 ay	$\bar{x}$	6.42	9.71	15.29	19.25	2.83
	n	48	48	48	48	48
	Ss	2.4	3.3	6.1	4.7	1.6
49-60 ay	$\bar{x}$	5.48	5.94	9.76	19.63	2.65
	n	54	54	54	54	54
	Ss	1.2	2.4	4.6	4.9	1.3
61-71ay	$\bar{x}$	5.22	7.03	17.62	22.92	3.54
	n	37	37	37	37	37
	Ss	.67	2.8	7.8	2.6	2.1
p*		.000	.000	.000	.000	.079

* Kruskal Wallis Testi

Bu sonuçlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır:

Sessiz oyunda anlamlı farklılık 36-48 ay çocuklardan;

Tek başına oyunda anlamlı farklılık 36-48 ay çocuklardan;

Paralel oyunda anlamlı farklılık 49-60 ay çocuklardan;

Sosyal oyunda anlamlı farklılık 61-71 ay çocuklardan;

İtiş-kakışlı oyunda anlamlı farklılık 61-71 ay çocuklardan kaynaklanmaktadır.

4.3.2. Çocukların Oyun Davranışlarının Çocuğun Cinsiyetine Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için çocukların cinsiyetleri ile 36-71 Aylık Çocuk İçin Oyun Davranış Ölçeği (36-71 Aylık ÇİODO) ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 15'te yer almaktadır.

Tablo 15.Çocuğun Cinsiyetine Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları

Çocuğun Cinsiyeti		Sessiz Oyun	Tek Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	İtiş Kakışlı Oyun
kız	$\bar{x}$	5.65	7.98	14.33	21.04	2.56
	N	57	57	57	57	57
	Ss	1.2	3.4	7.1	4.2	1.5
erkek	$\bar{x}$	5.79	7.22	13.37	19.91	3.22
	N	82	82	82	82	82
	Ss	1.9	3.0	6.8	4.8	1.7
	p*	.494	.226	.434	.197	.003

*Man Whitney U Testi

Tablo 15'te yer alan sonuçlara göre, çocukların cinsiyetiyle, serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının itiş-kakışlı oyun hariç istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir. İtiş-kakışlı oyunlarda kız ve erkek

çocuklar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Erkek çocuklarının puanı anlamlı olarak daha yüksektir.

4.3.3. Çocukların Oyun Davranışlarının Ailenin Sahip Olduğu Çocuk Sayısına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, ailenin sahip olduğu toplam çocuk sayısına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 16’da yer almaktadır.

Tablo 16. *Ailenin Sahip Olduğu Toplam Çocuk Sayısına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları*

Ailenin Toplam Çocuk Sayısı		Tek				İtiş
		Sessiz Oyun	Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	Kakışlı Oyun
1 Çocuk	$\bar{x}$	5.83	7.71	13.31	20.07	2.78
	n	83	83	83	83	83
	ss	1.981	3.206	7.064	4.679	1.562
2 Çocuk	$\bar{x}$	5.60	7.07	13.77	21.44	3.37
	n	43	43	43	43	43
	ss	1.383	3.528	6.560	3.936	2.059
3 Çocuk	$\bar{x}$	5.54	7.92	16.62	18.77	2.62
	n	13	13	13	13	13
	ss	.776	2.660	7.089	5.480	.870
	p*	.739	.303	.324	.145	.234

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 16’te yer alan sonuçlara göre, ailelerin sahip olduğu toplam çocuk sayısı ile, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3.4. Çocukların Oyun Davranışlarının Ailenin Kaçınıcı Çocuğu Olmalarına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, ailenin sahip olduğu kaçınıcı çocuk olmasına göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 17’de yer almaktadır.

Tablo 17. Kaçınıcı Çocuk Olmasına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları

Ailenin Kaçınıcı Çocuğu		Tek				İtiş
		Sessiz Oyun	Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	Kakışlı Oyun
1.Çocuk	$\bar{x}$	5.66	7.30	13.29	20.55	2.98
	N	107	107	107	107	107
	Ss	1.7	3.2	6.9	4.6	1.8
2.Çocuk	$\bar{x}$	5.58	7.95	13.21	20.16	2.95
	N	19	19	19	19	19
	Ss	1	3.3	7.1	4.3	1.5
3.Çocuk	$\bar{x}$	5.67	7.67	17.67	21.33	2.00
	N	3	3	3	3	3
	Ss	.577	3.2	1.1	1.5	.000
İkiz Çocuk	$\bar{x}$	6.80	9.20	18.70	18.60	2.90
	N	10	10	10	10	10
	Ss	2.2	3.2	5.2	5.6	1.3
p*		.451	.598	.473	.880	.423

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 17’de yer alan sonuçlara göre, çocuğun kardeşleri arasındaki doğum sıralamasıyla, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3.5. Çocukların Oyun Davranışlarının Annenin Yaşına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, annenin yaşına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için annelerin yaşı ile 36-71 Aylık ÇİODO içinde yer alan oyun davranışlarının her birinin ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 18’de yer almaktadır.

Tablo 18. Anne Yaşına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları

		Tek				İtiş
		Sessiz	Başına	Paralel	Sosyal	Kakışlı
Anne Yaş		Oyun	Oyun	Oyun	Oyun	Oyun
25-35	$\bar{x}$	5.41	7.16	13.81	20.79	3.03
arasi	N	63	63	63	63	63
	Ss	.961	3.214	6.532	4.411	1.900
36-45	$\bar{x}$	6.00	7.84	13.72	20.03	2.88
arasi	N	76	76	76	76	76
	Ss	2.135	3.282	7.284	4.719	1.523
	p*	.138	.147	.944	345	.732

*Man Whitney U Testi

Tablo 18’de yer alan sonuçlara göre, annenin yaşıyla, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3.6. Çocukların Oyun Davranışlarının Annenin Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 19’da yer almaktadır.

Tablo 19. *Annenin Eğitim Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları*

Anne Eğitim		Tek				İtiş
		Sessiz Oyun	Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	Kakışlı Oyun
Lise ve Altı	$\bar{x}$	5.50	7.27	13.00	20.69	3.04
	n	26	26	26	26	26
	ss	.762	3.5	7.2	4.6	2.0
Üniversite Mezunu	$\bar{x}$	5.86	8.04	14.32	19.83	2.93
	n	81	81	81	81	81
	ss	1.9	3.1	7.0	4.7	1.5
Lisansüstü	$\bar{x}$	5.59	6.47	12.97	21.50	2.94
	n	32	32	32	32	32
	ss	1.5	3.1	6.4	4.0	1.7
	p*	.718	.025	.495	.253	.801

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 19’de yer alan sonuçlara göre, annenin eğitim düzeyiyle, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının tek başına oyun hariç istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir. Tek başına oyun puanı lisansüstü mezunlarda anlamlı olarak daha düşüktür.

4.3.7. Çocukların Oyun Davranışlarının Annenin Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, annenin çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için annelerin çalışma durumları ile 36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği'nde yer alan oyun davranışlarının her birinin ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 20'de yer almaktadır.

Tablo 20. Anne Çalışma Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları

Annenin Çalışma Durumu		Tek				İtiş
		Sessiz Oyun	Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	Kakışlı Oyun
Çalışıyor	$\bar{x}$	5.72	7.52	14.37	20.84	2.92
	N	89	89	89	89	89
	ss	1.822	3.385	7.144	4.343	1.673
Çalışmıyor	$\bar{x}$	5.76	7.56	12.68	19.54	3.00
	N	50	50	50	50	50
	ss	1.559	3.052	6.457	4.912	1.761
p*		.564	.155	.745	.931	.168

*Mann Whitney U Testi

Tablo 20'de yer alan sonuçlara göre, annenin çalışma durumuyla, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3.8. Çocukların Oyun Davranışlarının Babanın Yaşına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, babanın yaşına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için babaların yaşı ile 36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği'nde

yer ala oyun davranışlarının her birinin ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 21’de yer almaktadır.

Tablo 21. *Baba Yaşına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları*

Baba Yaş		Tek			İtiş	
		Sessiz Oyun	Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	Kakışlı Oyun
	$\bar{x}$	5.53	7.14	14.16	20.33	3.09
25-35 arası	N	43	43	43	43	43
	Ss	1.1	3.4	6.5	4.7	1.9
	$\bar{x}$	5.82	7.71	13.58	20.40	2.89
36-45 arası	N	96	96	96	96	96
	Ss	1.9	3.1	7.1	4.5	1.5
	p*	.818	.205	.612	.991	.892

*Man Whitney U Testi

Tablo 21’de yer alan sonuçlara göre, babanın yaşıyla, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3.9. Çocukların Oyun Davranışlarının Babanın Eğitim Durumuna Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, babanın eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçları Tablo 22’de yer almaktadır.

Tablo 22. *Babanın Eğitim Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları*

Baba Eğitim	Sessiz Oyun	Tek Başına	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	İtiş Kakışlı
-------------	----------------	---------------	-----------------	----------------	-----------------

		Oyun			Oyun	
Lise ve Altı	$\bar{x}$	5.47	6.63	12.10	20.27	3.27
	n	30	30	30	30	30
	ss	.86	2.9	6.3	4.6	2.2
Üniversite	$\bar{x}$	5.64	8.10	15.10	20.63	2.99
	n	73	73	73	73	73
	ss	1.3	3.3	7.1	4.2	1.7
Lisansüstü	$\bar{x}$	6.14	7.14	12.44	19.94	2.61
	n	36	36	36	36	36
	ss	2.6	3.2	6.4	5.3	1.07
p*		.813	.072	.066	.929	.734

* Kruskal Wallis Testi

Tablo 22’de yer alan sonuçlara göre, babanın eğitim düzeyiyle, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3.10. Çocukların Oyun Davranışlarının Babanın Çalışma Durumuna Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, babanın çalışma durumuna göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için babaların çalışma durumları ile 36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği’nde yer alan oyun davranışlarının her birinin ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 23’te yer almaktadır.

Tablo 23. *Babanın Çalışma Durumuna Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları*

Babanın Çalışma Durumu		Tek				
		Sessiz Oyun	Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	İtiş Kakışlı Oyun
Çalışıyor	$\bar{x}$	5.69	7.54	13.97	20.45	2.97
	n	131	131	131	131	131
	ss	1.6	3.2	6.9	4.5	1.7
Çalışmıyor	$\bar{x}$	6.50	7.38	10.38	19.13	2.63
	n	8	8	8	8	8
	ss	2.6	3.5	6.3	4.7	1.2
p*		.482	.855	.187	.412	.625

*Man Whitney U Testi

Tablo 23’de yer alan sonuçlara göre, babanın çalışma durumuyla, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir.

4.3.11. Çocukların Oyun Davranışlarının Ailenin Sosyoekonomik Düzeylerine Yönelik Algılarına Göre Dağılımı

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, ailenin sosyoekonomik düzeylerine yönelik algılarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için ailenin sosyoekonomik düzeylerine yönelik algıları ile 36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği (ÇİODÖ) içinde yer alan oyun davranışlarının her birinin ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Test sonuçları Tablo 24’te yer almaktadır.

Tablo 24. Ebeveynlerin Ailenin Sosyoekonomik Durumlarına Algılarına Göre 36-71 Aylık ÇİODO Puan Ortalamaları

Ailenin		Tek				
Sosyoekonomik		Sessiz	Başına	Paralel	Sosyal	İtiş Kakışlı
Algıları		Oyun	Oyun	Oyun	Oyun	Oyun
	$\bar{x}$	5.63	7.43	13.50	20.47	2.93
Orta	n	120	120	120	120	120
	ss	1.4	3.2	6.9	4.4	1.7
	$\bar{x}$	6.42	8.16	15.42	19.74	3.05
Üst	n	19	19	19	19	19
	ss	3.1	3.6	6.4	5.6	1.4
	p*	.320	.421	.236	.815	.296

*Man Whitney U Testi

Tablo 24'te yer alan sonuçlara göre, ailenin sosyoekonomik durumlarına yönelik algılarıyla, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir

4.4. Anne Çocuk İlişkisi ve Eşlerin Birbirlerine Yönelik Algıları ile Çocukların Oyun Davranışları Arasındaki İlişkiye Ait Bulgular

Bu bölümde anaokuluna çocukları devam eden annelerin çocuklarıyla kurdukları ilişki, eşlerin birbirlerine yönelik değerlendirmeleri ve çocukların oyun davranışları arasındaki ilişkiye ait bulgulara yer verilmiştir. Değişkenler arasındaki ilişkiyi belirleyebilmek için korelasyona bakılmıştır. Çocuk Anababa İlişki Ölçeği ÇAIÖ alt başlıkları (Olumlu İlişki, Çatışmalı İlişki) ile Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği BEDÖ hem kadın hem de erkek formlarına göre alt başlıkları (Güvenilebilir, Kopuk, Kontrolcü, Bağımlı) ve 36-71 Aylık Çocuklarda Oyn Davranış Ölçeği ÇODÖ alt başlıkları (Sessiz, Tek Başına, Paralel, Sosyal, İtiş-Kakışlı Oyun)

aralarında anlamlı bir ilişki olup olmadığına bakmak için ayrı ayrı değerlendirilmiştir. Test sonuçları Tablo 24’te gösterilmektedir.

Tablo 25. *Değişkenler Arası Korelasyon Sonuçları*

Spearman's rho	Kadın G	Kadın KP	Kadın KN	Kadın B	Erkek G	Erkek KP	Erkek KN	Erkek B	Sessiz Oyun	Tek Başına Oyun	Paralel Oyun	Sosyal Oyun	İtiş Kakışlı Oyun	ÇAIÖ Olumlu	ÇAIÖ Çatışma	ÇAIÖ Toplam
Kadın G	1.000															
Kadın KP	.681(**)	1.000														
Kadın KN	.767(**)	.715(**)	1.000													
Kadın B	.585(**)	.513(**)	.552(**)	1.000												
Erkek G	.148	-.190(*)	.232(**)	.050	1.000											
Erkek KP	-.003	.083	.022	.107	.011	1.000										
Erkek KN	.427(**)	.457(**)	.450(**)	.304(**)	-.135	-.006	1.000									
Erkek B	-.118	.265(**)	.200(*)	.066	-.060	.074	.356(**)	1.000								
Sessiz Oyun	.092	-.075	.019	-.011	-.003	-.024	-.116	-.132	1.000							
Tek Başına Oyun	.021	.040	.018	.033	-.002	-.024	-.092	-.001	.385(**)	1.000						
Paralel Oyun	-.037	.095	-.026	.071	-.064	.010	.081	.126	.073	.601(**)	1.000					
Sosyal Oyun	-.013	.028	-.040	-.053	.020	-.137	.072	.081	.360(**)	-.091	.140	1.000				
İtiş Kakışlı Oyun	.093	-.092	-.051	-.025	-.023	.084	-.036	-.076	-.089	-.060	.097	.028	1.000			
ÇAIÖ Olumlu	-.118	.101	.032	.128	.144	.120	.012	.009	.012	-.044	.133	.090	-.015	1.000		
ÇAIÖ Çatışma	-.267**	.322**	.367**	.316**	.081	.092	.153	.136	.061	-.024	-.073	.026	-.055	.309**	1.000	
ÇAIÖ Toplam	.261(**)	.301(**)	.316(**)	.302(**)	-.022	.142	.144	.106	.038	-.072	-.045	.031	-.057	.646**	.908**	1.000

Tablo 25'te yer alan sonuçlar değerlendirildiğinde, annelerin çocuklarıyla olan ilişkileri ile çocukların oyun davranışları arasında korelasyon olmadığı görülmektedir.

Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği (BEDÖ) alt başlıklarıyla 36-71 Aylık Çocuklarda Oyun Davranış Ölçeği (36-71 Aylık ÇİODO) alt başlıkları arasında korelasyon bulunmamıştır.

Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği alt başlıkları ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAİÖ) alt başlıkları birbirleriyle karşılaştırıldığında ; Kadın Formu alt başlıklarıyla Çocuk Anababa İlişki Ölçeği Çatışma alt başlığı arasında korelasyon bulunurken , Erkek Formu alt başlıklarıyla Çocuk Anababa İlişki Ölçeği alt başlıkları arasında korelasyon bulunmamıştır.

- BEDÖ Kadın Formu Güvenilirlik alt başlığı ile ÇAİÖ alt başlığı arasında ters yönde önemsiz bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Kadın Formu Kopukluk , Kontrolcülük ve Bağımlılık alt başlıkları ile ÇAİÖ Çatışma alt başlığı arasında aynı yönde düşük bir korelasyon olduğu görülmüştür.

36-71 Aylık ÇİODO Alt Boyutlarının birbirleri arasındaki korelasyonlarına bakıldığında ;

- Sessiz Oyun ve Tek Başına Oyun arasında aynı yönde düşük bir korelasyon bulunmuştur.
- Sessiz Oyun ve Sosyal Oyun arasında ters yönde düşük bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- Paralel Oyun ve Tek Başına Oyun arasında aynı yönde iyi bir korelasyon olduğu görülmüştür.

Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği (BEDÖ) Alt Boyutlarının birbiriyle olan korelasyonlarına bakıldığında;

- BEDÖ Kadın Formu alt başlıklarından Güvenilirlik ile Kontrolcülük arasında ters yönde mükemmel bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Kadın Formu alt başlıklarından Güvenilirlik ile Kopukluk arasında ters yönde iyi bir korelasyon olduğu görülmüştür.

- BEDÖ Kadın Formu alt başlıklarından Güvenilirlik ile Bağımlılık arasında ters yönde orta bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Kadın Formu alt başlıklarından Kopukluk ve Kontrolcülük arasında aynı yönde çok iyi bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Kadın Formu alt başlıklarından Kopukluk ve Bağımlılık arasında aynı yönde orta bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Kadın Formu alt başlıklarından Kontrolcülük ve Bağımlılık arasında aynı yönde orta bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Erkek Formu alt başlıklarından Güvenilirlik ile Kadın Formu alt başlıklarından Kontrolcülük ve Kopukluk alt başlıkları arasında ters yönde önemsiz bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Erkek Formu Kontrolcülük ile Kadın Formu alt başlıklarından Güvenilirlik arasında aynı yönde orta bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Erkek Formu Kontrolcülük ile Kadın Formu alt başlıklarından Kontrolcülük, ve Kopukluk alt başlıkları arasında aynı yönde orta, Bağımlılık alt başlığıyla ise aynı yönde düşük bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Erkek Formu Bağımlılık alt başlığı ile Erkek Formu Kontrolcülük alt başlıkları arasında aynı yönde düşük, Kopukluk alt başlığı ile arasında ise aynı yönde önemsiz bir korelasyon olduğu görülmüştür.
- BEDÖ Erkek Formu Bağımlılık alt başlığı ile Kadın Formu Kontrolcülük alt başlıkları arasında aynı yönde önemsiz bir korelasyon olduğu görülmüştür.

BÖLÜM V

SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Bu araştırma, anaokuluna devam eden çocukların ebeveynleriyle ilişkilerinin çocukların oyun davranışlarına yansımalarını incelemek amacıyla yapılmıştır. Araştırmanın örneklemini, İzmir ili Balçova ilçelerinde bulunan özel bir okul öncesi eğitim kurumuna 2018-2019 eğitim yılında devam eden 141 öğrenci ve ebeveynlerinden (141 anne ve 141 baba) oluşturmuştur.

Bu çalışma kesitsel ve analitik bir çalışmadır. Çocuklara ait verilerin toplanmasında, çocukların oyun davranışları gözlemlenerek doldurulan “36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği”, ebeveynlere ait verilerin toplanmasında ebeveynlerden doldurmaları istenen Sosyodemografik Bilgi Formu, Çocuk Anababa İlişki Ölçeği (ÇAİÖ), ve Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği (BEDÖ) kullanılmıştır. Elde edilen veriler istatistik paket programı kullanılarak analiz edilmiştir.

Bu bölümde, araştırmaya ait bulgular ile ilgili diğer araştırmalar ilişkilendirilerek tartışılmakta ve sonuçlara ilişkin önerilere yer verilmiştir.

5.1. Tartışma

Annelerin çocuklarıyla ilişkileri ile anne, baba ve çocuklara ait bazı değişkenlere eşler arası ilişkinin, ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkileri ile çocuklarının oyun davranışları arasındaki ilişkiye ait sonuçlar maddeler halinde aşağıda verilmiştir.

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocukların yaşına göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocukların yaşına göre anlamlı biçimde değişmediği tespit edilmiştir.

Konuyla ilgili yapılan çalışmalarda benzer sonuçların elde edildiği görülmüştür. Tezel Şahin ve Özyürek (2008) anne babaların çocuk yetiştirme tutumlarını inceledikleri çalışmalarında; annelerin çocuklarıyla kurdukları ilişkinin çocukların yaşına göre değişmediği sonucuna ulaşmışlardır.

Kök (2017) yaptığı araştırmada “Çocuk Anababa İlişki Ölçeği”ni kullanarak 36-72 aylık çocukların anneleriyle kurdukları ilişkide çocuğun yaşına göre farklılık olup olmadığını incelemiştir. Elde edilen sonuçların bu çalışmanın sonucuyla benzerlik gösterdiği görülmüş, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocukların yaşına göre anlamlı biçimde farklılaşmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Şentürk (2007) Çocuklarının yaş grubu (5 ya da 6) ne olursa olsun annelerin çocuk yetiştirmeye yönelik tutumları farklılaşmadığını belirtmiştir.

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocukların cinsiyetine göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirleyebilmek için bağımsız gruplar için Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocukların cinsiyetine göre anlamlı şekilde değişmediği belirlenmiştir.

Yapılan araştırmalar incelendiğinde anne çocuk ilişkisinde çocuğun cinsiyetinin ilişkiyi hem etkilediği, hem de etkilemediği yönünde sonuçlara ulaşılmıştır.

Yapılan pek çok çalışmada anne çocuk ilişkisine bakılmış ve anne çocuk ilişkisinin çocuğun cinsiyetine göre değişmediği sonucuna ulaşılmıştır (Sunar, 2002; Şentürk, 2007; Demiriz ve Öğretir, 2007; Tezel Şahin ve Özyürek, 2008; Aktürk, 2015; Kök, 2017).

Saygı (2011) ise araştırmasında daha farklı bir sonuca ulaşmış ve ebeveyn – çocuk ilişkisi ölçeğinden alınan puanlar çocukların cinsiyeti değişkenine göre karşılaştırıldığında, annelerin erkek çocuklara göre kız çocukları ile daha olumlu ilişkiler yaşadıklarını belirtmiştir. Anne çocuk ilişkisinde cinsiyete göre farklılıkların bulunduğu çalışmalarda bir yandan, annelerin kız çocuklarına karşı daha koruyucu tutum gösterdiği sonucuna ulaşılrken, diğer yandan geleneksel Türk aile yapısında yaşlılık güvencesi olarak görülen erkek çocuklarının tercih edildiği onlara söz hakkı tanındığını ifade eden çalışmalar olduğu görülmüştür. (Mızrakçı, 1994 ve Kağıtçıbaşı, 1982 akt. Aktürk, 2015).

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin ailenin sahip olduğu çocuk sayısına göre anlamlı biçimde değişmediği tespit edilmiştir. Şentürk (2007) 5-6 yaş çocuklarının çalışan ve çalışmayan annelerinin tutumları ile bu çocukların sosyal-duygusal uyum düzeylerini incelediği araştırmasında bu araştırmadan farklı bir sonuca ulaşmış; tek çocuğa sahip annelerin hem koruyucu, hem de baskıcı çocuk yetiştirme tutumları, iki veya daha fazla çocuğa sahip annelerinkinden anlamlı derecede daha düşük bulunduğunu belirtmiştir.

Öocuk sayısının ebeveyn çocuk ilişkisini etkilediğine dair sonuca ulaşan bir diğer çalışma da Garip (2010) tarafından gerçekleştirilmiştir. Ebeveynlerin çocuk yetiştirme stillerini incelemek amacıyla “Anne Babalık Stilleri ve Boyutları Ölçeği”ni kullandığı çalışmada, tek çocuk sahibi annelerin 3 ve üstü sayıda çocuk sahibi olan annelere göre daha demokratik bir tutum sergilerken, 3 ve üstü çocuk sahibi annelerin hem otoriter hem de çocuk merkezli oldukları sonucuna ulaşmıştır.

Tezel Şahin ve Özyürek (2005) 5-6 yaş grubu çocuğa sahip anne ve babaların çocuk yetiştirme tutumlarını incelediği çalışmasında da çocuk sayısı 3 ve daha fazla olan annelerin tek ve 2 çocuğu olan annelere göre daha koruyucu ve daha katı/sert disiplinli olduğu tespit edilmiştir.

Demir ve Şendil (2008) yaptıkları çalışmada tek çocuk sahibi ebeveynlerin iki ve daha fazla çocuğa sahip ebeveynlere göre daha demokratik tavır içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Yapılan bu çalışmada çocuk sayısının anne çocuk ilişkisinde etkisine bakıldığında çıkan sonucun alanda yapılan diğer çalışma sonuçlarıyla örtüşmediği görülmüştür. Bu farklılığın, iki ve fazlası çocuk sayısına sahip olan örneklemen mevcut durumu aydınlatacak kadar geniş sayıda olmaması ve ailelerin orta ve üst sosyo ekonomik düzeyde olması nedeniyle çocuk bakımı konusunda yardımcı desteği alabilecek, sorumluluğu paylaşabilecek

koşullara sahip olmalarından kaynaklandığı, bunun da çocuk yetiştirmekte yorgunluğa bağlı tutarsızlıkların önüne geçebileceği düşünülmüştür.

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çalışmaya dahil edilen çocuğun ailenin kaçınıcı çocuğu olmasına göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin çocuğun doğum sıralamasına göre anlamlı biçimde değişmediği tespit edilmiştir.

Araştırmalarında anne çocuk ilişkisinin çocuğun doğum sıralamasından etkilenip etkilenmediğine bakan Tezel Şahin ve Özyürek (2008) benzer bir sonuca ulaşarak, annelerin çocuklarıyla kurdukları ilişkinin çocukların doğum sırasına göre değişmediğini belirtmişlerdir.

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne yaşına göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirleyebilmek için Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Yapılan testin sonuçlarına göre, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne yaşına göre anlamlı şekilde değişmediği görülmüştür.

Yapılan literatür taraması sonucunda anne çocuk ilişkisinin annenin yaşı değişkeninden hem etkilendiği, hem de etkilenmediği sonuçlarına ulaşıldığı görülmüştür.

Kök (2017) araştırmasında annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne yaşına göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını, bunun annelerin her yaşta çocuklarıyla benzer ilişkiler kurabileceği şeklinde yorumlanabileceği anlamına geldiğini belirtmiştir.

Tezel Şahin ve Özyürek (2008) tarafından 5-6 yaş grubunda çocuğu olan ebeveynlerin tutumları incelenmiş ve anne tutumunun ebeveynlerin yaşlarından etkilenmediği belirlenmiştir.

Anne çocuk ilişkisinin annenin yaşına göre değiştiğini gösteren çalışmalardan bazıları da şunlardır:

Şanlı ve Öztürk'ün (2012) okul öncesi dönemde çocuğu olan annelerin çocuk yetiştirme tutumlarını incelemeyi amaçladığı çalışmada; 23-30 yaş grubundaki annelerin, 31-40 yaş grubundaki annelere göre aşırı koruyucu ve sıkı disiplin tutumlarının anlamlı derecede yüksek olduğunu belirtmiştir. Şentürk (2007) yaptığı araştırmada annelerin yaş düzeyi arttıkça, demokratik çocuk yetiştirme tutumları da artış gösterdiği, bunun yanı sıra 22-27 yaş grubu annelerin baskıya dayalı tutumlarının, hem 28-33 yaş hem de 34-39 yaştan anlamlı derecede daha yüksek olduğu bulgularına ulaşmıştır.

Garip (2010) tarafından yapılan çalışmada, 20-30 yaş grubundaki anne ve babaların 31-40 yaş grubundaki anne ve babalara göre daha otoriter çocuk yetiştirme stili sergiledikleri tespit edilmiştir. Bu durumla ilgili olarak ebeveynin yaşının genç olması, çocuk yetiştirme stillerindeki bilgi eksikliği, henüz oturmamış bir evliliklerinin olması vb. faktörlerin etkili olabileceği belirtilmiştir.

Saygı (2011) “Çocuk-Anababa İlişkisi Ölçeği” kullanılan çalışmada anne çocuk ilişkisinde annenin yaşına göre anlamlı bir farklılık olup olmadığına bakıldığında genç annelerin çocuklarıyla çatışmalı bir ilişki sürdürdükleri sonucuna ulaşılmıştır.

Demiriz ve Öğretir (2007) araştırmalarında ailedeki çocuk sayısı arttıkça annelerin daha fazla aşırı koruyucu ve daha fazla sıkı disiplin uyguladıkları sonucuna ulaşıldığı belirtilmiştir.

Demir ve Şendil (2008) de yaptıkları araştırmada annelerin yaşları ilerledikçe aşırı koruyucu davranışlarda da artış olduğu sonucuna ulaşmıştır.

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı bir değişiklik gösterip göstermediğini belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Test sonuçlarına göre, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne eğitim durumuna göre anlamlı bir biçimde farklılaşmadığı tespit edilmiştir.

Kök ve Ünal (2018)'ın çalışmalarında daha farklı bir sonuca ulaşılarak annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinde anne eğitim durumuna göre anlamlı bir farklılık tespit edilmiş, elde edilen sonuçlara göre, ortaokul mezunu

annelerin çocuklarıyla olan ilişki puanlarının, ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim mezunu annelerin çocuklarıyla olan ilişki puanlarından yüksek olduğu belirlenmiştir. Bu durum ortaokul mezunu annelerin çoğunluğunun çalışmıyor olması (%84'lük kısmının); ön lisans, lisans ve lisansüstü eğitim mezunu annelerin çoğunluğunun ise çalışıyor olmasının (%58) annelerin çocuklarıyla kurdukları ilişkilerini etkilemiş olabileceği şeklinde yorumlanmıştır.

Şanlı ve Öztürk (2012) tarafından AnnelerinÇocuk Yetiştirme Tutumlarına Etki Eden Faktörlerin incelendiği çalışmada, eğitimi ilköğretim düzeyinde olan annelerin aşırı koruyucu ve disiplin tutumlarının arttığı, eğitim düzeyi yükseldikçe annelerdeki demokratik tutumun arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

Demir ve Şendil (2008) annelerin eğitim düzeyi arttıkça çocuklarıyla ilişkilerindeki demokratik, otoriter ve aşırı koruyucu davranışlarının da arttığı sonucuna ulaşmışlardır.

Annelerin çocukları ile ilişkilerinin eğitim düzeylerine göre anlamlandırmanın uygun olamayacağı görülmektedir. Bu durum anne çocuk ilişkisinin doğrudan eğitim düzeyinden ziyade eğitilmiş veya eğitimsiz olmanın sonuçlarının ilişkiyi şekillendirdiği, yani zamanı ve bilgiyi doğru değerlendirebilen annelerin çocukla sağlıklı ilişki kurabildikleri şeklinde yorumlanabileceği düşünülmüştür.

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne çalışma durumuna göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirleyebilmek için Mann Whitney U-Testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlar, çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne çalışma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını göstermiştir.

Kök ve Ünal (2018) benzer bir sonuca ulaşarak, çalışmada annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin anne çalışma durumuna göre anlamlı şekilde farklılaşmadığını ifade etmişlerdir.

Saygı'nın (2011) "Çocuk-Anababa İlişki Ölçeği" kullanarak yaptığı çalışmasının sonucunda da annelerin çocuklarıyla ilişkilerinin, ölçekten aldıkları toplam puana göre, annelerin çalışma durumuna göre farklılık

göstermediği belirlenmiştir. Aynı çalışmada annenin çalışma durumu ölçek alt boyutlarına göre incelendiğinde, annelerin çocukları ile kurdukları olumlu ilişkinin çalışma durumuna göre farklılık gösterdiği ancak çatışma durumunun annenin çalışmasına göre değişmediği görülmüştür. Çalışmada çalışmayan annelerin çocukları ile daha olumlu ilişkiler kurduğu belirtilmiştir.

Şanlı ve Öztürk (2012) tarafından AnnelerinÇocuk Yetiştirme Tutumlarına Etki Eden Faktörlerin incelendiği çalışmada, annelerin çalışma durumunun çocuğu yetiştirme tutumuna belirgin bir şekilde etki ettiği, çalışmayan annelerin çalışan annelere göre çocuk yetiştirme tutumunda, aşırı koruyucu ve disiplin tutumlarının arttığı sonucuna ulaşılmıştır.

İkiz (2009) araştırmasında 6 yaş grubundaki çocukların benlik algıları ile aile işlevleri arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Aile Davranış Ölçeğinin kullanıldığı çalışmada çocukların benlik algısında annenin çalışma durumuna göre anlamlı bir değişiklik göstermediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan alan yazında çalışmalrın sonuçlarının annenin çalışma durumunun çocukla kurduğu ilişkiyi etkilediği sonuçlara ulaşılsa da, etkilemediği sonuçlarla da karşılaşmıştır. Buna göre annenin çalışma durumunun çocukla kurduğu ilikiyle doğrudan ilişkilendirilemeyeceği düşünülmektedir.

- Çalışmaya katılan annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin ailenin sosyo-ekonomik durumuna ilişkin algılarına göre anlamlı bir şekilde değişip değişmediğini belirleyebilmek için Mann Whitney U-testi yapılmıştır. Yapılan teste göre, annelerin çocuklarıyla olan ilişkilerinin ebeveynlerin ailenin sosyo-ekonomik durumuna ilişkin algılarına göre anlamlı bir şekilde değişmediği sonucuna ulaşılmıştır.

Yapılan literatür taramasında da benzer sonuçlarla karşılaşmıştır. Kök ve Ünal (2018) annelerin ailenin sosyo-ekonomik durumuna ilişkin algıları göz önünde bulundurulduğunda, annelerin ailenin sosyo ekonomik duruma göre algılarının alt ve orta sosyo-ekonomik algı düzeyleri arasında toplandığı;

annelerin ailenin sosyo-ekonomik durumuna ilişkin algılarının anne çocuk ilişkisi açısından farklılık yaratmadığı sonucuna ulaşmıştır.

Blau (1999) çalışmasında, aile gelir düzeyinin, çocuğun bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimi üzerinde etkisinin çok az olduğunu ve bu etkinin de çok büyük gelir durumu farklılıklarında ortaya çıktığını belirtmiştir.

- Çocukları anaokuluna devam eden ebeveynlerin çocuklarıyla olan ilişkileri ile çocukların oyun davranışları arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı, oyun davranış ölçeğinin tüm alt boyutları için ayrı ayrı incelenmiştir. Elde edilen sonuçlar değerlendirildiğinde, annelerin çocukları ile olan ilişkileri ile çocukların oyun davranışları arasında anlamlı bir ilişki olmadığı tespit edilmiştir.

Kök ve Ünal (2018) Ebeveynlerin çocuklarıyla kurdukları ilişkinin çocuk oyun davranışlarına etkisinin olup olmadığına baktığı çalışmada anlamlı bir ilişki bulunamadığını, ancak anne çocuk ilişkisiyle çocukların oyun davranışları arasında anlamlı bir ilişki görülmemesinin, bu ilişkinin çocukların oyunlarına yansımadığı şeklinde yorumlanamayacağını belirtmiştir.

Yapılan araştırmalar çocuğun oyun davranışlarının ebeveynleri ile kurdukları ilişkiden ve bağlanma şekillerinden etkilendiği yönündedir. Coplan, Rubin, Findlay (2006) bebeklik döneminde güvenli ve güvensiz bağlanma sağlayan çocukların oyun davranışlarında farklılıklar görüldüğünü, güvenli bağlanma yaşamış olan çocukların daha olumlu sosyal katılım yaşadıklarını belirtmiştir.

Gülay (2011) tarafından yapılan çalışmada otoriter ve izin verici anne tutumlarının, 5-6 yaş çocuklarında saldırganlık ve akran şiddetine maruz kalma durumunu arttırırken, yetkeci anne tutumunun da çocukların olumlu sosyal davranışlarını arttırdığı sonucuna ulaşılmıştır.

Jewell ve meslektaşları (2008) tarafından yapılan çalışmalarda da küçük çocukların anneleri tarafından otoriter ve izin verici tutumlara maruz kalmalarının, çocukların anaokulundaki saldırganlık, baskıcı olma, şiddete maruz kalma düzeylerini arttırabildiği belirtilmiştir.

Ogelman ve Uçar Çabuk (2013) 5 yaş çocuklarının sosyal konumları ile ebeveynlerin kabul red düzeyleri arasındaki ilişkiyi inceledikleri araştırmanın sonucunda; ebeveynlerin sıcaklık-sevgi, düşmanlık-saldırganlık, kayıtsızlık-ihmal, ayrışmamış red düzeyleri, çocukların sosyal konumunu etkilediğini bulmuşlardır.

Günalp'in (2007) farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisini incelediği araştırmasında, okul öncesi eğitim kurumuna devam eden 5-6 yaş grubu çocukların özgüven duygularının gelişimine anlamlı ve pozitif yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir. Baskıcı-otoriter, koruyucu ve ilgisiz-kayıtsız anne baba tutumlarının ise, çocukların özgüven duygularının gelişimine anlamlı ve negatif yönde etkisi olduğu tespit edilmiştir.

Turner ve Harris (1984) de anne baba tutumları ve çocukların sosyal yeterlilikleri ile buna bağlı değişkenler arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Sonuç olarak anne baba tutumlarının çocuğun yaşı ve cinsiyeti arasındaki bir ilişki bulamazken anne babanın tutumunun erkek çocuklarını üzerinde hoşgörülü olduklarını bulmuşlardır. Genel olarak anne babanın aşırı koruyucu ve hoşgörülü tutumu ile çocuğun özsaygı, kelime dağarcığı, empati kurma yeteneği ve fedakarlığı arasında anlamlı bir ilişki çıksa da bu ilişkinin çok zayıf olduğu görülmüştür.

Pettit ve Dodge (2002) okul öncesi dönem çocukları ve aile tutumları ile yaptıkları bir çalışma da çocuklardaki düşmanca davranışların ve problem çözme şekillerinin annelerin sert disiplin tutumları ile ilişki olduğunu bulmuşlardır.

Ural ve Arkadaşları (2015) okul öncesi dönemdeki çocukların bağlanma biçimleri ile sosyal yetkinlik ve duygu düzenleme becerileri arasındaki ilişkinin incelenmesi amacıyla yaptıkları araştırmada, annelerine güvensiz bağlanan çocukların güvenli bağlanan çocuklara göre anksiyete-içedönüklük düzeylerinin daha yüksek olduğu, ayrıca duygu düzenleme becerilerinin anneye bağlanma biçimine göre farklılık gösterdiği saptanmıştır. Bunun yanı sıra güvensiz bağlanma biçiminin erkek çocuklarda daha fazla görüldüğü ve yine erkek çocukların kız çocuklara göre daha fazla kızgın-saldırgan davranış sergiledikleri bulunmuştur.

Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının ailenin sosyodemografik özelliklerine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için Kruskal Wallis Testi ve Mann Whitney U-testi yapılmıştır. Elde edilen sonuçlara göre;

- Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, ailenin sahip olduğu toplam çocuk sayısına, çocuğun ailenin sahip olduğu kaçınıcı çocuk olmasına, annenin yaşına, annenin çalışma durumuna, babanın yaşına, babanın eğitim durumuna, babanın çalışma durumuna, ailenin sosyoekonomik düzeylerine yönelik algılarına göre anlamlı bir farklılık göstermediği anlaşılmıştır.

Şentürk (2007) bu araştırmadan farklı bir sonuç elde ettiği araştırmasında çocuk sayısı iki veya daha fazla olan çocukların Sosyal Yaşamın Gereklilerine Uygun Davranma puanlarının tek çocuk olan öğrencilerden anlamlı ölçüde daha yüksek olduğunu belirtmiştir. Annelerin yaş farklılaştıkça buna bağlı olarak çocuklarının sosyal-duygusal uyum düzeyleri değişim göstermemektedir. Genel olarak okul öncesi dönem çocuklarının sosyal-duygusal uyumları, annelerin eğitim düzeyi arttıkça, buna bağlı olarak artış gösterdiğini belirtilmiştir.

- Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının çocuğun yaşına göre anlamlı bir şekilde farklılaşp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Bu sonuçlara göre istatistiksel olarak anlamlı farklılıklar saptanmıştır: Sessiz

oyunda anlamlı farklılık 36-48 ay çocuklardan; Tek başına oyunda anlamlı farklılık 36-48 ay çocuklardan, Paralel oyunda anlamlı farklılık 49-60 ay çocuklardan, Sosyal oyunda anlamlı farklılık 61-71 ay çocuklardan, İtiş-kakışlı oyunda anlamlı farklılık 61-71 ay çocuklardan kaynaklanmaktadır.

- Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının çocuğun cinsiyetine göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediğini anlamak için çocukların cinsiyetleri ile 36-71 Aylık Çocuk İçin Oyun Davranış Ölçeği (36-71 Ayık ÇİODO) ortalama puanları arasındaki farklılık Mann Whitney U-testiyle analiz edilmiştir. Sonuçlara göre, çocukların cinsiyetiyle, serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının itiş-kakışlı oyun hariç istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir. İtiş-kakışlı oyunlarda kız ve erkek çocuklar arasında anlamlı bir farklılık vardır. Erkek çocuklarının puanı anlamlı olarak daha yüksek bulunmuştur.

Şentürk (2007) kız çocukların sosyal duygusal uyumlarının erkek öğrenciler göre anlamlı ölçüde yüksek olduğunu belirtmiştir.

Çelikoğlu Aksoy ve diğerleri (1989-1990) Ankara ilinde orta sosyo-ekonomik düzeydeki ailelerin, kreşe giden tek çocuklarının oyuncak tercihlerinde cinsiyetin etkisini inceledikleri araştırmalarında, erkek çocukların oyun oynarken, kızlara göre daha saldırgan davrandıklarını ve bu saldırganlıklarının yaşla arttığını, her iki cins çocuk grubunun da öncelikle kendi cinslerine uygun olan oyuncakları seçtiklerini bulmuşlardır.

- Çalışmaya katılan çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının, annenin eğitim durumuna göre anlamlı bir şekilde farklılaşıp farklılaşmadığını belirlemek amacıyla Kruskal Wallis Testi yapılmıştır. Sonuçlara göre, annenin eğitim düzeyiyle, çocukların serbest oyun esnasında sergiledikleri oyun davranışlarının tek başına oyun hariç istatistiksel olarak anlamlı bir fark içermediği görülmektedir. Tek başına oyun puanı lisansüstü mezunu olan annelerin çocuklarında anlamlı olarak daha düşük bulunmuştur.

Eş Değerlendirme Ölçeği alt boyutları ile Oyun Davranış Ölçeği alt boyutlarının birbirleriyle ilişkisi değerlendirildiğinde Kadın Formu alt başlıklarıyla Çocuk

Anababa İlişki Ölçeği Çatışma alt başlığı arasında bir ilişki bulunurken, Erkek Formu alt başlıklarıyla Çocuk Anababa İlişki Ölçeği arasında ilişki bulunmamıştır.

Şengül (2007) araştırmasında annelerin eşleri ile ilişki düzeyini algılamaları farklılaştıkça, buna bağlı olarak çocuklarının Sosyal Duruma Uygun Tepki Gösterme puanlarının da farklılaştığı sonucuna ulaşmıştır.

Garip (2010) araştırması sonucuna göre demokratik çocuk yetiştirme stilini benimseyen eşlerin yetiştirme stili ve evlilik uyumları arasında pozitif yönde; çocuk merkezli ve otoriter çocuk yetiştirme stillerini benimseyen eşlerin yetiştirme stili ile evlilik uyumları arasında ise negatif yönde anlamlı bir ilişki saptamıştır.

- Eş Değerlendirme Ölçeği Kadın Formu Güvenilirlik alt başlığı ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği Çatışma alt başlığı arasında ters yönde orta düzeyde; Kadın Formu Kopukluk alt başlığı ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği Çatışma alt başlığı arasında pozitif yönde orta düzeyde; Kadın Formu Kontrolcülük alt başlığı ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği Çatışma alt başlığı arasında pozitif yönde orta düzeyde; Kadın Formu Bağımlılık alt başlığı ile Çocuk Anababa İlişki Ölçeği Çatışma alt başlığı arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.
- Eş Değerlendirme Ölçeği alt başlıklarıyla Oyun Davranış Ölçeği alt başlıkları arasında anlamlı bir ilişki bulunmamıştır.

Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği Alt Boyutlarının birbiriyle olan ilişkileri değerlendirildiğinde; Eş Değerlendirme Ölçeği Kadın Formu alt başlıklarından Güvenilirlik ile Kontrolcülük arasında ters yönde çok güçlü bir ilişki; Güvenilirlik ile Kopukluk ve Bağımlılık arasında ters yönde güçlü bir ilişki ve Kopukluk, Kontrolcülük ve Bağımlılık arasında pozitif yönde güçlü bir ilişki olduğu görülmüştür.

- Eş Değerlendirme Ölçeği Erkek Formu Bağımlılık alt başlığı ile Erkek Formu Kontrolcülük ve Kopukluk alt başlıkları arasından pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

- Eş Değerlendirme Ölçeği Erkek Formu alt başlıkları ile Kadın Formu alt başlıkları arasındaki ilişki değerlendirildiğinde Erkek Formu Güvenilirlik ile Kadın Formu Kopukluk ve Kontrolcülük alt başlıkları arasında ters yönde zayıf bir ilişki; Erkek Formu Kontrolcülük ile Kadın Formu Kontrolcülük , Kopukluk ve Bağımlılık arasında pozitif yönde orta düzeyde bir ilişki olduğu görülmüştür.

Taycan ve Kuruoğlu (2013) evlilikte sorunlar yaşayan çiftlerde kadın ve erkeğin birbirlerini kontrollere göre daha az güvenilir buldukları, kadınların erkekleri ilişki içinde kopuk ve kontrolcü, erkeklerin ise kadınları bağımlı olarak nitelediklerini saptamıştır.

Volling ve Elins (1998) aile ilişkilerini ve çocukların bu ortama uyumları ve tepkilerini inceledikleri çalışmalarında, okul öncesi dönemde çocuğu olan 60 aile ile çalışmışlardır. Buna göre çalışmada; iki çocuğu ve uyumlu evliliği olan ailelerde babanın büyük çocuğa daha fazla disiplin uyguladığı, annenin ise her iki çocuğa da eşit disiplin uyguladığı sonucuna varılmıştır.

36-71 Aylık Çocuklarda Oyun Davranış Ölçeği Alt Boyutları birbirleriyle olan ilişkileri incelendiğinde, Sessiz Oyun ve Tek Başına Oyun arasında orta düzeyli; Sessiz Oyun ve Sosyal Oyun arasında ters yönde orta düzeyli; Paralel Oyun ve Tek Başına Oyun arasında güçlü düzeyli anlamlı bir ilişki olduğu görülmüştür.

- Çocukların sessiz oyun davranışları ile tek başına oyun davranışı arasında orta düzeyli ilişkinin var olmasına dayanarak, çocuklarda görülen sessiz oyun davranışının artmasıyla, tek başına oyun davranışının da artabileceği ve her ikisinin de sosyal ilişki içermemesi nedeniyle beklenen bir durum olduğu söylenebilir.
- Çocukların paralel oyun davranışları ile tek başına oyun davranışları arasında pozitif güçlü düzeyli ilişki çıkmasının ise, her iki davranışın da sosyal ilişki öğeleri içermemesi sebebiyle, beklenen bir durum olduğu söylenebilir.
- Çocukların itiş-kakış oyun davranışı ile sosyal oyun davranışı arasında görülen pozitif düşük düzeyli ilişkiye dayanarak, bu durumun çocukların bu dönemlerde birbirleri ile ilişkilerinde şakalaşma, itip-kakma, kavga eder gibi

oynama davranışlarını sıkça kullanıyor olmalarının sonucu olduğu söylenebilir.

5.2. Sonuç ve Öneriler

Bu bölümde, yapılan bu çalışmada ebeveynlerin çocuklarıyla ilişkilerin incelenmesine; ebeveyn-çocuk ilişkisi ile çocukların oyun davranışları arasındaki ilişkinin incelenmesine ve ebeveynler arası ilişkinin hem anne çocuk ilişkisine, hem de çocuğun oyun davranışlarıyla ilişkisine ait araştırma sonuçlarına ve ilgili alan yazında yer alan diğer araştırmalara dayanılarak araştırmacılara ve ebeveynlere yönelik bazı öneriler sunulmuştur.

Araştırmacılara yönelik sunulan öneriler;

- Ebeveyn-çocuk ilişkisi ile çocukların oyun davranışları arasında bir bağlantı olup olmadığının belirlenmesi amacıyla yapılan bu çalışma sonuçlarının karşılaştırılması ve daha geniş sonuçlara ulaşabilmek için benzer araştırmaların yapılması,
- Bu araştırma İzmir ili Balçova ilçesinde yapılmıştır. Farklı örneklem grupları ile benzer çalışmalar yapılarak, araştırma sonuçlarının karşılaştırılması,
- Baba-çocuk ilişkisini ve çocukların oyun davranışlarına belirlemeye dönük yeni araştırmalar yapılması,
- Bu araştırmanın örnekleminde alt sosyo-ekonomik durum algısına sahip olduğunu belirten ebeveyn bulunmamaktadır. Bu yüzden alt sosyo-ekonomik durum algısına sahip ebeveynlerle de çalışılması ve sonuçların karşılaştırılması,
- Ebeveyn çocuk ilişkisinin, çocuğun diğer gelişim alanları ve akademik başarısı üzerindeki etkisinin araştırılması,
- Araştırmada kullanılan “Çocuk Anababa İlişki Ölçeği”nin güncellenmesi ve baba çocuk ilişkisine yönelik geçerlik ve güvenirlik çalışması yapılması,
- Çocukların oyun davranışlarını belirlemeye ve ebeveyn-çocuk ilişkisini incelemeye yönelik farklı ölçeklerin uyarlanması ya da geliştirilmesi,

- Çocukların oyun davranışlarını derinlemesine belirlemeye yönelik nitel araştırmalar yapılması,
- Çocukların oyun davranışlarının farklı değişkenler açısından incelenmesi ile ilgili çalışmalar yapılabilir.

Ebeveynlere yönelik öneriler;

- Çocuklarla kurulan ilişkilerin çocukların tüm gelişimlerini etkileyebileceği göz önünde bulundurularak çocuklarla nitelikli ilişkiler kurulmalıdır.
- Çocuk oyunlarının çocukları tanıyıcı bir eylem olarak görülerek çocukların oyunların izlenmeli ve bu sonuçlarından yararlanılabilir.
- Çocukların her yönden desteklenmesi açısından öğretmenle işbirliği yapılabilir.
- Çocuklara oyunlarında, onları destekleyen, onlara oyun materyali sağlayan, oyun ortamı yaratan, onlarla bilgilerini, deneyimlerini paylaşan ve onlara fırsat veren rollerin üstlenilmesi benimsenebilir.
- Çocukların oyunlarında dış mekan oyunları için daha çok imkan oluşturulması sağlanabilir.

KAYNAKÇA

- Akgün, E. Ve Yeşilyaprak, B. (2010), *Çocuk Anababa İlişki Ölçeği Türkçe Formunun Geçerlik Güvenirlik Çalışması*, Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 13(24), 44-53.
- Aktürk, F. M. (2015) *Çocukları Okul Öncesi Eğitime Devam Eden (5 Yaş Grubu) Ebeveynlerin Ana-Baba Tutumlarının Farklı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Selçuk Üniversitesi, Konya.
- Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM), (2006), *Aile Yapısı Araştırması*, Ankara
- Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü (ASAGEM), (2011), *Türkiye’de Ailelerin Eğitim İhtiyaçları*, Ankara
- Aslan, Ö. M. (2017), 36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeğinin Geliştirilmesi: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, Kastamonu Eğitim Dergisi, 25(3), 897-910.
- Blau, D. M. (1999), The Effect of Income On Child Development. *The Review of Economics and Statistics*, 81(2), 261-276.
- Coplan, R. J., Rubin, K. H., Findlay, L. C. (2006) Play from birth to twelve (2nd Edition) *In D.P. Fromberg & D. Bergen (Eds.), New York: Garland.*
- Canel,A.N. (2011), *Aile Yaşam Becerileri*, T.C: Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı Aile ve Toplum Hizmetleri Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara
- Cüceloğlu, D. (1998), *İçimizdeki Çocuk*, Remzi Kitapevi, İstanbul.
- Çelikoğlu Aksoy, C., Baykoç Dönmez, N., Çelikoğlu, C.C., (1989-1990), *Çocukların Oyuncak Tercihlerinde Cinsiyetin Etkisinin İncelenmesi*, Çocuk Sağlığı ve Eğitimi Dergisi, Sayı:4.
- Çiftçi, O.(1991), *Çocuğun Sosyalleşmesinde Ailenin Rolü*, Aile ve Toplum, Yıl:1, 1(2).
- Demiriz, S. ve Öğretir, A. D. (2007), *Alt ve Üst Sosyo-EkonomikDüzeydeki 10 Yaş Çocuklarının Anne Tutumlarının İncelenmesi*. Kastamonu Eğitim Dergisi, 15(1), 105-122.

- Deniz, M.E. (2018), *Erken Çocukluk Döneminde Gelişim*, Pegem Akademi Yayınları, Ankara.
- Duman, G.(2015), *Okul Öncesi Eğitimde Beden Eğitimi ve Oyun*, Eğiten Kitap Yayınevi, Ankara.
- Durualp, E. ve Aral, N.(2011), *Oyun Temelli Sosyal Beceri Eğitimi*, Vize Yayıncılık, Ankara.
- Einon, D.(2010), *Zeka Geliştirici Oyunlar*, Mikado Yayınları, İstanbul
- Erduran, N. ve Yılmaz, M. (2018), *Okul Öncesi Eğitimde Oyun, Oyun Dünyam Dünyam Oyun Çocuk Oyunlarıyla El Kitabı*, Eğiten Kitap Yayınları, Ankara.
- Ersoy Quadır, S.(2009) *Ailede Evle İlgili Fiziksel Yaşam Becerilerini Çocuklara Öğretmede Ebeveyn Rehberliği*, Aile ve Toplum Dergisi, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara
- Garip, S.(2010), *5-6 Yaş Döneminde Okul Öncesi Eğitim Kurumuna Devam Eden Çocuğu Olan Eşlerin Çocuk Yetiştirme Stilleri ile Evlilik Uyumları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisan Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Gülay, H. (2011), *Annelerin Tutumları ile 5-6 Yaş Çocuklarının Saldırganlık, Olumlu Sosyal Davranış ve Akran Şiddetine Maruz Kalma Düzeyleri arasındaki İlişkilerin İncelenmesi*, Düzce Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl:2011 - Sayı: 1
- Güenalp, A. (2007). *Farklı anne baba tutumlarının okul öncesi eğitim çağındaki çocukların özgüven duygusunun gelişimine etkisi*. Yüksek lisans tezi, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- İkiz, H. (2009), *6 Yaş Grubundaki Çocukların Benlik Algıları ile Aile İşlevleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul
- İşmen Gazioğlu, A.E, (2013), *Hayatın İlk Çeyreği 0-18 Yaş Gelişimi*, Aile Eğitim Kaynak Kitap, Ankara
- Jewell, J.D., Krohn, E.J., Scott, V.G., Carlton, M. ve Mainz, E. (2008), *The*

Differential Impact of Mothers' and Fathers' Discipline on Preschool Children's Home and Classroom Behavior. *North American Journal of Psychology*, 10(1), 173-188.

Jones, M. (2000), *Çocuk ve Oyun*, Kaknüs Yayınevi, İstanbul

Kabakçı, E., Tuğrul, C., Öztan, N.(1993) Birtchnell Eş Değerlendirme Ölçeği: Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması, *Türk Psikoloji Dergisi*, 8(29), 31-37.

Kandır, A. ve Alpan, Y. (2008), *Okul Öncesi Dönemde Sosyal Duygusal Gelişime Anne-Baba Davranışlarının Etkisi*, Aile ve Toplum Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi, Yıl:10, Cilt:4, Sayı:14

Kandır, A. ve Kaplan, Y. (2008) ,*Okul Öncesi Dönemde Sosyal-Duygusal Gelişime Anne- Baba Davranışlarının Etkisi*, Aile ve Toplum Dergisi, Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü Yayınları, Ankara.

Demir, E.K. ve Şendil, G. (2008),*Ebeveyn Tutum Ölçeği (ETÖ)*, (Yüksek Lisans Tezi), İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.

Koptagel, İ.G.(1981), *Aile ve Çocuk*, Ak Yayınları, İstanbul akt. Yavuzer, H. (1996), *Çocuk ve Suç*, Remzi Kitabevi, İstanbul

Kök, E. E. (2017), *Anaokuluna Devam Eden Çocukların Ebeveynleri İle İlişkilerinin Çocukların Oyun Davranışlarına Yansımalarının İncelenmesi* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Akdeniz Üniversitesi, Antalya.

Kök, E.E. ve Ünal, F. (2018), Ebeveynlerin Çocukları İle İlişkilerinin Bazı

Değişkenler Açısından İncelenmesi, *Kastamonu Education Journal*, 26(5), 1437-1446.

MEB,(2006), *36-72 Ay Çocuklar İçin Okul Öncesi Eğitim Programı*, Milli Eğitim

Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara.

MEB,(2013), *0-36 Ay Çocukları İçin Eğitim Programı ile Bütünleştirilmiş Aile*

Destek Eğitim Rehberi (EBADER) Eğitimci Kitabı, Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü, Ankara

MEB, (2015), *2015-2019 Stratejik Plan*, Ankara,

http://sgb.meb.gov.tr/meb_iys_dosyalar/2015_09/10052958_10.09.2015sp17.15imzasz.pdf Erişim Tarihi: 04.05.2019

MEB, 0-36 Ay Çocuklar İçin Eğitim Programı İle Bütünleştirilmiş Aile

Destek Eğitim Rehberi, Milli Eğitim Bakanlığı Temel Eğitim Genel Müdürlüğü.

Murdock, G.P. (1949), *Social Structure*, The Macmillan Company, New York

Ogelman, H.G ve Uçar Çabuk, F. (2013), *5 Yaş Çocuklarının Sosyal Konumlarının Anne Babalarının Kabul Red Düzeyleri İle İlişkisinin İncelenmesi*, Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, Yıl: 2013/2, Sayı:18.

Özkalp, E. (1993), *Sosyolojiye Giriş*, Anadolu Üniversitesi Eğitim Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, Eskişehir.

Saygı, D. (2011), *Ebeveyn-Çocuk İlişkisi Ölçeği'nin Türkçeye Uyarlanması ve Anne-Çocuk İlişkisinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi*, (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi, İstanbul.

Salk, L. (1993), *Bebeklikten Yetişkinliğe Çocuğun Duygusal Sorunları*, Remzi Kitabevi, İstanbul

Semerci, Z.B. (2009), *Birlikte Büyütelim*, Alfa Yayınevi, İstanbul

Seyrek, H. ve Sun, M., *Okul Öncesi Eğitiminde Çocuk Oyunları*, Mey Müzik Eserleri Yayınları, İzmir.

Sunar, D. (2002), "Change and continuity in the Turkish middle class family", *Autonomy and Dependence in the Family*, Ed. by Liljeström, R. ve Özdalga, E., *Swedish Research Institute*, İstanbul, s:217-237.

Tezel Şahin, F. ve Özbey, S. (2007). Aile eğitim programlarına baba katılımının önemi. *Toplum ve Sosyal Hizmet*, 18(1), 39-48.

Şanlı, D. ve Öztürk, C. (2012), *Annelerin Çocuk Yetiştirme Tutumlarını Etkileyen Etmenlerin İncelenmesi*, Buca Eğitim Fakültesi Dergisi 32(2012).

Şentürk, S. (2007) . *5-6 Yaş Çocukların Çalışan ve Çalışmayan Annelerinin Çocuk Yetiştirme Tutumları ile Bu Çocukların Sosyal-Duygusal Uyum Düzeylerinin Karşılaştırılması*. (Yüksek Lisans Tezi), Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.

- Tezel Şahin,F. ve Özyürek,A. (2005),*5-6 Yaş Grubunda Çocuğu Olan Ebeveynlerin Tutumlarının İncelenmesi*, GÜ, Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 25(2), 19-34.
- Tezel Şahin,F. ve Özyürek,A. (2008), *5-6 Yaş Grubu Çocuğu Sahip Ebeveynlerin Demografik Özelliklerinin Çocuk Yetiştirme Tutumlarına Etkisinin İncelenmesi*,Türk Eğitim Bilimleri Dergisi , 6(3), 395-414.
- Turner, P. H. & Haris, M. B. (1984), Parental Attitudes and Preschool Childerens Social Competence, *The Journal of Genetic Psychology*, 144:105-113.
- Tüfekçioğlu, U., Oktay, A., Sevin, M., Özen, A., Sucuoğlu, B., Özdoğan, B. (2011), *Çocukta Oyun Gelişimi*, Anadolu niversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, Eskişehir.
- Volling, B. L., & Elins, J. L. (1998). Family relationships and children's emotional adjustment as correlates of maternal and paternal differential treatment: Areplication with toddler and preschool siblings. *Child Development*, 69 (6),1640-1656.
- Yavuzer, H. (1996), *Çocuk ve Suç*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yavuzer, H.(2003), *Çocuğu Tanımak ve Anlamak*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yavuzer, H.(2007), *Çocuk Psikolojisi*, Remzi Kitabevi, İstanbul
- Yavuzer, H. (2007), *Doğum Öncesinden Ergenlik Sonuna Çocuk Psikolojisi*, İstanbul
- Yılmaz, N. (1991), *Anaokulu Öğretmeninin Rehber Kitabı*, Ya-Pa Yayınları, İstanbul
- Yörükoğlu, A. (1989), *Değişen Tolumda Aile ve Çocuk*, Özgür Yayınevi, İstanbul
- Yörükoğlu, A.(2004), *Çocuk Ruh Sağlığı*, İstanbul

EKLER

EK 1. Veli İzin Formu

ONAM FORMU

Değerli Anne ve Babalar,

9 Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalında yaptığım yüksek lisans tez çalışmam hakkında sizi bilgilendirmek için bu bilgilendirme formunu gönderiyorum. Araştırmamın amacı, çocukların anne-baba ilişkisi ile çocukların serbest oyunları sırasındaki oyun davranışları arasındaki ilişkiyi ortaya koymaktır.

Bu formla birlikte size gönderilen ve tarafınızca doldurulması beklenen araştırmam için gerekli olan formlar bulunmaktadır. Bu formları doldururken vereceğiniz bilgiler son derece önemlidir. Cevaplarınız hiçbir şekilde kişisel olarak değerlendirilmeyecek ve başkalarıyla paylaşılmayacak, yalnızca bilimsel çalışma kapsamında kullanılacaktır. Araştırma gönüllülük temelli yürütüldüğü için formları doldururken herhangi bir rahatsızlık hissederseniz cevaplama işini yarıda bırakabilirsiniz.

Sizlerden alacağım bilgilerin yanı sıra çocuğunuzun oyun davranışlarını gözlemlemek amacıyla serbest oyun sırasında gözlem yapılacaktır (çocuğunuzun kendi sınıfında öğretmeninin bulunduğu zamanlarda bu gözlem yapılacaktır). Gözlem sırasında çocuğunuz oyununa devam edecek, hiçbir müdahalede bulunulmayacak ve çocuğunuza herhangi bir stres ya da risk faktörü yaratılmayacaktır. Gözlemin amacı çocuğunuzu en doğal kendini ifade etme aracı olan serbest oyunu sırasında gösterdiği davranışları belirlemektir.

Araştırmaya ilişkin sorularınız olursa **0 505 595 85 81** numaralı telefondan bana ulaşabilirsiniz. Dilerseniz sorularınızı **psk.sibel@hotmail.com** elektronik posta adresine de gönderebilirsiniz. Araştırma sonunda çalışma ile ilgili bulguları benden talep edebilirsiniz.

Değerli zamanınızı bana ve aile eğitimi ve danışmanlığı alanındaki bilimsel bir çalışmaya ayırdığınız için teşekkür ederim. Saygılarımla,

Sibel VATANSEVER

Yüksek Lisans Tez Danışmanı: Prof.Dr. Özlem GENCER KIDAK

9 Eylül Üniversitesi Tıp Fakültesi
Çocuk ve Ergen Ruh Sağlığı ve Hastalıkları Ana Bilim Dalı Başkanı

(Araştırma iznini okuduktan sonra lütfen imzalamayı unutmayınız.)

Araştırmaya katılmayı kabul ediyorum ve okul öncesi eğitim ortamında çocuğumun oyun davranışlarının gözlemlenmesine izin veriyorum.

Adınız, Soyadınız:

Tarih:

İmza:

EK.2 Aile Sosyodemografik Bilgi Formu

AİLE DEMOGRAFİK BİLGİ FORMU

Aşağıda yer alan sorulara vereceğiniz cevaplar araştırma kapsamı dışında kullanılmayacak, bilgileriniz kişisel olarak değerlendirilmeyecektir. Cevaplandırma için tükenmez kalem kullanınız. Yazı ve sayı kullanacağınız bölümler dışındaki bölümler için lütfen (X) işaretini kullanınız. Samimi bir şekilde doldurduğunuz ve okul öncesi eğitimine yaptığınız katkı için teşekkür ederim.

Sibel VATANSEVER
9 Eylül Üniversitesi
Eğitim Bilimleri Enstitüsü
Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Bölümü
Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı

Formun Doldurulduğu Tarih:

Çocuğunuzun Doğum Tarihi (Gün/Ay/Yıl):

Çocuğunuzun Cinsiyeti: Kız () Erkek ()

Kaç Çocuğunuz Var?: **Kaçıncı Çocuğunuz?:**

Annenin Yaşı:

24 ve altı ()

25-35 ()

36-45 ()

46 ve üstü ()

Babanın Yaşı:

24 ve altı ()

25-35 ()

36-45 ()

46 ve üstü ()

Annenin Eğitim Durumu:

Durumu:

Okur-yazar değil ()

Okur-yazar ()

İlkokul mezunu ()

Ortaokul mezunu ()

Lise mezunu ()

Babanın

Eğitim

Okur-yazar değil ()

Okur-yazar ()

İlkokul mezunu ()

Ortaokul mezunu ()

Lise mezunu ()

Üniversite mezunu ()

Üniversite mezunu ()

Lisansüstü ()

Lisansüstü ()

Ailenizi Sosyoekonomik Açıdan Hangi Düzeyde Görüyorsunuz?

Alt sosyoekonomik düzey () Orta sosyoekonomik düzey () Üst sosyoekonomik düzey ()

Annenin Çalışma Durumu:

Babanın Çalışma Durumu:

Çalışıyor ()

Çalışıyor ()

Çalışmıyor ()

Çalışmıyor ()

Annenin Mesleği:

Babanın Mesleği:

EK 3. Çocuk Anababa İlişki Ölçeği

Adı Soyadı:

ÇOCUK-ANABABA İLİŞKİ ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki her bir ifadenin çocuğunuz ile ilişkinizi hangi derecede yansıttığını değerlendiriniz. Aşağıdaki dereceleri düşünerek, her bir ifade için uygun rakamı yuvarlak içine alınız.

(1) Kesinlikle uygun değil (2) Pek uygun değil (3) Kararsızım (4) Oldukça uygun

(5) Kesinlikle uygun

		Kesinlikle uygun Değil	Pek Uygun Değil	Kararsızım	Oldukça Uygun	Kesinlikle Uygun
1	Çocuğumla sıcak ve şefkatli bir ilişki paylaşırım	1	2	3	4	5
2	Çocuğumla ben sürekli olarak birbirimizle çatışma halinde gibiyiz	1	2	3	4	5
3	Çocuğum iyi hissetmediğinde benim kendisini rahatlatmamı bekler	1	2	3	4	5
5	Çocuğum benimle olan ilişkisine değer verir	1	2	3	4	5
7	Çocuğum ihtiyaç duyduğunda yardım kabul etmek istemez	1	2	3	4	5
8	Çocuğumu övdüğümde, gururla gözlerinin içi güler	1	2	3	4	5
10	Çocuğum kendisi hakkındaki bilgileri içinden geldiği gibi paylaşır	1	2	3	4	5

12	Çocuğum bana kolaylıkla öfkelenebilir	1	2	3	4	5
13	Çocuğum beni memnun etmeye çalışır	1	2	3	4	5
14	Çocuğum kendisine adaletsizce davranıyorum gibi hisseder	1	2	3	4	5
15	Çocuğum gerçekten ihtiyaç duymadığı zamanlarda bile benim yardımımı ister	1	2	3	4	5
16	Çocuğumun ne hissettiğini anlamak benim için kolaydır	1	2	3	4	5
17	Çocuğum beni bir ceza ve eleştiri kaynağı olarak görür	1	2	3	4	5
18	Ben başka çocuklarla zaman geçirdiğimde çocuğum incinir ya da kıskançlık gösterir	1	2	3	4	5
19	Çocuğum cezalandırıldıktan sonra bile kızgınlığını veya karşı koymasını sürdürür	1	2	3	4	5
20	Çocuğum yanlış bir davranışta bulunduğunda, bakışımдан ya da ses tonumdan benim tepkimi anlamaya çalışır	1	2	3	4	5
21	Çocuğumla ilgilenmek enerjimi tüketiyor	1	2	3	4	5
23	Çocuğum kötü bir ruh hali içinde olduğunda, bizi uzun ve zor bir günün beklediğini biliyorum	1	2	3	4	5
24	Çocuğumun bana karşı duygularının ne olacağı önceden kestirilemez ya da her an değişebilir	1	2	3	4	5
25	Tüm çabalarıma rağmen çocuğum ile anlaşma biçimimizden hiç memnun değilim	1	2	3	4	5
27	Çocuğum benden bir şey istediğinde sızlanır ya da ağlar	1	2	3	4	5
28	Çocuğum bana karşı sinsice davranır ya da beni kullanır	1	2	3	4	5
29	Çocuğum duygularını ve yaşantılarını benimle açıkça paylaşır	1	2	3	4	5
30	Çocuğumla etkileşimim, benim bir ebeveyn olarak kendimi etkili ve özgüvenli hissetmemi sağlar	1	2	3	4	5

EK 4. 36-71 Aylık Çocuklar İçin Oyun Davranış Ölçeği

36-71 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN OYUN DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ (Aslan Metin Ö, 2017)

Çocuğun Takvim Yaşı:

36-48 ay ()

49 ay-60 ay ()

61 ay-71 ay ()

Çocuğun Cinsiyeti: Kız () Erkek ()

Sayın Öğretmenler,

Aşağıda; çocukların serbest oyun zamanında kendi kendilerine veya yaşatlarıyla beraberken gösterdikleri bazı davranışlar yer almaktadır. Lütfen her bir ifadeyi dikkatlice okuyunuz ve söz konusu davranış değerlendiriniz. Soruları cevaplarken çocuğun söz konusu davranış “serbest oyun zamanında” ne kadar **SIKLIKLA** yaptığını düşününüz. Eğer çocuk davranış asla yapmıyorsa 1’i, nadiren yapıyorsa 2’yi, bazen yapıyorsa 3’ü, sık sık yapıyorsa 4’ü, her zaman yapıyorsa 5’i işaretleyiniz.

	Asla	Nadiren	Bazen	Sık Sık	Her zaman
1. Serbest oyun sırasında sınıfta/oyun alanında amaçsızca gezer.	1	2	3	4	5
2. Serbest oyun sırasında diğer çocuklara katılmadan onları sessizce izler ya da dinler.	1	2	3	4	5
3. Serbest oyun sırasında ayakta durarak veya oturarak herhangi bir şeyle meşgul olmaz gözlerini boşluğa diker veya çevresine bakar.	1	2	3	4	5
4. Serbest oyun sırasında yalnızdır ve geçici olarak çevresiyle ilgiliymiş gibi görünür fakat oyun oynamaz.	1	2	3	4	5
5. Kendi oyununu oynarken zamanın büyük bir bölümünü diğer çocukları izlemekle geçirir.	1	2	3	4	5
6. Serbest oyun sırasında başkalarıyla iletişime girmeden kendi kendine oynar.	1	2	3	4	5
7. Serbest oyun sırasında tek başına yap-boz yapar, resim yapar veya oyun hamuru ile oynar.	1	2	3	4	5
8. Serbest oyun sırasında bloklarla, legolarla veya benzeri oyuncaklarla bir şeyler inşa ederek tek başına oynar.	1	2	3	4	5
9. Serbest oyun sırasında nesneleri asıl işlevi dışında ‘miş gibi’ kullanarak tek başına hayal gücüne dayalı (sembolik oyun) oynar (Kalemi telefon olarak kullanır, tahta bloğu araba olarak kullanır, Legoları yemek olarak kullanır).	1	2	3	4	5
10. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla yan yana fakat onlardan bağımsız (amaçları farklı) oynarken sadece amacını gerçekleştirmek için iletişim kurar (Ulaşamadığı bir oyuncak varsa, arkadaşından ister).	1	2	3	4	5
11. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla yan yana fakat onlardan bağımsız (amaçları farklı) oynarken oyun materyallerini ortak kullanır.	1	2	3	4	5
12. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla yan yana fakat onlardan bağımsız (amaçları farklı) yap-boz oynar, resim yapar veya oyun hamuru ile oynar.	1	2	3	4	5
13. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla yan yana fakat onlardan bağımsız (amaçları farklı) bloklarla, legolarla veya benzeri oyuncaklarla bir şeyler inşa ederek oynar.	1	2	3	4	5

36-71 AYLIK ÇOCUKLAR İÇİN OYUN DAVRANIŞ ÖLÇEĞİ (Aslan Metin Ö, 2017)

14. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla yan yana fakat onlardan bağımsız (amaçları farklı) nesneleri asıl işlevi dışında 'miş gibi' kullanarak hayal gücüne dayalı (sembolik oyun) oynar (Kalemi telefon olarak kullanır, tahta bloğu araba olarak kullanır, Legoları yemek olarak kullanır.)	1	2	3	4	5
15. Diğer çocuklarla birlikte bloklar, legolar ve benzeri materyallerle oynarken duygu ve düşüncelerini paylaşır.	1	2	3	4	5
16. Diğer çocuklarla birlikte yap-boz oynarken, resim yaparken veya oyun hamuru ile oynarken duygu ve düşüncelerini paylaşır.	1	2	3	4	5
17. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla ortak amaçlı olarak hayali kahraman rollerini (süpermen, örümcek adam) canlandırarak oynar.	1	2	3	4	5
18. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla ortak amaçlı olarak dramatik, rol canlandırmaya (öğretmenlik, doktorculuk, şarkıcılık) dayalı oyunlar oynar.	1	2	3	4	5
19. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla ortak amaçlı olarak nesneleri asıl işlevi dışında 'miş gibi' kullanarak hayal gücüne dayalı (sembolik oyun) oynar (Kalemi telefon olarak kullanır, tahta bloğu araba olarak kullanır, Legoları yemek olarak kullanır)	1	2	3	4	5
20. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla itişip kakışarak (boğuşarak) oynar.	1	2	3	4	5
21. Serbest oyun sırasında diğer çocuklarla şakalaşarak dövüşüyormuş gibi yaparak oynar	1	2	3	4	5

1-5 maddeler: Sessiz Davranış

6-9 maddeler: Tek Başına Oyun

10-14 maddeler: Paralel Oyun

15-19 maddeler: Sosyal Oyun

EK 5. Brichnell Eş Değerlendirme Ölçeği

BEDÖ - KadınFormu

Aşağıda eşinizi tarif etmekte kullanabileceğiniz tanımlamalar verilmiştir. Lütfen her tanımlamayı dikkatle okuyun ve eşinize ne kadar uyduğuna karar verin. Seçenekler arasında, eşinizi en iyi tanımlayan ifadeyi işaretleyin.

	evet	kararsızım	hayır
1. Eşimle geçinmek kolaydır.	()	()	()
2. Tartışma çıkarmayı sever.	()	()	()
3. Sabırlı ve hoşgörülüdür.	()	()	()
4. Kırıcı konuşur	()	()	()
5. Eşimle hoş vakit geçirilir.	()	()	()
6. Her şeye kusur bulur.	()	()	()
7. Güçlü ve güvenilirdir.	()	()	()
8. Kendi başına karar verebilir.	()	()	()
9. Hatalarımı sürekli yüzüme vurur.	()	()	()
10. Moralimin bozuk olduğunu fark eder.	()	()	()
11. İnsanlarla iyi geçinir.	()	()	()
12. Gergin olduğumda beni yatıştırır.	()	()	()
13. Sorumluluktan kaçır.	()	()	()
14. Olduğum gibi davranmama izin verir.	()	()	()
15. Kolay incinir.	()	()	()
16. Hiçbir zaman bana ayıracak fazla zamanı olmaz.	()	()	()
17. Eşim saygı duyduğum ve güvendiğim bir insandır.	()	()	()
18. Eleştirilerden aşırı etkilenir.	()	()	()
19. Beni aşağılar.	()	()	()
20. Ona ihtiyacım olduğu zaman yanımdadır.	()	()	()
21. Benim fikirlerime değer vermez.	()	()	()
22. İstedğim halde beni kendi halime bırakmaz.	()	()	()
23. Omzunda ağlamama izin verir.	()	()	()
24. Beni tehdit eder.	()	()	()
25. İnsanlara güvenir.	()	()	()
26. Beni çekici bulur.	()	()	()
27. Beni sık sık kötüler.	()	()	()
28. Şaka kaldırır.	()	()	()
29. Sık sık içine kapanır.	()	()	()
30. İyi bir şey yaptığımda beni takdir eder.	()	()	()

31. Kendini bana acındırmaya çalışır.	()	()	()
32. Anlayışlıdır.	()	()	()
33. Aşırı üzüntüye, sevince, heyecana gelemmez.	()	()	()
34. Yeni durumlara kolayca uyar.	()	()	()
35. Onunla konuşmak zordur.	()	()	()
36. Eşim sevecen bir insandır.	()	()	()
37. Hayatımı benim yerime düzenlemeye çalışır.	()	()	()
38. Başkalarının düşüncelerine değer verir.	()	()	()
39. Ona aşırı ilgi göstermemi ister.	()	()	()
40. Evine bağlıdır.	()	()	()
41. Aileme karşı hoşgörülü değildir.	()	()	()
42. Mahremiyetime saygı gösterir.	()	()	()
43. İşlerim yolunda gitmediğinde üzülür ve benimle ilgilenir.	()	()	()
44. Yaptıklarımı kontrol edip, bana hükmetmekten hoşlanır.	()	()	()
45. Eşimle sırlarımı paylaşabilirim.	()	()	()
46. Biraz soğuk bir insandır.	()	()	()
47. İkimizin eşit haklara sahip olduğunu düşünür.	()	()	()
48. Kendi arkadaşlarım olmasından hoşlanmaz.	()	()	()
49. Hatalarının farkındadır.	()	()	()
50. Kendini savunamaz.	()	()	()
51. Ona benzememi ister.	()	()	()
52. Bana güvenir.	()	()	()
53. Kendine güveni azdır.	()	()	()
54. Moralim bozuk olduğunda bana yardımcı olur.	()	()	()
55. Akli hep kendi düşüncelerindedir.	()	()	()
56. Acil problemlerle başa çıkabilir.	()	()	()
57. Hayattan ne beklediğini bilir.	()	()	()
58. Eşim aşırı kıskançtır ve çok fazla üstüme düşer.	()	()	()
59. Asık suratlıdır.	()	()	()
60. Bana karşı samimidir.	()	()	()
61. Kendi bildiğini okur.	()	()	()
62. Kendinden emin değildir.	()	()	()
63. Kendi ailesi ile iyi geçinir.	()	()	()
64. Genellikle ne yapması gerektiğinin söylenmesini ister.	()	()	()
65. Eşim iyi ve düşünceli bir insandır.	()	()	()

66. Duygusal olarak ona çok yakın olmamdan hoşlanmaz. () () ()
67. Hoşlandığım şeyleri yapmam için beni destekler. () () ()
68. Bana hayranlık duyar. () () ()
69. Başkalarının sorunlarıyla uğraşmak istemez. () () ()
70. Neyi başarıp neyi başaramayacağını iyi bilir. () () ()
71. Güçlülere göğüs gerebilir. () () ()
72. Sık sık desteklenmeye ihtiyaç duyar. () () ()
73. Benim ne istediğimi benden daha iyi bildiğini zanneder. () () ()
74. Bana duygusal olarak yakın olmaktan hoşlanır. () () ()
75. Beni dikkate almaz. () () ()
76. Beni şımartır. () () ()
77. Ondan farklı yönlerimi olduğu gibi kabul eder. () () ()
78. Her şeyin kendi istediği biçimde yapılmasını arzu eder () () ()
79. Yapmak istediğim şeyleri gerçekleştirmemi engeller () () ()

BEDÖ - ErkekFormu

Aşağıda eşinizi tarif etmekte kullanabileceğiniz tanımlamalar verilmiştir. Lütfen her tanımlamayı dikkatle okuyun ve eşinize ne kadar uyduğuna karar verin. Seçenekler arasında, eşinizi en iyi tanımlayan ifadeyi işaretleyin.

	evet	kararsızım	hayır
1. Eşim hatalarının farkındadır.	()	()	()
2. Anlayışlıdır.	()	()	()
3. Bana karşı açıktır.	()	()	()
4. Beni kırmaktan çekinir.	()	()	()
5. Akıllı hep kendi düşüncelerindedir.	()	()	()
6. Aileme karşı hoşgörülü değildir.	()	()	()
7. Ondan farklı yönlerimi olduğu gibi kabul eder	()	()	()
8. Beni kendinden uzak tutar.	()	()	()
9. Güçlülere göğüs gerebilir.	()	()	()
10. Kendine güveni azdır.	()	()	()
11. Moralim bozuk olduğunda bana yardımcı olur.	()	()	()
12. Beni anlayamaz.	()	()	()
13. Şefkatlidir.	()	()	()
14. Her şeyin kendi arzu ettiği biçimde yapılmasını ister.	()	()	()
15. Eşim olayların gülünecek taraflarını görebilir.	()	()	()
16. İkimizin eşit haklara sahip olduğunu düşünür.	()	()	()
17. Benden nadiren yardım ister.	()	()	()
18. Beni sık sık kötüler.	()	()	()
19. Güvenebileceğim birisidir.	()	()	()
20. Ona benzememi ister.	()	()	()
21. İnsanlara güvenir.	()	()	()
22. Kendi bildiğini okur.	()	()	()
23. Çoğu zaman yaptıklarını onayladığımdan emin olmak ister.	()	()	()
24. İnsanlarla iyi geçinir.	()	()	()
25. Eşimle gurur duyarım.	()	()	()
26. Dertlerimi dinler.	()	()	()
27. Sık sık içine kapanır.	()	()	()
28. Her şeye kusur bulur.	()	()	()
29. Moralimin bozuk olduğunu fark eder.	()	()	()
30. Eşim aşırı kıskançtır ve çok fazla üstüme düşer.	()	()	()
31. İyi bir şey yaptığımda beni takdir eder.	()	()	()
32. Dırdırcıdır.	()	()	()

33. Neyi başarıp, neyi başaramayacağını iyi bilir.	()	()	()
34. Eleştirilerden aşırı etkilenir.	()	()	()
35. Bana çok yakın olmaya çalışır.	()	()	()
36. Başkalarının düşüncelerine değer verir.	()	()	()
37. Hoşlandığım şeyleri yapmam için beni destekler.	()	()	()
38. İnatçıdır.	()	()	()
39. Beni sevimli bulur.	()	()	()
40. Acil problemlerle başa çıkabilir.	()	()	()
41. Benim fikirlerime değer vermez.	()	()	()
42. Hatalarımı hoşgörür.	()	()	()
43. İstedğim halde beni kendi halime bırakmaz.	()	()	()
44. Yaptıklarımı kontrol edip, bana hükmetmekten hoşlanır.	()	()	()
45. Kendimi “işe yaramaz biri” gibi hissetmeme neden olur.	()	()	()
46. Beni ne zaman kendi halime bırakması gerektiğini bilir.	()	()	()
47. Başkalarının sorunlarıyla uğraşmak istemez.	()	()	()
48. Bana karşı iyidir.	()	()	()
49. Arkadaşlarımı eleştirir.	()	()	()
50. Ona yeterince ilgi göstermediğimden yakınır.	()	()	()
51. Beni yatıştırabilir.	()	()	()
52. Bazen hatalı olduğunu kabul eder.	()	()	()
53. Bana güvenir.	()	()	()
54. Düşüncelidir.	()	()	()
55. Benim ne istediğimi benden daha iyi bildiğini zanneder	()	()	()
56. Onunla konuşmak kolaydır.	()	()	()
57. Y yapmak istediğim şeyleri gerçekleştirmemi engeller.	()	()	()
58. Yeni durumlara kolayca uyar.	()	()	()
59. Genellikle ne yapması gerektiğinin söylenmesini ister.	()	()	()
60. Onunla geçinmek kolaydır.	()	()	()
61. Bazen olduğundan daha güçsüzmüş gibi davranır.	()	()	()
62. Eşim benimle gurur duyar.	()	()	()
63. Kırıcı konuşur.	()	()	()
64. İşlerim yolunda gitmediğinde üzülür ve benimle ilgilenir.	()	()	()
65. Kendini bana acındırmaya çalışır.	()	()	()
66. Olduğum gibi davranmama izin verir.	()	()	()
67. Düşünceleri, duygularını kendine saklar.	()	()	()
68. Çok yeteneklidir.	()	()	()

69. Ona olan ilgimin kaybolmasından korkar. () () ()
70. Beni aptal yerine koyar. () () ()
71. Bana duygusal olarak yakın olmaktan hoşlanır. () () ()
72. Hayattan ne beklediğini bilir. () () ()

EK 6. Ölçek Kullanım İzinleri

metinozge@gmail.com

Per 5.04.2018, 00:03

Merhaba Sibel Hanım;

Ekte ölçeği bulabilirsiniz. Değerlendirme özellikleri ölçekte yer almaktadır. Ayrıca makaleyi de gönderiyorum. Sonuçlarınızı benimle de paylaşırsan çok sevinirim. Çalışmanızda başarılar dilerim.

Saygılarımla

Dr. Özge Metin ASLAN

Hacettepe Üniversitesi

Eğitim Fakültesi, Temel Eğitim Bölümü

Okul Öncesi Eğitimi Anabilim Dalı

Beytepe- Ankara

ekabakci@hacettepe.edu.tr

Pzt 4.06.2018, 11:4

Sibel Hanım,

Ölçeğin soruları ve cevap anahtarı ektedir.

Çalışmalarınızda kolaylıklar dilerim.

Elif Barışkın

T. C.
ANKARA ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Fakültesi
Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı

21 Mart 2018

Sayın Sibel VATANSEVER

ÇOCUK-ANABABA İLİŞKİ ÖLÇEĞİ'Nİ (Akgün ve Yeşilyaprak, 2010) ilgili yerlerde kaynak gösterilmesi şartıyla, araştırmanızda kullanabilirsiniz. Adı geçen ölçek başka çalışmalarda kullanılmak istendiğinde bilgi verilmeli ve başkalarına verilmemelidir.

İMZA

Araştırmacılar Adına

Yrd. Doç. Dr. Ege Akgün

Ankara Üniversitesi

Eğitim Bilimleri Fakültesi

Okul Öncesi Eğitimi Ana Bilim Dalı

Araştırmacılar Adına:

İMZA

Sibel VATANSEVER

ÖZEL İNCİRALTI ÇİZGİ FİLM GÜNDÜZBAKİMEVİ

Sayı: 12
Konu: Tez Uygulaması

04.02.2019

DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
Eğitim Bilimleri Enstitüsü Müdürlüğü

İlgi: 01.02.2019 tarih ve 333 sayılı yazınız,

İlgi yazınızda belirtilen tez uygulaması ile ilgili olarak, okulumuzda görev yapmakta olan Sibel Vatansever'in "Anaokuluna Devam Eden Çocukların Ebeveynleri ile İlişkilerinin Çocukların Oyun Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi" konulu tez çalışması ile ilgili ölçekleri okulumuzda uygulamasında herhangi bir sakınca bulunmamaktadır.

Gereğini bilgilerinize arz ederim

Lale KIRMIZIKUŞAK
Kurucu

ÇİZGİFİLM ÖZEL EĞİTİM HİZMETLERİ TİCARET LİMİTED ŞİRKETİ
ŞEBNEM SK NO 1 İNCİRALTI - İZMİR Tel 277 23 00

EK 8. ÖĞRENCİNİN AKADEMİK ÖZGEÇMİŞİ

Kişisel Bilgiler			
Adı ve Soyadı	Sibel VATANSEVER		
E-postası/Web Sayfası	psk.sibel@hotmail.com		
Bildiği Yabancı Diller	İngilizce		
Uzmanlık Alanı	Aile Danışmanlığı		
Öğrenim Bilgileri			
	Üniversite	Bölüm	Yıl
Lisans	Yakın Doğu Üniversitesi	Psikoloji	2005
Tez Başlığı	Anaokuluna Devam Eden Çocukların Ebeveynleri ile İlişkilerinin Çocukların Oyun Davranışlarına Etkisinin İncelenmesi		
Tez Danışmanı	Doç.Dr.Tolga GÜNVAR		
Akademik Eserler			
(Makale, kitap, kitap bölümü, bildiri, poster, sergi, konser vb. eserlerden kaynakça yazım kurallarına göre en fazla 10 eser yazılmalıdır.) Tezden üretilen yayınlar * ile işaretlenmelidir.			
Alanıyla İlgili Bilimsel Kuruluşlara Üyelikler			
Türk Psikologlar Derneği			
Alanıyla İlgili Aldığı Ödüller			

